

શું દરગાહો અને ઉરસોની જરૂર નથી?

વહાણી અકીદાઓથી

દેશને થયેલું નુકસાન.

(મો. મુસલમાન દુલો ને આ ચોપડી જરૂર વાંચશે.)

અનિલ દરનાર,

પીરબાઈ મલબાઈકબાઈ પેશદમામ.

મુખ્ય મીયાનવામ.

પ્રથમ આવૃત્તિ કીમત ૮-૧-૦૦ (પ્રતિ ૧૦૦૦)

ખે ખોલ.

આ નાનકડા પુસ્તકમાં જેટલાં લખાણો આવ્યાં છે તેમાંનું એક પણ માફ નથી. તે લખાણો મુંબાઈના રાજ્યના પત્ર “મુંબાઈ સમાચાર”માં તા. ૨૪ જુલાઈ ૧૯૨૬ થી તા. ૩ સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૭ સુધીમાં જુદા જુદા અંકોમાં છપાએલાં છે અને તે સહ આ ચોપડીમાં અક્ષરે અક્ષર ઉતારી લેવામાં આવ્યાં છે.

હાલ ઓડીયાઓની દરમહો અને તેમના ઊરસો વિરુદ્ધ કયા હેતુથી ગ્રોપેગેન્ડા ચાલી રહ્યો છે તે ઉપર આ લખાણો જરાબર પ્રકાશ પાડે છે તો તે જરાબર બ્યાનથી વાંચવાથી તરત સમજમાં આવી જશે. એને માટે વધુ વિવેચનની જરૂર નથી. માત્ર કહેવાનું એટલું જ છે કે એ લખાણો એક વખત લાખ્યો જરાબર વાંચી જાય અને તે ઉપર તોલ કાઢે, કે વહાળી અડીદાવાળા શું કામ કરી રહ્યા છે.

લી. પ્રસીદ્ધ કર્તા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાષ્ટ્રિય વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૮૪૧

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ શુદ્ધ દશગાથા અને હરિશ્ચંદ્ર

૭૩૨ નંદા

વિષય

૫૭૭૦૨

કંપરોની સાચવ ગુણ શા માટે જરૂર છે ?

મદીનાના કંપસ્તાનના ફેજ/ઉપરથી લેવાતો ધડો.

બોલ્યાઓના બોલસો શા માટે ?

હજની ઇસ્તિમાની રહીને શાથી ખાસ ભરે મગે છે ?

(લેખક:—ઇસ્તિમાની સેવક.)

(૧)

વહાબી સરદાર ઇમને સહી: હીંદુસ્તાનના વહાબી અફઝા-
વાલાઓએ તેની કરેલી તારીફ અને આપેલી મદદને લીધે જોર ઉપર
આવી પોતાના અકીદા પ્રમાણે ઇમને અખ્યાસ રહી તથા હઝરત
દમઝાં રહી વગેરેની કંપરો મકબરા સાથે જોડી નાબુદ કરી નાખી
તો પણ અહીંના મુસલમાનોને વહાબી અકીદાવાલાઓએ બોલવા
દીધા નહીં અને કાંઈ બન્યુંજ નથી એમ ગણી ઇમને સહી:ને એક
ફરેસ્તો હોવા જેવો બતાવી તેના ફેટાઓ પણ પેપરોમા આપી તેથી
નારીફના કાલ્લા ખાંખ્યા. આનું પરીણામ એ આવ્યું કે તેણે પાછળથી
મદીના શરીફનું “જન્નતુલ અકીઆ” નામનું આખું કંપસ્તાન જોડી
નાખ્યું. આ કંપસ્તાનમાં મહાન પયગમબર સાબના કાકાની, તેમની

પવીત્ર ખીખીઓની, તેમની પવીત્ર પુત્રીઓની, અને તેમના નવાસા હઝરત ઈમામ હસન રદીઁની પાક કબરો હતી તે પણ ખોદી નાખુદ કરી દીધી. હઝરત ઈમામ હસન સાહેબને યઝીદીઓએ ઘેર દબ શહીદ કર્યા હતા પણ આ વહાણી અકીદાવાલા અને ખાસ કરીને છબને સઉદે તો તેમની લાશ મુબારકના હાડકાંની પણ નીશાની રહેવા દીધી નથી ! ખીખી ખદીજતુલ કુબરા, ખીખી ફાતેમતુ ઝહરો, હઝરત ઈમામ હસન સાહેબ, હઝરત હમઝા રદીઁ (પયગમખર સાહેબના કાકા)જેવાઓના પાક મઝાર ખોદાઇ નાખુદ થઇ ગય અને મુસલમાનો ચુપ થઈને બેસી રહે તો તેનું પરીણામ કાલ ઉઠીને એજ આવશે કે જેમને મુસલમાનોના કબ્રસ્તાનો ઠીક નહીં જ્ઞાતા હોય તેઓ અહીંના કબ્રસ્તાનો ખોદી નાખુદ કરી નાખશે અને એજ દલીલ આગળ આવશે કે વહાણીઓએ હઝરત પયગમખર સાં ના મહાન કુટુંબીઓની પાક લાશો વાળું કબ્રસ્તાન મદીનામાં ખોદીને નાખુદ કરી નાખ્યું ત્યારે મુસલમાનો કાંઇ ન બોલ્યા તો તેથી સાફ જણાય છે કે કબ્રસ્તાન ખોદી નાખવામાં કાંઇ વાંધા જેવું નથી ! એજ દલીલ આગળ આવી ઉભી રહેશે માટે મુસલમાનોએ કાયદાની હદમાં નહીં એને માટે અવાજ ઉઠાવી જતાવી આપવું જાણ્યું કે આ વાત ઇસલામથી તદ્દન વીરુદ્ધ છે અને એવું કામ કરનારા પયગમખર સાં ના પાક કુટુંબ ઉપર જુલમ ગુનગનાગ છે. અને અહીંના જે લોકોએ આવા જુલમ ગુનગનારોની નારીશ કરી હીમાયત દીધી છે અને તેમને ઉત્તેજન આપી ઉશ્કેર્યા છે તેઓ આવા કામમાં મદદ કરનારા પુરવાર થયા છે. જે મુસલમાનો આ વખતે ચુપ

એસશે તો તેમના મહાન બુદ્ધિગૌંડી પાક કમરો અને તેમના આપ દાદાઓના કબ્રસ્તાનોના પણ એજ હાલ થશે.

છાપાઓમાં જે ખમરો હાલ હજી વીશે બહાર પડી છે તેથી જણાય છે કે વહાણીઓ પોતાના અકીદાઓ જોર જુલમથી લોકો ઉપર કસાવવા માંગે છે અને તેથીજ હજી વખતે તેમણે અંધા ધુધી અને આપ ખુદી ચલાવી છે. ખમરો મહેલ આમ કરવા માંગે છે, ખખ્ખે સઉદ તેમ કરવા માંગે છે, વગેરે લાંબી લાંબી વાતો કરી કેટલાક લોકોએ ઇસ્લામી આત્મપો અંસારામાં રાખી છે અને તેનોજ આ નતીજો આવવા પામ્યો છે.

અંહી કબ્રસ્તાનો અને જુડી કમરો જ્યાં જ્યાં છે તે તમામ નાહક જમીનો રોકે છે અને કમરો જુડો નથી તેથી કમરો તરફ લોકોને તીરસકાર ઉપજે તેટલા માટે કમરોથી શીરક થાય છે અને ઇસ્લામી તરફીદમાં ખાસ ખત્રત આવે છે એવી વાતો બહાર પાડવામાં આવી, અને તેનેજ જોર દેવામાં આવ્યું. આવું કરવામાં મત લખ એજ હતી કે લોકો કમરોનો ખાત્ર રાખવા મંડી જાય એટલુંજ નહીં, પણ તે શીરક વંચારનારી ચીજ છે એમ ગણી તેનાથી નફરત રાખતા થઈ જાય, જેથી આવી કમરો નાખુદ કરી નાખવામાં આવે તો પણ તેઓ કંઈ બોલે નહિ. આવા હેતુથી કમરો વીરુદ્ધ ચળવળ શરૂ કરવામાં આવી અને તેમને શીરકની વસ્તુઓ ખતાવી મુસલમાનોના મનમાં તે વીશે અશુભો પેદા કરવા પ્રોપેગેન્ડા ચલાવવો શરૂ થયો.

કમરો ઉપર જઈ ફાળીકા પડના દુરસ્ત નથી, આવા દુનવા એટલાજ માટે આપ્યા અને તેના ઉપર ખાસ જોર એટલાજ માટે

આપવામાં આવ્યું ! લાઇઓ એટલું ન સમજ્યાં કે કબરો એ જમીન કબજામાં રાખવાનું ખાસ સાધન છે, અને કબરોની સાચવણી હશે ત્યાં સુધી જમીન સ્વતંત્ર કબજામાં રહી શકશે, નહીં તો તમામ તેવી જમીનો ચાલી જશે. ઇસ્લામી કામ ગરીબીમાં આવી ગઇ છે અને હજુ વધુ આવતી જાય છે. તેની પાસે પૈસો નથી કે તેના જોરથી જમીન મેળવી શકે. હાલતો જમીન કબજામાં રાખવાનું મુખ્ય સાધન કબરોજ છે. પૈસાથી જમીન કબજામાં આવી શકે છે તેમ કબરોથી પણ જમીનનો કબજો હમેશાં હાથમાં રહે છે અને તેમાં દીવસે દીવસે વધારો થાય છે. આવી કામતી સાધન રૂપ કબરો તરફ મુસલમાનોને તીવ્રરુચિ પેદા થાય એવા હેતુથી કામ લેવાઇ રહ્યું છે. કબરોથી શીરક થતુંજ નથી. લાએલાહા ઇલ્લલાહ (એટલે અલ્લાહ સીવાય બીજો કોઇ ખુદા નથી.) એવો કત્તમો હમેશાં ઉડતાં બેસતાં અને મુતાં પડનારા મુસલમાનો ઉપર કબરને નામે શીરક દોકી બેસાડવું એ તેમનું અપમાન કરવા બરાબર છે. દોલતથી જમીનનો કબજો મહે છે તેમ કબરોથી પણ જમીનનો કબજો મહે છે. દોલત સાચવી રાખવી, તેની બીજાજત કરવી, તેનો ખીયાલ રાખવો, એ શીરક નથી તો પછી કબરો સાચવી રાખવી, તેની બીજાજત કરવી, તેનો ખીયાલ રાખવો એ શીરક શી રીતે હોઈ શકે ? દોલત તો જતી પણ રહે છે. પણ કબરો તો જતીજ નથી. નેટલા માટે તે જલદી કેમ નાબુદ થઇ જાય તેની ચેતરણ થાય છે, અને તેમાં આપણા કેટલાક મુસલમાન લાઈઓ વગર રામજે મદદ આપે છે. કબરોનો ખીયાલ રાખવા માટે અને તેની સાચવણી કરવા ત્યાં ફાતીહા માટે જવું, ઉરસની ઉજવણી કરવી, તેના પાકા અદાતા

અને ગુપ્ત બનાવવા, એ વાતો ખાસ સાધન રૂપ છે. જો આવી વાતો તરફ નફરત અને તીવ્રકાર બતાવવામાં આવશે તો કબરો અને કબ્રસ્તાન પોતાની મેળે મટી જશે, અથવા ખીજ લોકો મટાડી દેશે. આ એક ઘણા અગત્યનો સવાલ છે. જો મુસલમાનો કબરોથી શીરક થાય છે એવી વાતોથી દોરવાઈ ગયા ન હોત તો આજે આ દશા થાત નહીં ! કોઈ ચીજની પુજા કરવી અને કોઈ ચીજનો ખીયાલ રાખવો એમાં ઘણો ફરક છે. ઇસ્લામમાં ખુદા સીવાય કોઈની પુજા કરવાનું હોજ નહીં એ વાત તો કલમા ઉપરથીજ સ્પષ્ટીત છે. કોઈનો ખ્યાલ રાખવો એ પુજા નથી. માઆપનો ખ્યાલ, ઉસ્તાદનો ખ્યાલ, ગરીબોનો ખ્યાલ, યતીમોનો ખ્યાલ, બેવાઓનો ખ્યાલ, મરણોનો ખ્યાલ, મદરસાઓનો ખ્યાલ, એ શીરક નથી પણ સવાબ છે. તો પછી ઉપલી નેક વાતોનો ખ્યાલ ગંખી તેનો અમલ કરી ગએલા મહાન યુજુર્ગો અને આપણા વડીલોનો તથા તેમની કબરો નો ખ્યાલ શીરક શી રીતે ગણાઈ શકે તેનો વીચાર કરવાનો છે. આનો મુસલમાનોને ધોંકો ખવાડવાની વાતો છે. કબરો ઉપરના કુખ્યાઓ દુરસ્ત નથી તેથી તેમને તોડી નાખવામાં કાંઈ ગુન્હો નથી એવી વાતોને જોર દેનારા ભાઈઓ પણ કબરોનો ખ્યાલ લોકોના મનમાંથી નાખુદ કરાવવાના કારણ રૂપ બનતા જાય છે તેનો તેમણે વીચાર કરવો જોઈએ. જે ચીજથી ઇસ્લામ અને કામને દેખીતું નુકસાન છે તે ચીજ ઉપર જીદ કરી અડી બેસવું અને પોતાનીજ વાત લોકો ઉપર કસાવા હમેશાં મન્યા રહેવું એ ભાગ્યેજ નેકદીથી કહેવાય. સમજણ પડી ગયા પછી જીદ છોડી દેવામાજ ઇસ્લામનું બહુ જી. અહીં સરકાર પણ આપણા ઇસ્લામી હક સાચવવામાં આડે

આવતી નથી તો પછી મુસલમાનોએ ગફલત કરી પોતાના હક નહીં સાચવતાં પાછળથી સરકારને દોષ દેવો એમાં દેખીતી નબળાઈ છે. વહાબી પ્રોપેગેન્ડાથી આપણનેજ નુકશાન છે એવું હાલ સુધીની તેમની વાતોથી આપણે જોઈ લીધું છે. માત્ર શરીફના વખતમાં હાજીઓની તકલીફ માટે જખરો પોકાર વહાબી અફીદાવાલાઓએ ઉઠાવ્યો હતો હવે આ સાલ વહાબીઓએ તેથી પણ વધુ તકલીફ હાજીઓનો આપી છે, પાક ગેલાફ પણ તેમની હટધર્મીને લીધે મીસર પાછો ચાલ્યો ગયો છે અને પયગમ્બર સાગના બેગુન્દા કુટુંબીઓની પત્ની કખરો તોડી પાડી તેમની અરવાહોને તડપાવી આખી ઈસ્લામી આલમના દીલ ઉપર કારી ધ્રા કર્યો છે. શું આથી મહાન પયગમ્બરની રૂહ મુખારક ખુશ થઈ હશે? પોતાના માસુમ નવાસા અને પોતાના જનથી પણ વડાડી નેક દીકરીની હસરત ભરેલી કખરોને નાશુદ થતી જોઈને તેમના જીગરને શું આઘાત નહીં થયો હોય? આ બધું હતું કલેજે સહન કરવા દખાણુ કરવામાં આવે છે અને ઉપરથી વળી મુસલમાનોને “મુશરીફ” “કખરપુજી” અને “ખીદઅતી” કહેવાની ઉદ્દતાઈ અને શેખી આદરવામાં આવે છે! પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે આ કખરોનો તીરરકાર કોઈ દીવસ એવું ભયંકર રૂપ ધારણુ કરશે કે મહાન હજરત પયગમ્બરની પત્ની કખરને પણ ખોદાવી નાખશે. આ કખર હરીફને ઘણીજ ખુંચે છે. અને તેમની તાલીમ એટલે સુધી અસર કરી ગઈ છે કે વહાબીઓ જે મુસલમાન હોવાનો દાવા કરે તે તેને સનમે અકખર (મોટો જીત) ખતાવે છે અને વળી તેજ હવાને લીધે તેમના અફીદાવાળા અંહી એટલે હદ સુધી જાય છે કે કખરોથી શીરકજ થાય છે ઉઘાડે છોગે ખતાવી એવું

રહ્યા છે ! જ્યાં આવું વાતાવરણ અધે ફેલાયેલું હોય ત્યાં પયગ-
 મ્મરની પાક કબરની લાગણી ઓછી થતી જાય એમાં નવાઇ જેવું
 શું છે ? પયગમ્મરના કુટુંબીઓની કબરો સુધી તો નોખત પુગી મધ
 છે, હવે બાકી શું રહ્યું છે ? એ તો વહાળીઓનું ચાલ્યું નહીં નહીં
 તો પયગમ્મર સન્ના મઝારની પણ એજ હાલત થવાની હતી !
 વળી કબર માટે આવી હવા ફેલાયેલી હોય તો કાબેતુલ્લાહ માટે
 સહીસલામતી ક્યાં છે ! આને માટે તો હરીફ એટલીજ દલીલ કરીને
 તેને માટે જુરી હવા ફેલાવી શકે કે મહાન પુરૂષોની લાસોવાળી
 કબરોમાં કાંઈ નથી, તો પછી કાબેતુલ્લાહ જે ફક્ત એક પથરોના
 ચોતરો છે તેના તરફ મુસલમાનો કેમ ફેરા મારી રહ્યા છે ! આને
 માટે એમ કહેવામાં આવે કે એ વીશે કુરાને પાકમાં હુકમ છે પણ
 જે લોકો કુરઆનનેજ માનતા નથી તેમની આગળ તેના હુકમની
 શું ગણતરી ! કાબેતુલ્લાહ એ ઇસ્લામનું ખાસ મથક છે જ્યાં દર
 વરસે લાખો મુસલમાનો એકજ દિવસે વગર બ્રોલાવવે પોતાની બેઠે
 બેગા થાય છે. જે જગાએ દર વરસે લાખો મુસલમાનો પોતાના
 ઇસ્લામી જોશથી બેગા થતા હોય તે જગા કેટલી મહત્વની છે અને
 ઇસ્લામ માટે તે કેવો ફાયદા રૂપ છે તેનો વીચાર આવા જમાવની
 અગત્યજ જાણનારાજ કરી શકે છે. આ મથકના જમાવ ઉપરજ
 ઇસ્લામની સલામતી અને જાહેજશાલીનો આધાર છે. આ મથકના
 ખીજ નંખરે મહાન હઝરત સન્નો રોજો મુખારક આવે છે, અને
 ત્રીજ નંખરે જુજુરગાને દીનની કબરો છે જે દુરદરાજ મુલકોમાં
 ઇસ્લામી મથક તરીકે મુસલમાનોને બેગા કરી જોડેલા રાખે છે, અને
 ત્યાં તેમને ઇસ્લામી સંગઠન-જમાવના ફાયદાનો અનુભવ દેવડાવી

અરબસ્તાનમાં આવેલા ઇસ્લામના મોટા મથકે જવાની ખાએશ દેવડાવે છે, જેથી હજની ઇસ્લામી રૂઢીને ખાસ જોર મળે છે. ઉરસો એ આવા ઇસ્લામી સંગઠન-જમાવના પ્રથમ પગથીયાં છે. આવા પગથીયાં કમરોના નામે પહેલાં દુટે તો પછી મુળ વાત તોડવાને દીક પડે એવી ધારણા રખાતી હોય તો એમાં તાઝુખી જેવું શું છે ! ઉરસો વીરુદ્ધ પણ ચળવળ આટલાજ માટે ચાલે છે.

ઉરસ એટલે ઉગવણી અથવા જ્યંતી. આવી ઉગવણીઓ અને જ્યંતીઓમાં કેટલા ફાયદા છે તે હવે લોકોથી અંગણું રહેું નથી. આ ફાયદા જોઈને તો સીધની ખીત્રાફત કમીટીએ બાંધાશાહ અઉરંગઝેબ અને મોહમદ કાસમ જેવા મહાન હાકિમોની ફતેહની ઉગવણીઓ કરવાની બકામણુ કરી છે. આ બકામણુ સારા હેતુ-થીજ થઈ છે અને આખા હીંદની મોટી ખીત્રાફત કમીટીએ તેનો વીચાર કરવાનો છે. આપણે કથુલ કરીશું કે ઉરસો અને ઉગવણી ઓમાં મુસલમાનો પોતાના જોશમાં વચારે પડી બાબતો કરતા હશે, પણ આવી બાબતો તો મસ્જીદો, મદરેસાઓ, કલમો, મેડરીસો, અંબુમતો, લાયબ્રેરીઓ, કુતુબખાનાઓ, ખીત્રાફત કમીટીઓ, જમી અતો, તનઝીમો, તેમજ વેપાર તથા ધંધા રોજગારના ખાતાઓમાં પણ થતી હશે, જે પ્રથમ દ્રષ્ટીએ જોતાં શરીઅતને અનુસરતી નહી હોય. પણ આવી વાતો દરેક સંસ્થામાં થોડી ઘણી તો હોય છેજ. તો આ બધી સંસ્થાઓને મુકી દઈ ફક્ત ઉરસોનેજ પકડવામાં આવે છે અને તેને માટે કમરોને બદનામ ફરવામાં આવે છે તેમાં શું હેતુ રહેલો છે તેનો વીચાર કરવાનો છે. ખુરાષ્તો એથક દુર કરવી જોઈએ પણ તેમ કરવામાં મુળ બાબત તોડી નાખવા તૈયાર

થવું એ તો હરીફાના હેતુઓનેજ ટેકા આપવા બરાબર છે. જુરા
મંઓ દુર કરવાના આ રસ્તા નથી. આ રસ્તા તો ઇસ્લામને તુક
સાનમાં નાખનારા છે. પહેલાં તો માણસોએ પોતાની જુરાઇઓ દુર
કરવી જોઇએ. જ્યાં સુધી તે પોતે જુરાઇમાં ફસેલો છે ત્યાં સુધી તે
ખીજઓની જુરાઇ કરવા બેસે એને લોકો લાગેજ પસંદ કરી શકે.
તેણે પ્રથમ પોતાનું જીવન નમુના રૂપ બનાવવું જોઇએ. દહાડી મુંડા
વવી, અંગ્રેજી વાળ રાખવ, ફાલ્સર નેકટાર્થ આંધી તંગ કોટ પાટલુન
પહેરી જેર ઇસ્લામીઓની મુશાબેદત-નકલ કરવી, તમ્બાકુ પડાવવી,
અને તેમને જાહેરમાં મુકવી, રોઝા ચટ કરી જવા, ઝકાત પુરી
અદા ન કરવી, બ્યાજ ખાવું, ખુદાને બુઝીને વીમા ઉતારવા, સદ્કા
કરવા, સરતોમાં તથા ખીસ્વરડ રૂમમાં જઈ હારજીતની ખાજીઓ
લગાવવી, જુરા લત્તાઓમાં ફરવું, શાદીઓમાં બારે લુગડાં તથા
જતજતની ખાણી પીણીમાં મોટી રકમનો ઇસરાફ ખરચ કરવો,
કોઇના લહેણા પૈસા પુરા ન પતાવવા, જીહું બોલવું, હમ્મદ કરવો,
કીનો રાખવો, ગાખત કરવી, ગરીબો યતીમો અને બેચાઓથી બે
પરવા રહેવું, લોકોને દેખાડવા ખેરાત કરવી, ગર્ફી કરવી વીગેરે
એઓમાં આપણે ફસેલા હોઇએ અને જીહુર્ગોના ઉરસો કરનારા અને
મહાન પુરૂષોની કબરોનો ખ્યાલ લોકોમાં તાજે રખાવનારા બોઇઓ
ને જુરા ગણવા તૈયાર થઈએ એ લાગેજ વાજખી ગણાય. આમાં
કાંઈ આપણે કોઈ લાઇની જુરાઇ કરવા માંગતા નથી, પણ તેમને
કબરોની ખરીદફીકતથી દાખલા દલીલોથી વાકેફ કરવા માંગીએ છીએ.

ઉરસો એ જે કોડોએ તખલીમની પાઝળ પોતાની જાન
ખપાવી દીધી છે તેમની યાદગીરી છે, અને તેમની કબરો એ તેમની

જાતની નીશાનીઓ છે જે જોવાથી માણસને ઇશ્વર થાય છે, અને ઘડો મળે છે. કબરો જોવાથી માણસના મનમાં મોતનો ખ્યાલ હમેશાં તાજો રહે છે, અને તેથી તે વધારે ગુન્હા કરવાથી બીકને મારે બચતો રહે છે. જ્યારથી કબરોને શીરકના સાધન બતાવી તેનાથી લોકોને દુર રાખવા માંડ્યા છે ત્યારથી ગુન્હાનો પણ અતી શય વધારો થઈ ગયો છે. વળી પહેલાં જ્યારે બુદ્ધિગાંધી દીનને નેક દીલથી સારી રીતે માનમાં આવતા હતા ત્યારે બાઈઓ ઘણી સારી હાલતમાં હતા અને સુખ સંતોષથી રહેતા હતા, પણ જ્યારથી અહિલીઓ તરફ બેદરકારી બતાવવામાં આવી છે ત્યારથી તકલીફ આવી છે અને વેપાર ધંધામાંથી પણ બરકત ઊઠી ગઈ છે. કારણ કે તે વખતે સારા અકીદાને લાગે અહિલીઓની નેક દુવાઓનો ઝંરો ચાલુ હતો. હવે તે કોઈને લેવાની કાળજી નથી તો એ ઝંરો શાનો ચાલુ રહે? બુદ્ધિગાંધી કાળીલા દેવાડવાને પણ આનાકાની કરવામાં આવે તો સવાળના રસ્તા સાંકડા થાય એ ઉઘાડું છે.

માણસનો નફસ એવો તો સરકશ-ઉદ્ધત છે કે તેને ખુદાની ઝૂંસરી પણ પસંદ પડતી નથી, તો પછી અહિલીઓને તો તે ગળુંજ શાનો? એક તો તેનો નફસજ એવો છદીએલ છે, અને વળી ઉપરથી એવી તાલીમ આપવામાં આવે છે કે, અહિલીઓને માનવાની કાંઈ જરૂર નથી! જ્યાં આવી તાલીમ અપાતી હોય ત્યાં સરકશી અને ઉદ્ધતાઈ હોય એમાં નવાઈ જેવું શું? શેતાનમાં સરકશી હતી તેથીજ તેણે ખુદાના હુંકમ પ્રમાણે હજરત આદમ અ ને સીબ્દો ન કર્યો, નહીં તો તેનામાં ઇદમ ન હતો કે તેનામાં ઇયા હતની ખામી હતી, એવું કાંઈ નથી. જે તેનામાં સરકશી નહોત

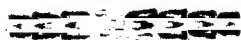
અને ખુલ્લે મોહમદી-નરમાશ હોત તો તેના ઉપર ખુદાનો કોપ ઉતરત નહીં. પણ તેનામાં આજીજ અને નરમીનું નામ નહોતું. આને લીધેજ તેને ખમવું પડ્યું. તે કહેતો હતો કે હું ખુદા સીવાય કાંઈને માનતો નથી એટલે ખાસ તવહીદ ઉપર હુજા છું. પણ ખુદાએ જેને માનવાનું અને જેને જુકવાનું ફરમાવ્યું છે તેને માન્યા નહીં અને તેને તે જુકયો નહીં તેનું ફળ તેને ખુર મળ્યું. તેણે ખુદાની એક નાફરમાની કીધી તો તેના ખુરા હાલ થયા તો હજારો નાફરમાનીઓ જ્યાં થતી હોય તો પછી પરીણામ કેવું આવે તેનો શોચ કરવાનો છે.

ધરનામ જુજુર્ગાને દીનને માનવાની, તેમની કબરોનો ખ્યાલ રાખવાની તથા તેમના ઉરસ કરી તેમના ફાતેહા દેવાડવાની કાંઈ મનાઈ કરતો નથી, પણ આપણે આગળ બતાવી ગયા તે કારણથી ભાઈઓના મનમાંથી તે વાતો કાઢી નાખવાની તજનીએ થાય છે. માટે ભાઈઓએ સમજી લેવું જોઈએ કે કબરોની હમેશાં સાચવણી કરવી જોઈએ. જે કબરોનો ખ્યાલ મટી જશે તો બાપ દાદાના હાડકાં પણ સાચીત રહેવાનાં નથી !

(મુ'અઢ સમાચાર. તા. ૨૪ જુલાઈ ૧૯૨૮)

હજીરો ફકીરો ભીખ માંગતા કેમ થયા ?

જવાબ સાહેબની જગા વીરૂ લખાણે

કેમ શરૂ થયાં !

(૨)

કપરોથી જમીનો ઘેરાએલી રહે છે, તેથી જમીનનો કપજો છુટતો નથી, અને જમીનો તેમના કાબુમાં હમેશાં રોકાએલી રહે છે અને દિવસે દીવસે નવી કપરો થાય છે એટલે એ જમીનો પણ ઇસ્લામના કપજમાં આવતી જાય છે. આ હીસામે ઘણી જમીનો ઇસ્લામના કપજ હેઠે દબાએલી રહે છે. વળી આની કપરો ઉપર હમેશાં લોકો ફતેહા માટે દર જુમેરાને પુલ ચડાવવા માટે આવે છે જેથી તે વાંશોનો ઇસ્લામી વહીવટ તાજો રહે છે. તે ઉપરાંત જે ફકાણે જુનુરગોની અને પીરોની કપરો હોય છે ત્યાં હમેશાના કાતેલા ઉપરાંત આર મહીને ઉરસો પણ થાય છે જેથી કપરોની સારી રીતે હીફાજત થાય છે એટલુંજ નહીં, પણ તેથી કરીને ઇસ્લામી સંગઠન મજબુત થાય છે, અને દાવતના કામમાં પણ ઘણી સહેલાઈ થાય છે. આવી જુનુરગોની કપરો ઉપર મુનવર-ફકીરો રહે છે તેથી તેઓ કપરોની દેખરેખ રાખે છે તથા તેને લગતી તમામ જમીનોનો વહીવટ કરે જાય છે. કપરોથી જમીનનો કપજો કદી છુટતો નથી, વળી તે મુસલમાનોના હાથમાં હમેશાં રહે છે, તેની સાચવણી ચરથી તેનો

કંબળે કદી છુંદતો નથી. વળી બુબુરગોની કંબરો ઉપર તો ઉરસો પથ્રુ થાય છે અને તેથી ઇસ્લામી સંગઠન કાયમ રહે છે અને દાવતનું કામ પથ્રુ ચાલતું રહે છે. કંબરોમાં ઇસ્લામને માટે આવા ફાયદા રહેલા હોવાથી તે ઇસ્લામના હરીફોને ખટકે એમાં નવાઈ જોવા નથી. એકદમ કંબરો તોડી જમીનનો કંબળે છોડાવવા જાય તો લોકો ઉશ્કેરાય અને જબરો શીસાદ ઉભો થાય તેથી એવી હીકમતો ચાલુ થઈ કે મુસલમાનોમાં એવા અફીદાની ચળવળ શરૂ કરવી કે જેથી મુસલમાનોના મનમાં ખુદખુદ કંબરો વીઝી નફરત (અલુગમે) પેદા થાય અને તેઓ એક વખત ત્યાં જતા અટકે તો ધીરે ધીરે પોતાની મેજે કંબરો નાખુદ થઈ જાય, અને જમીનોનો કંબળે આપો આપ વગર તકલીફ છુટી જાય. અને ઉરસોથી ઇસ્લામી સંગઠન તથા દાવતના જે ફાયદા હમેશાં મળે જાય તે પથ્રુ મળતા અટકે. આવા ખ્યાલથી એમ પ્રોપેગેન્ડા-વાતો ફેલાવવા તજવીજ થઈ કે કંબરો ઉપર કુલ ચલ્લડાવવા, ફાતેલા પઢવા, તેના પાકા અદાતા કરવા, ગુંબજ બાંધવા, ઉરસ કરવા એ સહિ બાબતો બીદ અત છે અને તેનાથી શીરક થાય હો! આવી વાતો જોરથી ઉપાડવામાં આવી અને તેને માટે ખાસ એવી કોશીશો ગરી કરવામાં આવી કે જ્યાં કેટલાક લોકો એમ સમજવા લાગ્યા કે કંબરો તોડી દેના કામમાં ખલલ નામે છે તેથી લોકોને ત્યાં જતા રોકવા. બુબુરગોનો વસીલો પકડી ખુદા આગળ દુઆ માંગવા ઇસ્લામમાં કોઈ અતની મનાઈ નથી. તો આવા કેટલાક ભાઈઓએ વગર સમજે શીરકના નામે લોકોને ત્યાં જતા અટકાવવા માંડ્યા અને કેટલાક લોકો જતા અટકી પથ્રુ ગયા. જે મુઘનવર-કડીરો કંબરતાનોની તથા

વલી લોકોની કબરોની દેખરેખ રાખતા હતા તેમને પણ ત્યાંથી ઉઠાડી દીધા. આથી પરીણામ એ આગ્યું કે કબરો દેખરેખથી ખાલી પડી ગઈ અને દીવસે દીવસે દુનવા ભાગી અને જમીનોના કબજા ઇસ્લામના હાથમાંથી છુટતા ગયા.

બુબુરગોની હાજરો કબરો ઉપર હાજરે ફકીરો દેખરેખ રાખતા હતા તેમને ત્યાં ખેડાં નઝર નીવાઝ તથા ફાતીહાની ચીજોથી ગુજરાનનાં સાધનો મળતાં હતાં, તથા લોકો તરફથી પણ કાંઈને કાંઈ ખસીસો મળતી હતી. આવી ગુજરાનની ચીજો તેમને ઘેર ખેડાં મળતી હોવાથી તેમને ઘેર ઘેર ભટકી બીખ માંગવી પડતી ન હોતી. તેઓ કબરોની દેખરેખ રાખતા હતા અને ત્યાં રહેવાથી તેમને સારી રીતે ગુજરાનનાં સાધનો પણ મળતા હતાં પણ જ્યારથી તેમને શીરક અને ખીદઅનના નામે ત્યાંથી ઉઠાડી દીધા ત્યારથી તેઓ સાધન વગરના થયા. જ્યારે ગુજરાનનાં સાધનો જતાં રહ્યાં ત્યારે પોતે ફકીર હોવાથી તેમણે લાચારીથી બીખ માંગવાનું કામ શરૂ કર્યું! હાલ જે હાજરો ફકીરો બીખ માંગતા જોવામાં આવે છે તે સહિ આ કબરો તરફ ખેડકારી ફેલવવાનુંજ પરીણામ છે. અને તેમને આ બીખને રસ્તે ચઢાનાર શીરક અને ખીદઅનની વાતો કરનાર આ આપણા ભાઈઓજ છે. જે તેમણે એવી વાતો નહીં કરતાં કબરો તરફ એ ફકીરોને જોડેલા રાખ્યા હોત તો આજે કામ ઉપર બીખનો જે ખેદદ ખોજો જોવામાં આવે છે તે થાત નહીં. તેમની ચળવળથી કબરોથી લોકો ખેદરકાર થતા ગયા, જેથી કબરો મટી જવાથી મેંકડો જમીનોનો કબજો ઇસ્લામના હાથથી છુટી ગયો અને મુખ-વરોની એક જામરી સંખ્યા બીખ માંગતી થઈ ગઈ. વળી ઉરસો

ખંધ પાડવાની કાશીશો થવાથી ઇસ્લામી ગંગડન-જમાવમાં પશુ જખરો વાંધા આવ્યો અને દાવતના કામને સખત ફટકો લાગ્યો.

કખરોના ખ્યાલનો એક ફાયદો એ પણ હતો કે જે બુબુર ગોની કખરો ઉપર ઉરસો થતા હતા તે બુબુરગોની હકીકત લોકો જાણવા કાશીશ કરતા અને તેમના તખલીગી કામોથી વાકિફ થઇ લોકો પણ તે તરફ દોરવાતા. વળી તેમની બનાવેલી પ્રીતામો ખોળી કહાડી વાંચતા અને તેનાથી પણ ઘણો ફાયદો મેળવતા. બુબુરગોની તાલીમ તસબુફ-આતમ-ઝાનવાળી હોવાથી તેઓ તે ગ્રહણ કરતા અને તે રસ્તે ચડી પોતાનું તથા પોતાના લાઇઓનું બનતી કાશીશથી દુશ્વાણ કરતા. આ રસ્તો તે વખતે જારી હોવાથી લોકોને દીન અને દુનીયા બંનેનો ફાયદો થતો. જ્યારથી બુબુરગોની કખરો તરફ શીરક અને બિદઅતના નામે બેદરકારી શરૂ થઇ ત્યારથી આવા ઉમદા ફાયદા પણ મળતા ખંધ થઈ ગયા. આથી સાફ જોઇ શકાય છે કે જે લાઇઓએ લોકોને કખરોથી જુદા પાડવાની કાશીશો કીધી તેમાં તેમણે દરલામના કેટલા બધા ફાયદા હાથથી ખોઇ નાંખ્યા છે.

કખરોમાં જ્યાં આટલા બધા ફાયદા ઇસ્લામને હોય તો તે દરલામના દરરોજને પસંદ ન પડે એ ઉઘાડુંજ છે. આને માટેજ તેની વીરૂધ્ધ ચળવળો શરૂ થઈ, અને તે ઉપર ખાસ જોર આવી રહ્યું છે. આપણા કેટલાક લાઇઓ પણ તેમાં ખતથી રોકાએલા છે અને જણે તેથી દરલામને પાક સાફ કરતા હોય એમ બતાવવા કાશીશ કરી રહ્યા છે ! પણ જો તેઓ ઉંડા ઉતરીને જુએ તો તેમને જણાય કે તેમણે દરલામને ફાયદો પહોંચાડવાને બદલે તેને નુકસાનજ પહોંચાડવાનું કામ કર્યું છે. જે વાતથી સંકડો જમીનો

ઇસ્લામી કુળમાંથી આવી જાય, કામ ઉપર બીજનો જખરો મોજ
 વધે, ઇસ્લામી સંગઠન નખળું થાય, અને દાવતના કામને ધોડા
 પહોંચે એ ઇસ્લામનું દેખીતુંજ નુકસાન છે. આટલું છતાં પણ હજી
 લાઇઓ સમજતા નથી અને એજ કામ કરે જાય છે. અને ઉપરથી
 એમ કહેતા જાય છે કે ઇસ્લામની અમે સેવા બજાવીએ છીએ !
 જે આવીજ સેવા ચાલુ રહેશે તો આગળ જતાં કેવી ક્ષણત થશે
 તેનો તેમણે વીચાર કરવો જોઇએ. સમજી, ડાહ્યા, અને ઇમાનદાર
 માણસનું તો એજ કામ છે કે કોઇ ઇસ્લામના ફાયદાની વાત
 જતાવે તો તે ઉપર જલ્દી ખીયાલ પહોંચાડવો અને જે દાશામાં
 વધારે ફાયદો દેખાતો હોય તે તરફ એક દમ વળી જવું. કબરોમાં
 આવા ફાયદા હતા ત્યારેજ આપણા વડીલોએ તેમને સાચવવાની
 ખાસ કાળજી રાખી હતી. મોટા મોટા મકબરો અને તેના અંગની
 જે જમીનો ઇસ્લામી કુળમાં છે તે સહિ આ કબરોને લીધેજ છે.
 જે કબરો મટી જશે તો એક તમ્બુ ભોંય પણ હાથમાં રહેવાની નથી.
 મુંબઇમાં પેદર સાહેબની જગા, માહીમમાં મખદુમ સાહેબની જગા,
 વાંદરામાં મહિલાના સાહેબની જગા, એ ઘણી કીમતી જગાઓ છે
 અને તે કબરોના લીધેજ હાથ આવેલી છે. વળી અજમેર શરીફવાળા
 મહાન ખ્વાજા સાહેબની જગા જે હીંદુસ્તાનમાં ઇસ્લામનું ખાસ
 મથક કહેવાય છે તે પણ તેમની કબરના લીધેજ આજ સાતસો
 વરસથી ઇસ્લામીઓના કુળમાં છે. લોર્ડ કરઝન જેવો હીંદુસ્તાનનો
 એક બાહોશ વાઇસરોય આ કબર શરીફ માટે તો એટલે સુધી
 પોતાના પુસ્તકમાં લખી ગયો છે કે “હીંદુસ્તાનમાં આ કબરની
 અંદર સુતેલા શખસ લોકો ઉપર સહતનત ચલાવી રહ્યા છે.” જે

અ કચર હાત નહોત અને તેને માટે લોકો આટલી બધી કાળજી રાખતા ન હોત તો તે કદી એવું લખતજ નહીં. પણ તેણે જે કાંઈ લખ્યું છે તે પોતાની નજરે જોઈને લખ્યું છે, અને તે ખરુંજ છે.

કચરો અને તેની ઉપરના મકબરા એ તબક્કાગના ખાસ મથકો છે, અને જ્યાં સુધી તે ઇસ્લામી કબજામાં છે ત્યાં સુધી ઇસ્લામી તબક્કાગનું કામ સારી રીતે આગળ વધી શકે છે એમ ઇસાઇ પાઠરીઓ ખાસ માને છે. આવું હોવાથી તેમણે એ મકબરાઓ તરફ નજર દોડાવી અને મુસલમાનોને સમજાવી તેમાંના કેટલાક તો સરકારના હસ્તક લોડ કરાવના વખતમાં સોંપાવી દીધા. સરકાર બેશક તેમની દેખરેખ રાખે છે પણ એટલું તો કહેવું પડશે કે તેની ઉપર હવે ઇસ્લામી કબજો તો રહ્યોજ નથી. આ મકબરાઓ પાછળ લાખો રૂપિયા ઇસ્લામના ખરચાયા છે, અને તે મોટી મોટી બાદશાહી ઇમારતો છે. વળી તે ઇસ્લામી મહાન પુરોનાની યાદગાર છે જતાં ઇસ્લામનો તેમની ઉપર હાથ કાંઈ પણ અખત્યાર નથી. પાઠરીઓ પોતાના કબ્રસ્તાનો બધેબધે બનાવતા જાય છે અને તેને માટે વીશાળ જગા રોટી તેમાં પાડી કચરો મોટા વીસ્તારથી બનાવતા જાય છે કે તે જલદી નાબુદ થાય નહી, કારણ કે તેના ટકાવ ઉપરજ જમીનના કબજાનો આધાર છે. ઇસ્લામી કબ્રસ્તાનોની હાલત ઘણી કંગાળ છે અને તે સહ ઇસ્લામીઓની બેદરકારીનું પરીણામ છે. વળી જે કબ્રસ્તાન ભરાઇ જાય છે તે બંધ કરવામાં આવે છે અને બીજે દુરદરાજ એટલે શહેરથી ઘણે લાંબે જગા આપવામાં આવે છે. જે કબ્રસ્તાન બંધ કરવામાં આવે છે તે પાછળથી ખાલસા

થઈ જાય છે અને મુસલમાનોના કબજામાંથી નીકળી જાય છે. આ
 બધું જો થાય છે તે કબરો તરફની બેઠકારીનેજ લીધેજ થાય છે.
 જ્યારે મુસલમાનોનેજ પોતાના આપ દાદાઓની કબરોનો ખીયાલ
 નથી તો પછી ખીજાઓને શું પડી છે ! મુસલમાનો શીરક અને
 ખીદઅતના નામે કબરોથી આઘા નાસ્તા જાય તો પછી તેમના
 કબ્રસ્તાનો પણ આઘાં જાય એમાં નવાઈ શું ? રંગુનમાં જીવનું કબ્ર-
 સ્તાન ભરાઈ જવાથી નવા કબ્રસ્તાન માટે શહેરથી લગલગ આઠ
 નવ માઈલ જેટલે છેટે જગા મળી છે ! અને ત્યાં લાશ દફન કરવા
 લઈ જવા માટે ગાડી કે મોટરનો ઉપયોગ કરવો પડે છે એટલુંજ
 નહીં, પણ મધ્યતમાં જનારાઓ પણ ગાડીઓ કે મોટરોમાંજ જાય
 છે ! આવું થવાથી જનારો હાથોહાથ ઉપાડી ખાંધા દેતા લઈ જવામાં
 બેહદ સવાબ છે તે સવાબથી તો લોકો મેહરમ-બેનસીય થઈ ગય.
 છે ! હાલ તો પછસાના સાધનો છે એટલે મોટરમાં લઈ જવાનું
 કુતરું છે, પણ ખુદ ન કરે તે સાધનોમાં કમી થાય તો જનારો
 આઠ માઈલ ખમે ઉપાડીને લઈ જવો પડે ! અને કદાચ કાઈની
 કાશ ભારે હોય તો એટલા લાંબે લઈ જતાં કેટલી મુશ્કેલીઓ પડે
 નેનો વીચાર કરવાનો છે. આટલે છેટે જો જગા અપાઈ છે તે કબ-
 રાની સાગરોના અભાવેજ અપાઈ હોય તો તેમાં કાંઈ નવાઈ જેવું
 નથી. જો જીના કબ્રસ્તાનમાની કબરો માટે ફાતીહા-પ્રુલ વીગેરેથી
 ફરુકી કાળજી આવુ રાખી હોત અને સરકાર ઉપર તેવી કાળજીની
 જાણ પડી હોત તો આટલે ખર્ચ દુર કહાડત નહી. પણ તેણે જોયું હશે
 કે મુસલમાનો કબરોની સાગરોમાં મોળા છે એટલે તેણે એવું પગલું
 કદાચ લેયું હશે, અને નજીક જગા નહીં આપતાં આઘા કહાડ્યા હશે !

ગમે તે હોય-કદાચ ખીજું પણ કાંઈ કારણ હોય-તો પણ એટલું તો દેખાઈ આવે છે કે મુસલમાનોને છેટે કહાડ્યા છે અને તેમનું કાંઈ ચાલો શક્યું નથી !

જે કબરોની આસપાસ ઘેરાવો પાકા હોય છે તે ઘણી લાંબી મુંદત સુધી કાયમ રહી શકે છે. આવા ઠેકાણે મુસલમાનોની વસ્તી ભાગી જાય અથવા તેની આસપાસની જગા મુસલમાનોના કબજામાંથી નીકળી જાય તોપણ શહેરમાં જ્યાં જ્યાં આવી કબરો હોય ત્યાં ઇસ્લામનોજ કબજો ગણાઈ શકે છે. વળી જો જમીન ચડી જવાથી કબરો દબાઈ જાય તો પણ જ્યારે કબરો કોઈ પણ વખત જમીન ધોવાઈ જવાથી કે કોઈ ખોદકામ કરવાથી બહાર નીકળી આવે તો તે ઉપર તરતજ મુસલમાનોના કબજો કાયમ થઈ જાય છે, પછી ભલે તે કબરો રેલ્વે લાઇન આગળ, બગીચા આગળ, કચેરી આગળ, કે ભરખજારમાં હોય. ગએલો કબજો પણ અપાવવાની કબરમાં તાકત છે તો પછી ચાલુ કબજાની શી વાત ? પણ જ્યાં કાળજીજ ન હોય અને કબરથી શીરક થાય છે તેમ કહી લોકોને નેનાથી આઘા રાખવામાં આવતા હોય તો પછી કબરો નાબુદ થઈ જાય અને તેનો કબજો પણ જતો રહે એમાં નવાઈ શી ? આવી સંકડો જમીનો ચાલી ગઈ છે અને ચાલી જાય છે. પછસાદાર લોકોના ખીયાલ ઘણે ભાગે કબરોને શીરક બીદઅતના સાધન તરીકે ગણવા તરફના હોય છે. અને ગરીબો જે કબરોનો ખીયાલ રાખનારા હોય છે તેમની પાસે પછસો હોતો નથી, એટલે જુની કબરો દહાડે દહાડે મટતી જાય છે અને જમીનોના કબજા છુટતા જાય છે. શહેરોમાં કબરો મટી જઈ જેમ આવી જમીનો વધારે ખુલ્લી થાય તેમ કેટલાક

લોકો તો ચાહે છે, અને મુસલમાન લાઘવોની ચાલુ સુસ્તી અને બેદરકારી તેમને તેમાં મદદરૂપ થઈ પડે છે. એક તો શહેરમાં કબરો જગા દબાવે છે એવો ખીયાલ ખીજાઓમાં ચાલુ છે તે ઉપરાંત મુસલમાન લાઘવો પણ કબરને વધારે અગત્ય નહીં આપતાં બેદરકાર થતા જાય છે, તો તેવા સંજોગોમાં જીંદના કબરતાનો બંધ થઈ ખાલસા થઈ જાય અને નવા કબરતાનો માટે વસ્તીથી ઘણું છેટે જગા આપવામાં આવે એમાં ખીજાઓને શું કહી શકાય !

આ બધા સંજોગોનો ઉડો વિચાર કરવાનો છે. એમાં સરકારનો કે ખીજા કોઈનો દોષ નથી. જે દોષ હોય તો તે મુસલમાન લાઘવોનોજ છે જે શીરક બીદઅતના નામે કબરોથી આઘા નાસ્તા જાય છે ! ફતેહા પઢવા જતું, ઉરસ કરવો, વાગેરે કામો એવા છે કે જેથી કબર તરફની તેમની લાગણી જાહેર દેખાઈ આવે છે અને ખીજા તે લાગણી તરત સમજી જાય છે. જ્યાં આવા કામો નહીં થતાં બંધ થઈ ગયાં હોય ત્યાં આવી લાગણી જોવાનું કોઈ પણ સાધન હોતું નથી. ધાર્મિક બાબતોમાં હમેશાં લાગણી જોવામાં આવે છે. જ્યાં લાગણી ખુલ્લી રીતે ન દેખાતી હોય, બટકે જાણે લાગણી ટુંજ નહીં એવું દેખાતું હોય ત્યાં પાછળથી લાગણીનો સવાલ ઉભો કરી શકાતો નથી. પહેલાંથી બેદરકાર રહેવું અને વખત આવે ત્યારે લાગણીનો સવાલ પેદા કરવો એને ખીજા લાગ્યેજ કબુલ કરી શકે. બનાવટી સ્વાર્થી લાગણી અને દુદરતી ખરી લાગણીમાં તફાવત તરતજ માલમ પડી આવે છે. જ્યાં લાગણી પોચી હોય છે ત્યાં પાછા પડવાનુંજ થાય છે ! માટે ખરી લાગણીથીજ કાયદો છે. કબરોને શીરક અને બીદઅતના સાધન જણાવી તેની તરફની લાગણી

ઝોછી કરી નાખવાથી કેટલું બધું નુકસાન થાય છે તે વીચાર કરનારને જણાયા વીના રહે એમ નથી .

(મુંબઈ સમાચાર. તા. ૨૧-૬-૨૬)

કપરો વીરૂદ્ધ બેરથી ચાલતી ચળવળ.

~~કપરો વીરૂદ્ધ બેરથી ચાલતી ચળવળ.~~

તે વીધેના ખાસક વસના જુના પુરાવા.

વહાળી મોલવીઓએજ સત્યાનાશ વાળ્યું.

(૩)

હરલામના હરીફા એવું ચોકકસપણે માને છે કે, કપરોથી કપરને છુટતો નથી એટલુંજ નહીં, પણ જે જગાએ બુબુરગોની-વહી લોકોની કપરો હોય છે ત્યાં તે ગુબજો બંધાય છે, ઉરસો થાય છે, નકર ન્યાઓ થાય છે, અને લોકો ફાતીલા માટે આવે છે: એટલે તે જગાઓ મોટી ખાનકાઓ રૂપે થઈ જાય છે જેથી લોકોનો જમાવ ત્યાં હમેશાં કાયમ રહે છે, અને દીવસે દીવસે તેમનું સંગઠન મજબુત છે. આ જગાઓ વખત જતાં મોટા પાયા ઉપર આવવાથી તે મીશન હાઉસ-તળલીગના મથકો થઈને ઉભી રહે છે. એટલે પોતાનું કામ સારી રીતે જાણે છે અને ખીજાઓનું કામ થવા દેતી

નથી. વળી ત્યાં મસ્જિદો બંધાય છે અને મદરસા પણ કાયમ થાય છે. એટલે દીનની ખરી વાતો જે ઇસ્લામને વધારે મજબુત કરનારી છે તેની તાલીમ અપાય છે. આ જગાઓ લોકોને હમેશાં પોતાની સાથે જોડેલા રાખે છે જેથી ઇસ્લામી બંધારણ-સંગઠન જરાપણ તુટવા પામતું નથી. આ ઇસ્લામી મજબુતી એવી તો મક્કમ હોય છે કે, બીજાઓનું કાંઈ ચાલતું નથી. તેને તોડવા માટે ઘણી ઘણી કોશીશો થઈ પણ કોઈનું ફળ્યું નહીં. એટલે તેમણે છેવટે કોટલાક ઇસ્લામીઓને શોધી કહાડયા અને તેમની મારફત તે ઇસ્લામી મજબુતીવાળું બંધારણ તોડવાની પેરણી કરવા માંડી. આને માટે કેટલાક ઇસ્લામીઓને પગાર આપી એ કામ માટે તૈયાર કર્યા અને વહાળી અફીદાવાળી ચળવળ શરૂ કરી. આ વાતની સાખીતી માટે ઘણા ખાત્રી લાયક પુરાવા મોજુદ છે. જેમાંનો આ એક નીચે ટાંકવામાં આવે છે કે ભાઈઓ જેમ શકે કે આ કબરો અને વહી લોકોની જગાઓ વીરૂદ્ધ કેની કાળજીપૂર્વકની કોપીશો જારી કરવામાં આવેલી છે !

એક જુની ઉરદુ કીતાબ “તોહફે શરહે મોહમ્મદીયા ફીરદ્દે ફીરકઝે મુરતદીયા” નામની નાસીકના મોલવી સમયદ અશરફઅલી સાહેબ ગુલશનાખાદીએ લખેલી છે, અને જે હીજરી સન ૧૨૯૯ (ઈ. સ. ૧૮૮૨)માં એટલે આજથી એતાલીસ વરસ ઉપર મુજબમાં કરીમી પ્રેસમાં છપાઈ છે તેમાં તેમણે ચોખ્ખું કહ્યું છે, જે ઉપરથી જણાય છે કે અંહી લગભગ પાંસઠ વરસથી કબરો વીરૂદ્ધ આવી ચળવળ ચાલી રહી છે. તેઓ તે કીતાબના ૧૫૭ માં પાને લખે છે કે, “એક અકબરખાદ (આગ્રા)ના બરોસાદાર-મોતઅર દીનદાર આલેમે મારી આગળ ચોખ્ખા શબ્દોમાં કહ્યું

કે, હું દીલ્હીથી કેટલોક અરખી ઇશ્તમ તેહસીસ કરીને કશકતે ગયો, અને ત્યાં પણ મેં હદીસ અને તફસીરનો કેટલોક લાભ સારા આવી મોથી મેળવ્યો એટલામાં એક ગોરા પાદરી જે અરખી અને ફાર-સીમાં ધણુ કાખીસ હતા અને જેમણે લખનઉ વીગેરેના કેટલાક મોલવીઓને પોતાના કામ માટે નોકર રાખ્યા હતા તેમણે મને ખોલાવ્યો અને પચાસ રૂપીઆ મહીને પગાર આપવાનું કહીને તથા મહીનાનો પગાર પહેલેથી મારી આગળ ધરીને મને કહ્યું તમે હવે કેકાણે લાગી ગયા છો ! મારે જે શહેર તમને પસંદ પડે ત્યાં જઈને રહો અને હદીસ તથા તફસીરના જે ઉરદુ તરજુમાં કરાવ્યા છે તે લોકોને પડાવજો અને લોકોમાં એવું મશહૂર કરજો કે મોહમ્મદનો મઝહબ હક છે અને હું તે ઉપરજ છું. પણ તેમને સરફનહું, શીકાહ, (સુન્નત જમાતના) અકીદા વીગેરેથી જેમ અને તેમ અજગ રાખજો ! આ પગાર તમને હમેશાં મળ્યા કરશે અને તમારી સારી નોકરી અને મહેનત જોઈને તે આગળ ઉપર વધારવામાં પણ આવશે ! આ વીષેના કેટલાક નીયમો અમે તમને અમારા એક મોલવી સાથે મોકલી આપીશું. આટલું કહી મને રજા આપી અને બીજે દીવસે એક મોલવી સાહેબને કહ્યા પ્રમાણે મારી પાસે મોકલ્યા. એ મોલવી સાહેબ આવીને મને કહેવા લાગ્યા કે, ચાલો ત્રણ સાઈ થયું કે તમને પણ પાદરી સાહેબે નોકરીમાં રાખી લીધા. આગળ ચાલતાં તેમણે મને કહ્યું કે પાદરી સાહેબે હિંદુસ્તાન, અરબસ્તાન, વીગેરે કેકાણે લખલખ ચાલીસ મોલવીઓ નોકર રાખેલા છે અને તે બધા જાતી રીતે કામ કરે છે ! વળી અહીંથી કેટલાક તેમણે અરબસ્તાન પણ મોકલ્યા છે જે મોલવીઓને તેમણે રાખેલા છે તેમને દસ

પંદર રૂપીઆથી લઇને પચાસ રૂપીઆ સુધીનો પગાર આપે છે અને તેઓ જ્યાં હોય ત્યાં દર મહીને પહોંચતો પાડે છે ! પણ તેમની સાથે એ શરત છે કે, હમેશાં નવી નવી વાતો તથા ઝઘડા દલીલો અને રીવાયતોનો લોકોમાં ફેલાવ કરવે અને પોતાના શાગીરદોને એવી તાલીમ આપવી કે, તેઓ (સુન્નત જમાઅતના) ચાર મઝહબને માનતા અટકે અને અલગ અલગ થઇ જાય ! તથા અંગ્રીયા અને અવસ્ટ્રીયાઓ તરફ પણ ખેંચાય નહીં, અને તેમની નજર ન્યાઝ, ફાતીહા વીગેરે પણ કરવાનું મુંઝી દે ! આ પ્રમાણે તે મોલવી સાહેબે મને સમજાવુ પાડી. એ વાત મને ઘણી સખત લાગી એટલે મેં કહ્યું કે આવી તાલીમ શી રીતે આપી શકાય ? તે મોલવી સાહેબે મને જરા પાછો પડેલો જોઇને કહ્યું કે આ પાદરી સાહેબ તો અહીં વીસ વરસથી છે અને હું પણ ત્યારથીજ તેમની નોકરીમાં છું ! તેમણે હજારો રૂપીઆ ખર્ચીને કીનાબોના ઉરદુ તરબુસા બહાર પડાવ્યા છે જેથી ઘણાં લોકો ઇસ્લમ શીખી હુશીયાર બની ગયા છે ! પાદરી સાહેબ તો અંદરખાને મુસલમાન છે ! પણ બીદઅતની વાતોને પસંદ કરતા નથી ! તેઓ તફરીર અને દલીલ પણ મારી પાસે પડ્યા છે. એટલે વાંધા જેવું નથી ! તમે તમારે પચાસ રૂપીઆનો પગાર સુંમેથી કચુલ કરી લો, પછી કાંતો તમારા વતનમાં કે કાંતો ખીજા જે જગ્યા પસંદ હોય ત્યાં બેસીકર રહો ! અને આખી ઉમર આરામથી ગુજરો ! પણ એટલું કરજો કે, ફેટલા લોકો તમારી તરફ આવ્યા અને ફેટલા શાગીરદ થયા તેનો રીપોર્ટ વરસ દહાડે લખી મોકલજો ! મોટા મોટા મશહૂર મોલવીઓ પાદરી સાહેબના નોકર છે અને હિંદુસ્તાન તથા અરબસ્તાનના બાજીતા શહેરોમાં કામ કરી રહ્યો

છે જેમના નામની આ યાદી છે ! એમ કહી એક યાદી મને બતાવી.
 મેં તે જોઇ તો મને તેમાં એવાં એવાં નામ જણાયાં કે કાંઈ કહે-
 વાની વાત નહીં ! સારા સારા નામવર લોકો જે પોતાને સમજાવે
 અહમદ ખરેલવી સાહેબ (જે મોલવી ઇસ્માઇલ દેહલવીના પીર હતા
 તેમ)ના ખલીફા તરીકે જણાવતા હતા તેજ ધણે બાજે આ યાદીમાં
 હતા અને તેજ મુપદમાનોને ઉલટા રસ્તે દોરી ભથ્થામાં ફસાવી રહ્યા
 હતા. તે યાદીમાં લખનવી, ખંગાળી, રાવજી, ખારજી, વીજેરે ધણા
 લોકોનાં નામ હતાં જે પદસાની લાલચને લીધે પાદરી સાહેબનું આ
 કામ કરી રહ્યા હતા ! આ બધું જોઈને હું તો હેરત પામી ગયો.
 મને ખુદાએ હીદાયત કરી એટલે મને મોલવી સાહેબનું કહેવું ગળે
 ઉતર્યું નહીં. મેં નોકર રહેવાની ના કહી એટલુંજ નહીં, પણ પાદરી
 સાહેબે મને જે પહેલાંથી પચાસ રૂપિયા આપ્યા હતા તે પણ
 મોલવી સાહેબને પાછા આપી દીધા. આ રકમ પાછી આપવા તથા
 પચાસ રૂપિયાની સુખની નોકરી જતી કરવા માફ મન ચાલતું ન
 હોતું પણ ખુદાએ મને બચાવ્યો !

તે પછી હું મકકા મોઅઝમે ગયો અને ત્યાં જઈને જે લોકો
 પાદરી સાહેબ તરફથી ત્યાં કામ કરી રહ્યા હતા તેમનાં નામ
 જાહેરમાં મુકવા લાગ્યો કે જેથી ત્યાંના લોકો તેમનાથી અને તેમના
 અકીદાઓથી વાકેફગાર થાય અને પોતાનું ઇમાન બચાવે. આ વાત
 તો ચોકકસ છે કે એ લોકો ઇમાન વેચીને પાદરીઓ-તસારાઓનું
 છુપી રીતે કામ કરે છે ! તેમણે વીસ વરસથી હિંદુસ્તાનથી તે ઠેક
 અરબસ્તાન સુધી આવી શીત્તાની આગ સળગાવી છે ! ધણી કીતા-
 બોમાં તેમણે હેરફેર અને મેલવણી કરી બજાતી વાતો બહાર પાડી

છે ! અને જ્યાં કોઇ મુસલમાન તેમની સામે પડે છે કે તેને ઝડ તેઓ બીદઅતી, મુશરીક, રાવજી, ખારજી વીગેરેનો લકખ આપવા અને તેને અદનામ કરવા ઉભા થઇ જાય છે ! મારા ચેતાવ્યાથી ઘણા લોકોએ તેમની સાથે વાતચીત કરવાનું મુકી દીધું. જે થોડો વખત તેમની આ જાળ નબી હોત તો ખુદા જાણે ત્યાં કેવો શીસાદ જાગત ! પણ સારું થયું કે આ પ્રમંજે (એતાલીસ વરસ ઉપર) મકકાની પાક જમીનમાંથી તેમને હાંકી કઢાડવામાં આવ્યા. હાંદુસ્તાનમાં પણ હવે તમામ મુસલમાન ખુદાના ફઝલથી તેમના અકીદા-ગ્રાંથી જાણકાર થઇ ગયા છે એટલે તેમની જાળમાં હવે કંઈ એમ નથી. બહુકે જે જાણતાં ફસાઇ ગયા છે તે પણ હવે તેમનાથી અલગ થઇ જશે. ખુદા આ આખર જમાનામાં આપણા સહિ મુસલમાન લાઈઓના ઇમાન સલામત રાખે આમીન !

ઉપર પ્રમાણે લખાણ એ જુની ઉરદુ કીતાબમાં મોજુદ છે. જેને જોવું હોય તે ખુશીથી જોઇ શકે છે. તે કીતાબ હવે પણ મુંબઈમાં મળે છે. તે એતાલીસ વરસ ઉપર છપાએલી છે અને તે વખતે તેમાં જણાવેલું છે કે વીસ વરસથી આ કામ અરાખર થઇ રહ્યું છે ! એટલે લગભગ બાસક વરસથી આલીમેને પગાર આપી તેમની મારફત આ કામ લેવાઈ રહ્યું છે ! આ એક ખાસ દસ્તાવેજી પુરાવો છે જે માટે શંકાને જગા પણ રચાન નથી. આથી સાફ જણાય છે કે ઇસ્લામમાં શીસાદ ઉભો કરી પીગેની કબરો અને ખાનકાહો વીરૂધ્ધ મતલબવાગાઓ તરફથી ઘણા વરસોથી આવી ચળવળ જોરથી ચાલી રહી છે ! તે વખતે ચાલીસ મોલરીઓ પગાર સ્થળે આવું કામ કરતા હતા તો હાલ કેટલા કરતા હશે

તેનો વીચાર કરવાનો છે ! વળી તે વખતે વધારેમાં વધારે પચાસ રૂપીઆનો પગાર અપાતો હતો તો હાલ કેટલો અપાતો હશે તે વાત પણ ખ્યાનમાં ઉતારવાની છે. હાલ આવા પગારદાર લોકોની એક મોટી સંખ્યા કામ કરતી હોય તો કાંઈ નવાઈ જેવું નથી ! તેમજ એ લોકોએ બીજા ધણા લોકોને પોતાના એ અકીદાઓમાં ભોળવ્યા હોય એ પણ વાત ચોક્કસ છે. કેટલાક પેપરોને પણ આ કામ માટે રોકિલાઓની વાત હવે બહાર પડી ચુકી છે ! એટલે ચારે તરફથી આ ચળવળને જોર દેવામાં કાંઈ બાકી રાખવામાં આવતું નથી. જે લોકો જ્ઞાતેજ્ઞ, નજર ન્યાઝ, ઉરસો વીગિરે વીરંધ્ર વાતો કરે છે અને કબરોથી શીરક થાય એવું ખતાવે છે કે તે સઉ આ ઉંડી ચળવળ નેજ આભારી છે ! વળી જે લોકો કામને આવી સારી ખાખતોને કાયમ રાખી કબરોથી જોડેલા રાખવાની કોશીશ કરે છે તેમને બીદઅતી, મુશરીક, પીરપુણુ, કબરપુણુ, વીગિરે કહેવામાં આવે છે તે પણ આ ચળવળનોજ તુફલ છે ! પારકાઓનો પગાર ખાઈને એ લોકોએ કામને કેવી ખરબાદી ઉપર લાવી ચુકી છે તે જોવાનું છે ! હીંદુસ્તાનના લગભગ તમામ ભાગોમાં આ ચેપ લાગી ગયો છે તો તે ચપ દુર કરવા ખરાબર કોશીશ કરવાની દરેક આગેવાનોની ખાસ ફરજ છે. હીંદુ મુસલમાનોના જે ઝગડા પેદા થાય છે તે આ ચળવળને લીધેજ થાય એમ લોકો કહી રહ્યા છે. આ ચળવળમાં કામ કરનારા એવા સંજોગો ઉભા કરે છે અને માંહોમાહે લડાઈ પેદા કરી મુસલમાનોને તેમાં જોડેલા રાખે છે અને પોતાનું કામ તેમને અધારામાં રાખી કરે જાય છે ! ઇસ્લામને આ પ્રમાણે બેવડું નુકશાન થઈ રહ્યું છે !

કબરો' એ ઇસ્લામી કબજાની ખાસ જગ છે. તેને માટે આવી ચળવળો ચાલે એમાં નવાઇ જેવું નથી. કારણ કે જ્યાં કબરો હોય તે જમીન તથા તેમની આસપાસની જમીન તમામ ઇસ્લામી કબજામાં દબાએલી રહે છે અને દીવસે દીવસે તેમાં વધારો થએ જાય છે. કારણ રોજ નવી કબરો બને છે અને નવાં કબરસ્તાનોની માંગણીઓ થાય છે. આ મામલો હમેશાં ચાલુ રહે તો લાખો વીંધા જમીન ઇસ્લામી કબજામાં હાંમેશને માટે કાયમ રહે અને એ કબજો કદી છુટે નહીં. અને એટલી જમીન બીજાઓના હાથમાં ચાલી જતી બચી જાય. જમીનનો કબજો મેળવવા શું નથી થતું ? તુરોપની મહાન લડાઇ થઇ તે જમીનનો કબજો મેળવવા માટેજ હતી. જમીન ઉપર કબજો મેળવવા માટેજ લાખો માણસોના લોહી રેડાયા અને અબજો રૂપીઆનો ખર્ચ થયો. જમીન આવી મહત્વની ચીજ છે, તેથીજ તેને માટે આવા જબરો ભોગો આપવા લોકો તઈયાર થાય છે. કબરોવાળી જમીનને ઇસ્લામી કબજા ઉપરાંત ધાર્મિક રંગ લાગેલો છે, એટલેજરા કાંઈ થાય છે કે, લોકોની ધાર્મિક લાગણી તરત ઉશ્કેરાઈ જાય છે અને જબરો શીસાડ જાગે છે. કારણ કે જમીનની માલીકીના દરેક સાધે તેમાં ધર્મની માન્યતાનું પણ જબરૂં તત્વ રહેલું છે. આ તત્વ જ્યાં સુધી કાયમ છે ત્યાં સુધી એ કબરોવાળી જમીનનું કાઈથી નામ લઈ શકાય એમ નથી એવું એ લોકો આક્રમ જાણે છે. અને તેથીજ કબરો તરફનો ધાર્મિક ખ્યાલ લોકોના મનમાંથી ઓછો કરવા પેરવાઓ થઈ રહેલી છે ! અને માટે ઇબ્તીલાશી-મતબેદવાળા મસલા ઉભા કરવામાં આવે છે, અને પોતાનું ધારેલું કામ કરવા સાધનો રચવામાં આવે છે !

કાતેલા, નઝરનીયાઝ, ઉરસો, કુખ્યાઓ વિગેરે માટે ધારો કે કદાચ ઇખતીલાફ હોય તો પણ એવા ઇખતીલાફ ઉપર અમલ કરવાથી માણસ કાંઈ ગુન્હેગાર થતો નથી. કારણ કે આવો ઇખતીલાફ એ પણ હદીસના આધારેજ હોય છે. બન્ને બાબતોની હદીસો હોય છે તેથી ઇખતીલાફ પેદા થાય છે. હવે કાંઈપણ હદીસ ઉપર લોકો અમલ કરે તો તેમાં કાંઈ ગુન્હે નથી; પણ અહીં તો મુળ વાત લોકોને કબરોના ખ્યાલથી જુદા પાડવાની છે એટલે પોતાની મતલબવાળી બાબત ઉપર જાણીજોઈને ખાસ વધારે જોર દેવામાં આવે છે કે, કબરોથી જુરાઈ થાય છે એમ સમજીને લોકો ખસી જાય ! આને માટે સેંકડો કીતાબો બહાર પાડવામાં આવી છે, અને હમેશાં જ્યાં જુલો ત્યાં વાએજો પણ એજ બાબતની ચર્ચ રહી છે ! કાંઈ બીજા મસલા બ્યાન કરતુંજ નથી. બસ “બીદઅત” અને “શીરક !” કામને ઈસ્લામ ઉપર મજબુત કરવા બીજા ધણા પણ મસલા જોર દેવા જેવા છે, પણ તેમની કાંઈને પરવા નથી ! બસ કબરોથી અલગ થાઓ અને કુખ્યાઓ દુર કરો એજ વાત છે ! આ બાબતોને ખાસ જોર વારંવાર કેમ દેવામાં આવે છે તેનો કાંઈ વિચાર કરતું નથી ! પણ વિચાર શાનો આવે ! એ લોકો આવવા દે ત્યારે ને ! જ્યાં જુલો ત્યાં આવા કામ કરનારા વહાણી અકીદાવાળા ગોઠવાઈ ગયા છે ! એટલે કાંઈ તેમના ખ્યાલની દુરસ્તી કરે છે તો પણ તેઓ તેને બદલાવી પાછા અસલ વાત ઉપર લાવી મુકે છે ! આ છે કામ કરનારાઓની ચાલાકીઓ !

બ્યાજ ખાવું ચારે મઝહબમાં નાદુરસ્ત છે તોપણ તેને તાણી તોડીને દુરસ્ત કરી દેવા ફતવાઓ અપાયા છે ! ઇખતીલાફ જેટલો

પણ તેને માટે આધાર નથી. ફક્ત કોમની બહેતરીનો સવાલ આગળ
ધરીને મસલહતની ખાતર આવું તદ્દન નાદુરસ્ત કામ હલાક કરી
દેવામાં આવ્યું છે ! અને જે ચાલે માટે ઇખતીલાફ જેટલો પણ
સમજ આધાર છે તેને બસ તદ્દન હરામ કહેવામાં આવે છે ! પણ
તેઓ ખીચારા કરે શું ! જેનું ખાય તેનું ગાય ! આપણે તેમનો શું
વાંક કહાડી શકીએ ? પેટ વળગ્યું છે એટલે કયાં વગર છુટકો નથી !

ખારા ભાઈઓ ! આવો મામલો ચાલી રહ્યો છે. કબરો
વિફલ થયવળો ચાલે છે તેની સાખીતીમાં ખાસક વરસના જુના
પુરાવાનો ખાસ આધાર આ લેખમાં ઉપર આપવામાં આવ્યો છે તે
ઉપરથી જોઈ શકાશે કે, કેવા ધોરણ ઉપર કામ લેવાઈ રહ્યું છે !
કદાચ કેટલાક એ ચળવળમાં જોડાએલા સ્વાર્થી લોકો આ વાત જુડી
ખતાવવા બહાર પડશે પણ તેની સાખીતી માટે ઉપલી કીતાબ જે
ચાલીસ વરસ ઉપર છપાએલી છે તે માબુદ છે. વળી હાલ અરબસ્તાનમાં
મદ્દાન હઝરત પયગમ્બર સ. ની પવિત્ર પુત્રી ખીખી ફાતેમા ૨૦
તથા તેમના માસમ નવાસા હઝરત ઇમામ હસન રહી. તથા તેમના
બાલક કુટુંબીઓની કબરો જે તોડી નાબુદ કરી દેવામાં આવી છે
તે પુરાવા શું જોઈ છે ? વળી બુઝુર્ગ અને વધી લોકોની ખાનકાહો
અને દરગાહોને શીરકના સ્થાન ખતાવવામાં આવે છે અને તેમના
વિરુદ્ધ વારંવાર ખાસ લખાણો લખવા માટે કાગજી રાખવામાં આવે
છે એ બધું શાને માટે થાય છે ? ઇસ્લામને નુકસાન પહોંચાડવાની
ઉઘાડી ડાહીશો થઈ રહી છે અને એમ ખતાવવામાં આવે છે કે,
લોકોને કબરો આગળ સીજદા કરતા રોકી તેમના ઇમાનની દુરસ્તી

કરવામાં આવે છે ! આવું કહેનારા પોતે પોતાના ઇમાનની દુરસ્તી કેવી રીતની કરી રહ્યા છે તેજ જોવાનું છે !

અજમેર શરીફવાળા મહાન ખ્વાજા સાહેબની કબર જોના માટે મોટા મોટા બાદશાહોએ ખ્યાલ રાખેલો છે જેની ચોખ્ખી સાખીતી માટે હોદના શહેનશાહ અકબરે શાહાજહાને અને અહિરગઝેબ-આલમગીરે બંધાવેલી મસ્જિદો હાલ પણ મોજુદ છે. વળી ખીજા પણ સેંકડો ઇસ્લામી હાકીમોએ ત્યાં લાખો રૂપિયા ખર્ચી ઇમારતો તૃપ્ત્યાર કરેલી છે. જેથી આજે તે જગા એક શહેનશાહી દરબાર ગણાય છે. આ જગ્યાની પણ કેટલાક લોકો સુધારાના નામે ભુરાઈ કરી રહ્યા છે, પણ તેમાં હાથ કોઈ હીકમતનોજ હોવા જોઈએ !

આવી જ્યાં ચોખ્ખી સાખીતીઓ આંખ આગળ મોજુદ છે તો પછી ખીજા પુરાવાની જરૂર ક્યાં રહે છે ! પણ વહાખી અકીદાવાળા એવા તો ચાલાક છે કે વખત જોઈને કામ કરે છે ! જેવા મોકા તેવી તેમની ચાલ હોય છે ! મહીના જેવા પવિત્ર શહેરમાં જ્યાં દ્રાઈપણુ સ્વીજને જરાપણુ નુકશાન કરવાની ચોખ્ખી મનાઈ છે ત્યાં વહાખીઓએ જીલમ કરી મહાન દુઝરત પયગમ્બર સ. ના માસુમ અને બેગુનાહ ફરજદોની કબરો ખોદી નાંખી તેમના હાડકાંઓની ખરબાદી કરી નાંખી જેથી આખી ઇસ્લામી આલમ તેમની વિરુદ્ધ ઉશ્કેરાઈ ગઈ, એટલે વહાખીઓના અહીંના હીમાયતીઓ જે અંદરખાને તેમના જેવાજ અકીદા ધરાવે છે તે હાલતો વહાખીઓનું દેખાડવા ખાતર ખુદ ખોલવા લાગ્યા છે કે ઇસ્લામી આલમ છેડાય નહીં ! પણ લોકો તો સારી રીતે સમજી ગયા છે કે પયગમ્બરના માસુમ બચ્ચાંઓના

હાડકાંઓની બરબાદી કરાવનાર આ ઇબ્ન સાઉદ વહાબીની તારીફ કરનારાઓજ છે. હાલ વખત જોઈને આ વહાબીઓ કદાચ ચુપ થઈ જશે પણ તેમના દીલોમાં જે ઝેરી અકીદાઓ ધર કરી ગયા છે તે તો કદી મટવાના નથી ! ઇસ્લામી આલમે હવે ચેતવું ઘટે છે આ વહાબી અકીદાવાળા આપણા હરીફના હેતુઓનું કામ કરી રહ્યા છે એવું ચોક્કસ માનીનેજ હવે ચાલવાનું છે. ઇબ્ને સાઉદને શીરસ્તો કહેનારા અને તેને યોગીનો લકબ આપી તેની તારીફના કોટ બાંધનારાજ આ મહાન જુઝુર્ગોના મઝાર તોડાવનારા પુરવાર થયા છે જે તમામ દુનીયાંએ સારી રીતે જોઈ લીધું છે ! હજુ પણ જે તેમનો ભરસો કરવામાં આવશે તો તેઓ કદીપણ વધુ જુરાઇઓ કર્યા વિના રહેવાના નથી. મુસલમાન ભાઈઓને પાંડેલાથી આ વિષેની ચેતવણીઓ આપવામાં આવતી હતી પણ કમનસીબે એ વાતો તેમના ધ્યાનમાં આવતી ન હોતી. કારણ કે વહાબી અકીદાવાળા લોકો તેમની સાથે મળીને તેમને જેમ તેમ સમજાવી દેતા હતા ! પણ હવે પરીણામ શું આવ્યું તે બધાઓએ જોઈ લીધું !

(મુબઈ સમાચાર તા. ૨૮ મી આગસ્ટ ૧૯૨૬ ઉપરથી.)

મસ્જીદોમાં કબરો કેમ થઈ ?

મોત્તવીઓ આડે રસ્તે કેમ ઉતર્યા ?

પગાર લેવો હલાલ તો નીયાજ કેમ હરામ ?

(લીંબ ઇસ્લામી સેવક.)

[૪]

કબરોથી જમીન હમેશાં ઇસ્લામના કબજામાં રહી શકે છે, અને ત્યાં લોકો ફતેહા વીગેરે માટે આવે છે તો વહીવટ પણ તાજે રહે છે. એ ખીયાલથીજ કેટલાક બુભુરગોની કબરો મસ્જીદોમાં બનાવવામાં આવી છે. મસ્જીદોમાં આવી કબરો હોય છે તો ઘણા લોકો ત્યાં હમેશાં ફતેહા માટે આવે છે અને તે જગા પાક સાફ રાખે છે જેથી મસજીદ હમેશાં સફાઇવાળી રહે છે. વળી ત્યાં આવવાથી તેમને ખીજા નમાજીઓને જોઈને નમાજ પઢવાનો પણ ખ્યાલ પેદા થાય છે. કારણ કે તે ખુદાની ઈઆદત કરવાની જગા હોવાથી ઘણા લોકો ત્યાં નમાજ પઢવા આવે છે અને તેમને નમાજ પઢવાની ખાહેશ દેવડાવે છે. વળી ભોગ જોગે તે મસજીદ વખતે જતાં શિકરતા થઈ તુટી જાય અને કામમાં તાકાત નહીં હોવાથી ખીરમાર થઈ તેની જગા પડીઆણ થઈ જાય તોપણ ત્યાં કબરો હોવાથી તે જગાનો કબજો હમેશાં મુસલમાનોના હાથમાંજ રહે અને ત્યાં ફતેહા ઉરસ વીગેરેને

લીધે વહીવટ પણ તુટવા પામે નહીં. આવો વહીવટ હમેશાં ચાલુ રહે
તો તે મસજીદની જગા ઇસ્લામી કબ્રજામાંથી જવા પામે નહીં. અને
ન્યારે કામના હાથમાં પૈસાની છત થાય ત્યારે મસજીદ પાછી તૈયાર થઈ
શકે. પણ જો ત્યાં કબરો ન હોય તો ખાલી પડીઆણુ જગામાં
કાંઈ આવે નહિ, અને લાંબો વખત તેમ થાય તો કબ્રજો ચાલ્યો
નય. આવું ઘણું ઠેકાણે થએલું જોવામાં આવે છે કે બીરમાર થઈ
ગએલી મસજીદની પડીઆણુ જગા બીજાઓના હાથમાં ચાલી ગઈ
છે, અને હવે મુસલમાનો પોતાનો દાવો બતાવે છે તોપણ તે મળી
શકતી નથી. કારણ કે લાંબા વખતથી કબ્રજો અને વહીવટ છુટી
ગએલ છે. મુસલમાનો એને માટે ઘણું જોર મારે છે છતાં તેમનું
કાંઈ ચાલી શકતું નથી. જો ત્યાં કબરો હોય તો એવી જગા કદીપણ
જવા પામે નહિ. એટલે કબરો હોય તો જમીનોનો કબ્રજો કદીપણ
ઇસ્લામીઓના હાથમાંથી જવા પામતો નથી.

જો ઠેકાણે આવી કબરો હોય છે ત્યાં મકબરા-રોડન બંધાય
છે. મસજીદો અને મદ્રસાઓ કાયમ થાય છે, ઇસ્લામી સંગઠન
મજબુત થાય છે, અને ત્યાં તબલીગનું કામઢીપણ સારી રીતે ચાલે
છે. આવું હોવાથીજ વહી લેખાતી અને મોટા માણસોની કબરો
ઉપર મકબરા બનેલા છે કે ઇસ્લામને એથી મળતા ફાયદા કાયમ
રહે. કબરોની રોડક મકબરાઓથી વધુ થાય છે અને ત્યાં તબલીગનું
કામ એનું તો સરસ રીતે ચાલે છે કે ઇસ્લામના મુકબલામાં ખસીઈ
પાદરીઓ પોતાના ધરમની તબલીગ કરી શકતા નથી. લોકો ન્યારે
પહેલાં કબરોનો ઘણાજ ખર્ચા રાખતા હતા ત્યારે પાદરીઓ ફાતી
શકતા નહોતા, અને તેમની તબલીગ ચાલી શકતી નહોતી. તેમણે

જોયું કે જ્યાં સુધી ઇસ્લામીઓનો ખ્યાલ કબરો તરફ વધુ ચોટ્યો છે ત્યાં સુધી ઇસાઇ ધર્મનો પ્રચાર થવો મુશ્કેલ છે. એટલે તેમણે મુસલમાનોને તે તરફથી દૂર રાખવા કોશિશ કરવા માંડી. ઉઘાડી રીતે જો કબરો અને મકબરાઓની વીરુદ્ધ કાર્ક કરે તો મુસલમાનો ઉસ્કેરાય અને શીસાદ જાગે તેથી તેમણે ઉંડી સમજથી કામ લેવાનો વીચાર કર્યો. તેમણે તે વખતના અંગ્રેજ હાકોમોને આ વાતની સમજણ પાડી અને ઇસ્લામના ખેરખવાદ થઇને કેટલાક મુસલમાન આગેવાનો અને આલીમોને બોલાવ્યા. આ લોકોને મળવાના નામે બોલાવી કહ્યું કે ઇસ્લામ એ ઘણા પાક સાફ અને તઉહીદવાળો ધર્મ છે, તેના ફરમાનો વધુ સારા છે, પણ જનકેલ લોકો અવજે રહેને ચાલીને તેને જગાડે છે અને હલકા પાડે છે. એ લોકો કબરો આગળ જઈને તેમની પુજા કરે છે અને ખુદને ભુલી જાય છે, માટે જો તેમને તેમ કરતાં રોકવામાં આવે તો ઇસ્લામ કેવો સારો મજહૂબ છે તે તેઓ ઉમદા રીતે પુરવાર કરી શકે. જો આ પ્રમાણે લોકો કબરોથી માથું ફેાડ્યા કરશે તો તેઓ ઇસ્લામની ખરી શીકલ જે તઉહીદ છે તે ખરખાદ કરી નાંખશે અને આખી કામ ખરાબ થઇ જશે. માટે ઇસ્લામની લક્ષાઇને ખાતર લોકોને આવી જુરાઇથી રોકવા એ દરેક સાચા ઇસ્લામીની ફરજ છે. અમે પણ કહેશો તો તેમાં તમને મદદ કરીશું. આ પ્રમાણે તે વખતના કેટલાક ઇસ્લામી આલીમોને કહેવામાં આવ્યું. પારકા ધર્મવાળા આપણા ઇસ્લામની બેદતરી માટે લાગણી પુર્વક જુરાઇ મટાડવા લલામણુ કરે છે, વળી મદદ કરવા પણ તૈયાર થાય છે તો પછી આપણે શા માટે પાછા પડવું, અને ઇસ્લામની બેદતરી કેમ ન કરવી, એવો ખ્યાલ પેલા આલીમોને

એકદમ આવ્યો. તેમણે એ વીશે કાશીય કરવાની ખાત્રી આપી અને ઘેર જઈ એ કામ કરવા તૈયારી કરવા માંડી. લોકોને કબરોથી અલગ કરવા તેમણે ધર્મની દક્ષીણે શોધવા કાશીય જારી કરી. આવી દક્ષીણે તેમને કેટલેક ટેકાણેથી મળી આપી એટલે તેમણે તેવી કીતાબો તૈયાર કરી લોકોમાં વહેંચવા માંડી. એ કીતાબોમાં તેમણે ઉઘાડી રીતે જોરથી લખ્યું કે ફાતેહા, નઝર ન્યાઝ, ઉરસ, વગેરે તમામ ચીજો ખીદમત-નકામી છે અને તે કરનારો સાક્ષ ગુનેહગાર ગણાય છે આ કીતાબો ખીજાઓની મદદથી ગામેગામ એટલી બધી તો વહેંચાઈ કે ત્રણ ટેકાણે તેનો ફેલાવો થઈ ગયો. વળી ઉપરથી આલીમો દરજામની બેહતરી કરવાની લાગણીના જોશમાં ગામેગામ એવી વાંચેજેને પણ કરવા લાગ્યા, અને તેમણે જાજરી ચળવળ લોકોને કબરોથી અલગ પાડવા કરવા માંડી. આ ઉપરાંત તેમણે કેટલાક મદરસાઓ પણ અકામ જોરથી ઉપાડવા તૈયાર કર્યા અને આવીજ તાલીમ આપવાનું શરૂ કર્યું. ઘણા સાધન વગરના જુવાનોને મફત ઇલમ શીખવવાના નામે મદરસામાં લીધા અને બે ત્રણ વરસ ત્યાં રાખી આવી તાલીમ આપી બહારગામ મોકલવા માંડ્યા. જતી વખત તેમને ખાસ તાકીદ આપવામાં આવતી કે તેમણે ઉપલી વાતો તોડવા માટે ખાસ કાશીય કરાવી. તેમણે જોયું કે જ્યાં સુધી આવા લોકો તૃપ્ત્યાર કરી ગામે ગામ મોકલવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આ કામ થવું ઘણું મુશ્કેલ છે માટે આવું કરવાથીજ લોકો કબરોનો ખ્યાલ છોડશે.

એક વાત વળી તેમને એ પણ જાણાર્થ કે સૈયદ પીરગઢાઓ જે પોતાના વડીલોની દરગાહ ઉપર હમેશાં ઉરસા કરે છે તે ખીજા લોકોને હમેશાં પોતાના લાજ માટે કબરો ઉપર બોલાવે છે અને

નઝર ન્યાઝ લે છે તેથી તેમને પણ તોડવા કાશીશ કરવી જોઈએ કે તેઓ લોકોને કબરોથી જોડેલા રાખી થકે નહીં. આને માટે પણ તેમણે “નસીદતુલ્લ-મુસલ્લીન” જેવી કીતાબો તૃપ્તિ કરી અને પીર જાદાઓની બેઠક નીંદા કરી તેમને હલકા પાડવા જેટલું બન્યું તેટલું કર્યું. જે કીતાબો પીરજાદાઓના વિરુદ્ધ લખાઈ છે તે આજ હેતુથી લખાઈ છે. અને હજું પણ ઉરદુ તથા ગુજરાતીમાં તૃપ્તિ થઈ રહી છે. તેમના મદરસાઓમાં પણ બુખારીગોના રસ્તાની કોઈ પણ કીતાબ શીખાડવામાં આવતી નથી. મહિલાના રૂમ સાહેબની મસ-નવી જે સુધી ઇલામનો ખજાનો છે તે પણ બંધ કરી દેવામાં આવી છે. હવે પોતાની મતલબની કીતાબો જે ઉપલી બાબતો તોડનારી છે તેનોજ ફેલાવ ગામેગામ, તેપના ગોઠવેલા આલીમો કરી રહ્યા છે. જે આચારો કુરાને શરીફમાં કાફરો માટે ઉતરી તે તેમણે બુખારી માટે ઠોકી બેસાડી છે અને લોકોના મન બુખારીથી ફેરવી નાખવા પોતાથી જેટલું બન્યું તેટલું કર્યું છે, અને હજું પણ કર તાજ નય છે. આ પ્રમાણે કબરો અને મકબરા જે ઇસ્લામી તબ લીગના ખાસ સાધનો હતાં તેમનું તેમણે ઘણું જોર તોડી નાખ્યું છે. આથી ઇસાઈ પાદરીઓને માટે તબલીગનું મેદાન સાફ થયું છે અને તેમના કામમાં ઘણી સહેલાઈ થઈ છે. ઇસાઈઓએ જેવા જેવા લોકો મળ્યા તેવાં દેવજો બાંધવા માંડ્યા છે અને મુરતીપુજના શોખીનો માટે તો હઝરત ઇસા પેગમ્બર તથા ખીખી મરીયમની મુરતીઓ પણ ગોઠવી દીધી છે. તેઓ લોકોની તબીયતો જોઈને પોતાના ધર મમાં તેમને ખેંચવા સાધનો ગોઠવતા નય છે અને આ આલીમો વગર વીચારે ઇસ્લામને માટે મેદાન ઘણું જ સાંકડું બનાવતા નય

છે. તેમને “તકનીયતુલ્ય હિમાન” જેવી વહામી અકીદાઓની કીતાબોનો આધાર મળી ગયો છે એટલે તે ઉપરજ તેઓ અડેલા છે અને તેમાંજ ઇસ્લામની બેહતરી સમજવાની હક લઈને બેસા છે. તેઓ એમ નથી સમજતા કે તેમના કામથી ઇસ્લામી તખલીફને દેખીતું નુકસાન થઈ રહ્યું છે. તે વખતના આલીમોએ પાદરીઓની કાશી શથી ઇસ્લામને સુધારવાના નામે વહામી અકીદાઓની કીતાબોમાંથી હવાલા લીધા તે હજુ પણ તેમના તેમજ આલી રહ્યા છે, કારણ કે પાછલા પણ તે ધોરણનેજ વળગી રહ્યા છે. તેમના આ વગર વીચારની વાતોથી હજારો કબરો ખીસ્માર થઈ ગઈ છે અને તખલીફના સ્વર્ણ નાણુદ થઈ ગયાં છે તો પણ તેઓ પોતાની વાત મુકતા નથી. જે કોઈ ક્ષતેહા પટે, પુલ્લ ચઢાવે, નઝર ન્યાઝ કરે, ઉરસ કરે તે બધા મુશરીફ અને દોઝખી ! કારણ કે એવું બતાવે ત્યારેજ લેકો કબરો ઉપર જતા અટકે અને પોતાને સોંપેલું કામ પાર પડે. આ કામ પાર પાડવા માટે તો પાદરીઓએ તેમને માટે સરકારી મોટા અમલદારો તરફ પણ સારી ભલામણો કરી છે અને તેમને મોટા મોટા ખીતાબો અપાવેલા છે ! નહીં તો આલીમોએ શું સેવા બજાવી છે કે તેમને ખીનાય મળે ! હજીનીવારી મસલા ઉભા કરી મુસલમાનોને ઝગડા કરવામાં રોક્યા અને પાદરીઓને પોતાના ધરમને ફેલાવ કરવા સંહેલાઈ કરી આપવા લોકોને કબરો અને મકબરાઓથી વગર વીચારે અલગ પાડ્યા ! આ સેવા કાંઈ નાની મુની નથી !

હીંદુસ્તાનના શહેનશાહ અકબર પોતાને દીકરો પેદા થયો તેની માનતા ચડાવવા આગ્રેથી દેડ અજમેર શરીફ સુધી પગે ચાલી તે આવ્યા અને ખવાજ સાહેબના રોજ મુબારક ઉપર હાજર થઈ

ત્યાં નજર ચડાવી એ વાત તો ઘણી કીતાબોમાં તવારીખ રૂપે મોજુદ છે. શું તે વખતે ઇસ્લામી શહેનશાહતમાં કોઈ આલીમ હતાજ નહીં ? જો હતા તો તેમણે બાદશાહને માનતા ઉતરવા આ વતાં કેમ ન રોક્યા ? શું હાલના આવું લઈ બેઠેલા આલીમોનેજ શરીઅતનો ઇલામ છે ? તેમને નહોતો ? ખીજાઓએ તેમને બોળ્યા એટલે પહેલાં બોલવાઈ ગયા. તેમાં ગેરસમજ હતી અને તે ગેરસમજે હવે વખત જતાં જઈ અને હકીકતો લીધાસ પહેલો છે. જો કબરો અને તે ઉપર પાકા મકબરા-રોજ બનાવવા એ ઇસ્લામથી વિરુદ્ધ હતું તો અજમેર શરીફમાં ખવાજ સાહેબનો, અગલાદ શરીફમાં ગઊસ પાકનો, મદીના મુનગ્વરામાં મહાન હઝરત પગમ્બર સં નો વાગેરે જો મકબરા બનેલા છે તે શું ઇસ્લામની વિરુદ્ધ છે ? શું કોઈને આજ સુધી એ દેખાયુંજ નહીં ? આ મકબરા તો આત્મા નહીં પણ સેંકડો વરસના બોલા છે અને હજારો જુલુફો તથા આલીમોએ તેમની જવારતો કરેલી છે તો તેમને તે શરીઅત વિરુદ્ધ ન જણાયા અને હાલનાઓને તે દેખાયા ! ખીજાઓની સમજારત કયાં સુધી કામ કરી ગઈ છે તે જોવાનું છે ! આવો વહાળીયતનો ખીયાલ હાલના આલીમોએ લોકોના મનમાં પેદા કર્યો ત્યારે તો મદાન પયગમ્બર સં ના અતલગના કુટુંબીઓના પાક મકારો દુટયા. વહાળી સરદાર ઇબને સઉદે જ્યારે હઝરતના પીત્રાઈ બાઈ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબને અબ્બાસ જેવાની પાક કબરો ઉપરના કુખ્યા તોડયા ત્યારે તેના આ કામને ટોકા દેવા તેના ખીયાલ વાળા લોકો બહાર પડયા અને તેમને પોતાના છાપાઓમાં કુખ્યા ઓ વિરુદ્ધ લખાણો જોરથી લખવા માંડયા ! કેટલાક મોલવીઓએ

અખખારોમાં તે વિશે લાંબો તાંતો ચલાવ્યો અને કુખ્યા બનાવવા એ તદ્દન શરીરવત વિરહ છે એમ સાચીત કરવા ઘણા ફાંફાં માર્યા, પણ તેનો જવાબ પણ તેમને મળી ગયો. મોલાના નુરદીન સાહેબ અજમેરીએ લખેલી અને દીક્ષીવાળા ખવાખ હસન નીઝામી સાહેબે છપાવેલી “ કુખ્યાંકા જવાબ ” નામની ઉરદુ કિતાબ એજ તેનો જડખાતોડ જવાબ છે.

જેમ એક સાધારણ માણસ અને એક મોટા માણસના મરત્યા માટે કોઇ દેખીતો ફરક રાખવામાં આવે છે, તેમ સાધારણ માણસની કબર અને પીરની કબરની પીછાણ માટે પણ કોઇ ખાસ નીશાની રાખવામાં આવે છે કે આ કોઇ બુઝુર્ગનો મઝાર છે. આ તે બુઝુર્ગના મરત્યાને માટે હોય છે. કુખ્યા અથવા રોજી એટલા માટેજ બનાવવામાં આવે છે. રોજી એ એક કબર ઉપરની ઇમારત છે જે અંદર સુનેલા રાખ્સની બુઝુર્ગી બનાવે છે. હાલેના કેટલાક નાણી તોડીને એમ જણાવવા માંગે છે કે કબર ઉપર ઇમારત દુરસ્ત નથી. જો કબર ઉપર ઇમારત દુરસ્ત ન હોય તો મહાન હઝરત પેગમ્બરને બીબી આયેશાના હુજરામાં દફનાવ્યા હતા એટલે તેમની કબર ઉપર હુજરાની ઇમારત હતી. તે વખતે હઝરતના ખાસ સહા બીબો ત્યાં મોઝુદ હતા. જો કબર ઉપર ઇમારતનું હોવું નાદુરસ્ત હોત તો તેઓ કદી પણ એ કામ કરત નહી. વળી પાછળથી મદીનામાં તે પાક કબર ઉપર રોજી બનાવવામાં આવ્યો. જો એ પણ નાદુરસ્ત હોત તો તેવું કામ ઇસ્લામના એક ખાસ મોટા શહેરમાં જ્યાં હજારો આલીમો મોઝુદ હતા ત્યાં થાત નહી. આવી ચોખ્ખી દલીલો મોઝુદ છે તોપણ હજુ સધી એમજ કહેવામાં આવે છે કે કુખ્યા-રોજી નાદુરસ્ત

છે ! હીંદુસ્તાનમાં જ્યાં હીંદુભાઈઓ પોતાના ખ્યાલ પ્રમાણે પીપ-
ળાના ઝાડને નુકશાન પહોંચેલું જોવા માગતા નથી ત્યાં તખલીફનો
દાવો કરનાર કેટલાક આલીમો જુમુર્ગોના મઝારો તોડવાની જોરથી
બક્ષામણી કરી રહ્યા છે એ પણ જોવા જેવું છે ! પણ તેઓ તખ-
લીફ કયા રસ્તે થાય છે તેજ જાણતા નથી. તેઓ તો કામ કામ
વચ્ચે શીસાદ કરાવવાજ માગે છે. મુસલમાનોને પોત પોતામાં જાંતીને
ખેસવા દેતા નથી તો પછી હીંદુ મુસલમાનોને લણવે એમાં શું નવાઈ !

તેઓ ગામેગામ ગોડવાઈ કબરો તોડવાના પોતાના અડીદા
ફેલાવી રહ્યા છે અને એવીજ તાલીમની કીતાબો મદમાઓમાં પઢાવી રહ્યા
છે. જ્યાં કોઈ માણસ કબરની વાત કરે છે કે તેને મુશરીફની ઉપમાં
આપવા પાછા પડતા નથી ! દીની ઇત્તમ શીખવવા તથા નમાઝ પઢાવવા
પગાર લેવાની ચારે મઝહબમાં મનાઈ છે છતાં તેમણે પોતાની મતલબની
ખાતર એ હરામ વાત હલાલ બનાવી દીધી છે ! તેઓ આપણા જ
પધસા લેતા જાય છે અને આપણા અડીદા બગાડી ઇસ્લામને દેખીતું
નુકશાન પહોંચાડી બીજાઓ માટે રસ્તા સાફ કરતા જાય છે ! આતું
ધમધોકાર આલી રહ્યું છે તો પણ કોઈ ઉંડો વીચાર કરીને જોતું
નથી. પગાર લેવાનું દુરસ્ત બતાવી હરામ ચીજને હલાલ કરી નાખી
છે એટલુંજ નહીં, પણ તેઓ આપણી જગત પણ કોઈને કોઈ
બહાને તમામ પોતે જ લઈ જાય છે ! ગરીબોને તેમાંથી જરા પણ
હીસ્સો મલકવા પામતો નથી. વળી આ પધસાથી એવાજ જુરા અડી-
દાઓની કીતાબો દીવસે દીવસે વધુ બહાર પડે છે અને કબરો તુટવા
લાગે છે. જો ઇલિમતી ઉજરત લેવી હલાલ હોય તો પછી ફાતેહા
શા માટે બીદઅત હોઈ શકે ? બહે તેઓ ઉજરત અને પગાર લે.

પણ બાઈઓને બીદઅતી અને મુશરીક કહી શા માટે વગોવે છે અને કબરો વીરૂધ્ધ શા માટે ચળવળો કરે છે તે સમજાવું નથી. શું હજી પણ તેઓ નહીં સમજે ?

(મુંબઈ સમાચાર. તા. ૧૫મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૬)

નઝર ન્યાઝ તથા ઊરસ માટે આધારવાળી દલીલો.

બુઝુર્ગોના વસીલો પકડવાની સલામત.

કબરોની ઝીયારત.

[૫]

જે ઠેકાણે બુઝુર્ગોની કબરો હોય છે ત્યાં મુંબઈ તદ્યાર થાય છે, મસ્જિદો બને છે, ધર્મશાળાઓ ખંધાય છે, અને મદ્રાસ કાયમ થાય છે. એટલે એ જગાને લીધે ત્યાં ઇલમ શીખવાય છે ખુદાની ઇબાદત થાય છે, તબલીગનું કામ ચાલે છે, અને ગરીબોની રાહત અને સવડ સચવાય છે. વખત જતાં તે જગા વધી જવાથી તે એક મોટી ગાદી થઈને ઉભી રહે છે અને ઇસ્લામની રોનકમાં વધારો કરે છે. આવી જગાઓમાં રાત દીવસ લોકોનો ધણો જમાવ થયા કરે છે એટલે તેમની સવડને ખાતર ત્યાં રાત્રે દીવા પણ જાળવામાં આવે છે કે અજવાળામાં લોકો રાહતથી ફાતેહા, ફુરુદ, કે કુરાન યરીફ પઢી શકે. વળી લોકોના ધણા આવરોને લીધે ત્યાં કબરપર

કુત્તો પશુ ચઢે છે જેથી હવા હમેશાં સાફ અને ખુશમોવાળી રહે છે. ખુશમોથી માણસનું મન હમેશાં મગન રહે છે તેથી ત્યાં બેસી એક-ચીતથી તસખી કે કુરાન પઠી ખુદાની યાદી કરે છે. ઉરસ વખતે હજારો લોકો ત્યાં ભેગા થાય છે તેથી તેમના સ્વાસથી હવા મેલી થવાનો સંભવ હોય છે. પણ મઝાર આગળ કુત્તો ઉપરાંત અત્તર, સંદલ, અગર ખત્તી વીગેરે ખુશમોદાર ચીજોનો ઉપયોગ થાય છે તેથી હવા હમેશાં તાજી અને સુગંધીદાર રહે છે. આથી જોઈ શકાય છે કે પુલ, અગર ખત્તી, સંદલ વીગેરોનો ત્યાં જે ઉપયોગ થાય છે તે ખુશીથી ખાતી નથી. વળી તે જગાનો તમામ ખરચ પશુ ત્યાં આવતી નઝર ન્યાઝમાંથી નીકળે છે જેથી તેનો બોજ કામપર જરા પણ પડતો હતી. આવી જગાઓ તખલીફના ખાસ મથકો છે, પોતપોતામાં એકસંખી અને લાઇચારો કાયમ રાખવાના સાધન છે, અને ઇસ્લામના દબ્બા દબ્બા ફેપ છે. આ જગાઓમાં આવા ફાયદા રહેલા હોવાથી ફેટલાક વીરોધીઓ તેમને તોડવાની કોશીશો કરે છે. અને તેથીજ ફાતેહા, નઝર ન્યાઝ, ઉરસ વીગેરે વીરુધ્ધ પદ્ધતિ ખરચી જળવળો ઉપાડવામાં આવે છે કે જેથી લોકો ત્યાં જતા અટકે અને એ જગાઓ વેરાન થઇ જાય !

કબરોની સાચસૂચી બધુંજ સચવાઇ રહે છે, અને કબરોનો ખ્યાલ મટી જવાથી બધુંજ ખરબાદ થઇ જાય છે. આ બાબતમાં મફલત કરવાની નથી, કારણકે આવી ગાદીઓ છે તો ઇસ્લામી રીતકે આબાદ છે. ઇસ્લામી બાદશાહોએ તેટલા માટેજ તેમનો ખાસ ખ્યાલ રાખ્યો હતો અને તેમના નીલાવ માટે સાધનો કરી આપ્યાં હતાં. જેટલી જુની દરગાહો છે તે આજની નથી, પણ બાદશાહી જમાનાની છે.

ઘરલામી શહેનશાહતમાં આલીમો કાંઈ ઝોછા નહોતા, પણ તેઓ સૌ આ ઘરગાહોની ખુબી સમજતા હતા, અને લોકોને તબલીગ અને ભાઈચારા માટે તે તરફ રજુ રાખતા હતા.

હવે આ ચીજો દુરસ્ત છે કે કેમ તે વીષે આપણે થોડી વણી દલીલો આપીશું કે જેથી ભાઈઓ જોઈ શકે જે ચીજો ઘરલામી બાદશાહતના વખતથી ચાલી આવે છે તે આધાર વીનાની નો નથીજ.

શેખ અબ્દુલ હક મોહદદીસ દેહલવી:સાહેબ “સફરસ-સાદાત” નામની કીતાબની શરેહમાં ફરમાવે છે કે “કબરપર છો લગાવવી, ગુંબદ બનાવવો, દીવા જલાવવા, શરૂઆતના વખતમાં મના હતું. પણ પાછળથી મસ્જદતને લાંબે અઢીલીયાઓ અને આલીમોની કબરો માટે જયેઝ કરવામાં આવ્યું છે. કારણ કે એથી ઇસ્લામનો દબ્બો સડકત-ગુજુર્ગી માલમ પડે છે. ખાસ કરેને હિંદુસ્તાન જ્યાં ઇસ્લામના દુશ્મનો અને કાફરો બહુ છે ત્યાં આવી પાક જગાઓએ ઉપરની ચીજો બનાવવાથી એક તરેફનો દબ્બો માલમ પડે છે.” હિંદુસ્તાનના એક મોટા મોહદીસનો આ અભિપ્રાય છે જે ઇસ્લામી બાદશાહતના જમાનામાં મોજુદ હતા.

નજર ન્યાઝ માટે પણ બાદશાહતના જમાનાના એક મોટા આલીમ ગુજુર્ગનો આપણે અભિપ્રાય આપીશું.

હઝરત મહિલાના શાહ ઉલ્લાહ સાહેબ મોહદીસ દેહલવી પોતાની “અન્દાસુલ-આરેશીન” નામની કીતાબમાં ફરમાવે છે કે “ફરહાદ બેગ નામના એક સખસ ઉપર કાંઈ મુશકેલી આવી. તેમણે નજર-ગાનતા મારી કે હું છુદા પાક ! મારી આ મુશકેલી દુર

થશે તો હું આટલા રૂપીઆ હઝરત શાહ અબદુલ ગની સાહેબની ખદિમતમાં મોકલીશ. મુશકેલી દુર થઈ ગઈ પણ તે રૂપીઆ મોકલવાની વાત ફરહાદ બેગના મનમાંથી નીકળી ગઈ. થોડા દીવસ પછી તેમને થોડો ખીમાર થયો. મને ખબર પડી તો મેં માણસ સાથે કહેવડાવી દીધું કે જે તમને થોડો વહાલો હોય તો ફલાણા વખત તમે જે નજર માની હતી તે મોકલી દો. તેમણે નજર મોકલી દીધી એટલે થોડો તેજ વખત સારો થઈ ગયો.” આ અબીપ્રાય એક મોટા મોહરીસનો છે.

કુનાન શરીફમાં ફરમાવ્યું છે “ખુદાના રસ્તામાં જે લોકો કતલ થયા છે તેમને મરી ગયેલા ન જાણે. તેઓ તો જીવતા છે. તેમને ખુદાના ત્યાં ખોરાક મળે છે અને ખુદાએ પોતાના ફઝલથી તેમને જે કાંઈ ન્યામતો આપે છે તેમાં તેઓ થણા મગન છે.” આ ખુદાઈ ફરમાન મહાન હઝરત પયગમ્બર સં ના વખતમાં જે લોકો ઓહોદની લડાઈમાં શહીદ થયા હતા તેમને માટે આવેલું છે. વળી તેજ લોકો માટે મહાન હઝરતે પોતે ફરમાવેલું છે કે “હું ખાત્રી પુરવકે કહું છું કે આ લોકો કયામતને દીવસે ખુદા આગળ ગવાહી પુરશે. માટે તમે તેમની પાસે આવ્યા કરજો. તેમની ઝીયારત કરજો, અને તેમના ઉપર સલામ પઢ્યા કરજો. હું ખુદાના સાગન ખાધને કહું છું કે જે કોઈ કયામત સુધી તેમને સલામ કરશે તેને જવાબ તેઓ આપશે.” આટલો મરતબો તો જહાદમાં કાફરો સાથે લડી શહીદ થનારાઓનો છે. ઈસ્લામમાં કાફરો સાથે ધરમની જે લડાઈ કરવામાં આવે છે તે જહાદ તો નાની જહાદ કહેવાય છે, મોટી જહાદ તો તે છે જે પોતાનો નફસ જે કાફર કરતાં પણ સખત છે તેની સાથે કરવામાં આવે છે. આ જહાદ કરનારા ખુદાના

આશંકા-બુઝુર્ગો છે જે દીનના ખરેખરા દુશ્મન નહીં સને કતલ કરી પોતે જીવતે જીવત મરી જાય છે. આ જીહાદને “જીહાદે અકબર” કહે છે અને એ સહીયો મોટી જીહાદ છે. જ્યારે નાની જીહાદમાં શહીદ થનારાઓનો ધણો મોટો ભરતબો છે ત્યારે આ મોટી જીહાદ લડી જીવતે જીવત શહીદ થનારાઓનો ફટલો મોટો ભરતબો હશે તેવી ચા રવા જેવું છે. તેમણે પણ ખુદાના નામપર પોતાનો જીવ કુરબાન કરી દીધો છે અને આખી જીંદગી દીનની સેવા બાજી છે. તેઓ ખુદાના રસ્તામાં શહીદ થઇ ગયા છે, એટલે ખુદાઇ ફરમાન પ્રમાણે તેઓ પણ જીવતાજ છે અને ખુદાની ન્યામતોમાં મગન છે. તેઓ અવશીયા કહેવાય છે જેને માટે ખુદા કુરાને શરીફમાં ફરમાવે છે કે મેથક અવશીયાઓનો જરા પણ કોઈ રીતે બીવાનું નથી કે તેઓ કદી કોઇ વાતે દી બીરીનું મહોડું જોવાના નથી. જ્યાં તેમને માટે આવી ચોખ્ખી વધામણી-અશારત હોય ત્યાં ખુદા એમની વાત સાંભળે અને તેમની દુવા કબુલ કરે એમાં નવાઇ જેવું શું છે ? આવા મહાન બુઝુર્ગો જેમની તારીફ ખુદા પોતે કરે તેમનો વસીલો પકડવામાં વાંધો શું ? ખુદા તો તેમને જીવતા જાગતા બતાવે છે અને ન્યામતોમાં ધણા મગન હોવાનું ફરમાવે છે; વળી તેઓ માટે ડરનો કે દીલગીરીનો જરા પણ પ્રસંગ આવવાનો નથી એવું પણ કહે છે. જ્યાં આવી વાત હોય ત્ય તેઓ આપણને મદદ કરે અને આપણે માટે ખુદા આગળ તેઓ જે દુઆ માંગે તે કબુલ થાય એ ઉધાકું છે. અને આનું નામ વસીલો છે.

ફતવા બાદુલ-સાબીખ અને ખઝીનતુલ જલાલમાં છે કે મહાન હઝરત પયગમ્બર સહઅમે ફરમાવ્યું કે જ્યારે તમે કોઇ બાબતમાં

હેરાન થાઓ ત્યારે કબરવાળા જીભુગોથી મદદ માંગે. (વસીલો પકડો.) વળી હઝરત ઇમામ ગીઝાલી સાહેબે ફરમાવ્યું છે કે જે સખસની તેમની હયાતીમાં મદદ લેવાએ તેમની મદદ તેમની વફાત પછી પણ લેવાઇ શકે છે. વળી તેમણે મહાન મશાયખો વીશે ફરમાવ્યું છે કે જેની રીતે તેઓ પોતાની હયાતીમાં કરામતો રાખતા હતા તેવીજ રીતે દુન્યાથી છીડી ગયા પછી પણ પોતાની કબરોમાં કરામતો રાખે છે.

“એહકી શરીફ”માં છે કે હઝરત ઉમર રદીના જમાનામાં દુકાળ પડ્યો ત્યારે હઝરત ખીલાલે મહાન હઝરત પયગમ્બર સ. ના રોજ મુઆરકપર જઇને અરજ કરી કે “યા રસુલુલ્લાહ ! આપની ઉમ્મત (ખિલ) તકલીફમાં છે તેથી આપ વરસાદને માટે દુઆ કરો.” એટલે રાતના હઝરતે ખવાજમાં વરસાદની ખશારત દીધી. વળી હઝરત ઉમર ર. પોતે મહાન હઝરતના કાકા હઝરત અખ્યાસો વસીલો પકડી વરસાદ માટે વખતો વખત દેવાઓ માંગતા હતા. “સવાએકે મોહરરક”માં હઝરત ઇમને હજર સાહેબે લખ્યું છે કે હઝરત ઇમામ શાફી ર૦ એહલે અએત (પયગમ્બરના કુટુંબીઓ) ને વસીલો પકડીને કહેતા હતા કે આ લોકો (આલે નખી) મારી મદદ રૂપે છે. તે ઉપરાંત “ખેરાતુલ-ફરસાન” નામની કીતાબમાં છે કે ઇમામ શાફી ર૦ ઇમામ અબુ હનીફા ર૦ના રોજ શરીફ ઉપર આવતા અને બે રકાત નમાઝ પઢી તેમને વસીલો પકડી પોતાની મુરાદ પુરી થવા દેવા માંગતા હતા. (જુઓ મીસ્તાહુલ અનામ. જવાઝીત-તવરસુલ. દહલાન.)

જાણવું જોઈએ કે ફક-આત્મા અમર છે અને તે કાયમ

રહે છે. એટલે જે માણસ બુબુર્ગોની ઝીવારત કરવા તથા તેમની મદદ માંગવા આવે છે તેને તેઓ બરાબર ઓળખે છે અને તેના માટે ખુદા આગળ દોઆ કરે છે જે ખુદા પોતાની મહેરબાનીથી કબુલ કરે છે. માણસની મુરદ-આથા પુરી કરનાર તો ખુદાજ છે. આ બુબુર્ગો તો દોઆ કરનારા છે. તેઓ પોતાની જીંદગીમાં નેક કામો કરીને ખુદાના ખાસ બંદા ગણાઈ મરતઓ મેળવી ગયા છે એટલે ખુદા તેમની અરજ સંભાળે છે. બુબુર્ગોનો વસીલો એ તો એક સાધન છે. જેની રીતે દવા એક સાધન છે તેવીજ રીતે આ પણ એક સાધન છે. ડાક્ટર કે હકીમ દવા આપે છે પણ સાઈ કરવું એ તો ખુદાના હાથમાં છે, દવાના હાથમાં નથી. તો પણ લોકો તો એમજ કહે છે કે ફક્ત ડાક્ટરથી કે ફક્ત ગુી દવાથી સાઈ થયું. પણ આ એક બોલવાનો મહાવરો અને રીટી છે. સાઈ કરનાર ડાક્ટર કે દવા નથી, પણ ખાસ ખુદાનઆસ છે જે મોન, જીંદગી અને તંદુરસ્તીનો માલીક છે. તેજ પ્રમાણે કોઈ કહે કે ફક્ત ડાક્ટર બુબુર્ગોની દોઆથી કે મદદથી મને સાઈ થયું તો ને સાઈ કરનાર પણ ખુદાજ છે. જેમ બોલીના મહાવરો અને રીટી લોકો કહે છે કે ફક્ત ડાક્ટર અગર ફક્ત ગુી દવાથી મને સાઈ થયું તેમ કદાચ તેઓ એમ કહે કે ફક્ત ડાક્ટર બુબુર્ગોથી મને સાઈ થયું તો પણ એ બોલીનો મહાવરો છે, બીજું કંઈ નથી. આમો શીરક છેક નહીં. જ્યારે બુબુર્ગોનો વસીલો પકડવો શીરક નથી તો પછી તેમનો ઉરસ કરવો એની સનાઈ શી રીતે હોઈ શકે ?

મુંબઈ સમાચાર. તા. ૩૦ મી અક્ટોબર ૧૯૨૬.

નઝર ન્યાઝ તથા ઉરસ માટે આધારવાળી દલીલો.

બુઝુર્ગોના વસીયો પકડવાની ભલામણ.

કબરોની ઝીયારત.

(લી૦ હસ્તામી સંવક.)

[૬]

કીતાબ મઝહુર-રીવાયત તથા સીરાઅુન્ન-હીદાયત અને હાશીયા મઝહરીમાં છે કે જે ઘડી માણસની રૂઢ-આત્મા નીકળે તે ઘડીનો ખરાબર ખીયાલ રાખવો જોઈએ. કેમકે દર વરસે વફાત પામેલાની રૂહો-આત્મા વફાત (ઉરસ)ના દીવસે તેજ ઘડીએ તે જગા ઉપર આવે છે. માટે પછી તે વખતે તેમને સવાબ પહોંચાડવા માટે લોકોને ખવડાવવું એ ઘણું સારું છે, કારણ કે તેથી તે રૂહોને ઘણી ખુશી થાય છે. વળી તે વખતે ખેરાત કરવાથી તે અરવાહોને ઘણો સવાબ પહોંચે છે. હઝરત શાહ વલી ઉલ્લાહ સાહેબ મોહદીસ દેહલવી પોતાની ઝુન્દતુન-નસાએહ નામની કીતાબમાં ફરમાવે છે કે બુઝુર્ગોની કબરોની ઝીયારત કરવી, તેમને સવાબ પહોંચાડવા માટે કુરાને શરીફની તીલાવત કરી દુઆએ ખેર કરવી, તથા ખાવાનું ખવડાવવું તથા શીરની વીંચેરે વહેંચવી એ તમામ આલીમોના મત પ્રમાણે ઘણું નેક કામ છે. દેવખંદી આલીમોના પીર હાજી ઇમદાદુલ્લાહ સાહેબ પોતાની “ફિસલએ હકીકત મસાએલ” નામની કીતાબમાં ફરમાવે છે કે “સવાબ પહોંચાડવું” કામ ઘણું સારું છે અને ખાસ કરી જે

જુજુર્ગોથી ફયજ મળેલો હોય તેમનો તો તેને માટે વધારે દક છે. ઉરસોનો તરીકા જરી કરવામાં એ હેતુ છે કે તમામ સીલસીલાના લોકો એક તોરીખમાં એકઠા થાય, એક ખીખથી મુલાકાત કરે અને જુજુર્ગોની રૂઢને કુરાન શરીફ પઢાવી તથા લોકોને ખાવાનું ખવાડી તેનો સવાખ પહોંચાડે. આને માટે દીવસ મુકરર કરવામાં બણા છુપા બેઠો છે જે જાહેર કરી દેવા ઠીક નથી. ખરી વાત તો એ છે કે કખરોની ઝીખારત ચાહે તો એકલા કે ચાહે તો બધા મળીને કરે તોએ ખને રીતે જાએજ છે. કુરાને શરીફનો અને ખાવાનો સવાખ પહોંચાડવો પણ જાએજ છે. તેમજ મસલેહતને ખાતર ઉરસોનો દીવસ મુકરર કરવો પણ જાએજ છે. વળી આ કાસો બધા લોકો મળીને કરે તો પણ જાએજ છે.” વળી તેઓ સાહેબ ફરમાવે છે કે “ગુજરી ગએલાઓની અરવાહોને સવાખ પહોંચાડવાની ખાખતમાં કોઈથી પણ વાંધા લઈ શકાય નહીં. આ કામને કોઈ મખત ફરજ કે વાજબ સમજે તો તે મના છે. વળી મસલેહતની ખાતર આને માટે કોઈ દીવસ નક્કી કરે તો પણ કોઈ વાંધા નથી. જો કદાચ તેમાં કોઈ જાતની જુરામ્મો દેખાય તો તે નરમીથી સુધારવા કોચીસ કરવી જોઈએ, પણ આ નેડ કાસો શકવા જોઈએ નહીં. હજરત મહમ પાકની અગીયારમી, શેખ અબદુલ દક દેહેલવીનો તોચો, હજરત સાદ જુ અલી કલંદરની સેદસની, શખેખરાતનો લલવો, અને ખીખ એવા સવાખ પહોંચાડવાના તરીકા પણ એજ ફરમા મુજબ છે.” વિચેરે લાજ ઠમદાદુલ્લાહ સાહેબે પાતાની એ કીલખમાં સાફ બખેલું છે.

વળી કેટલાક લોકોને વડાની અગીલાવાળા એમ મામખવે છે

કે કબરપર પુલ ચઢાવવા દુરસ્ત નથી. પણ તેની પણ દલીલો મોબુદ છે. મિશકાત શરીરમાં લખેલું છે કે કાંઈ એ કબરોપર અજાળ થતો હતો તેથી હઝરત પયગમ્બર સાહેબે એક તાજ ખંભુરીની ડાળી લાંગીને બંને કબરો ઉપર અડધી અડધી મુકી. સહાબાઓએ તેનું કારણ પુછ્યું તો પોતે ફરમાવ્યું કે મને આશા છે કે જ્યાં સુધી આ ડાળીઓ તાજ અને લીલી રહેશે ત્યાં સુધી તે કબરમાંના સખસો ઉપર અજાળ-તકલીફ કમતી થશે. વળી ખુખારી શરીરમાં છે કે હઝરત ખુરદા સહાબીએ પોતાની કબરપર ખંભુરની બે લીલી ડાળી મુકવા વસીયત કરી હતી. આ ઉપરથી હઝરત મહિદના શેખ અબદુલ હક મોહદીસ દેહલવી સાહેબ ફરમાવે છે કે આ હદીસ કબરો ઉપર લીલી વનસ્પતી, પાંદડાં, પુત્ર, ડમરો વીગેરે મુકવાની ચોખ્ખી દલીલ છે. વળી ફતહના આલમગીરી, ફતાવા મવલાના અબદુલ હક, મજમુકિત ખરકાત. કન્જુલ એઆદ વીગેરેમાં લખ્યું છે કે કબરોપર ગુલાબ વીગેરેના પુલ મુકવાં એ કાંઈ નાદુરસ્ત નથી, પણ મુસ્તહબ છે. જ્યાં સુધી એ પુલ લીલાં રહે છે ત્યાંસુધી ખુદાની યાદી કરે છે અને તેથી મહયતની રૂહ ખુશ થાય છે, વીગેરે લખે છે. આવા સવાબ સમાએલા છે તેથીજ લોકો એ કામ કરે છે અને જીયારતો કરવા જાય છે.

લોકો ખુઝુર્જોના મઝારની જીયારતો કરવા જાય છે તેમને કેટલાક વહાબી અકીદાવાળા એવું કહીને ભડકાવે છે કે હઝરત રસુલે અકરમે ફરમાવ્યું છે કે તમે ત્રણ મસ્જિદોમાં જવાના ધરાદા સીવાય કબ્રો ન જાંધો. એટલે ઉંટને તઇયાર ન કરો. આનો અર્થ તેઓ ઉમ્મટોજ કરીને લોકોને ધોકા દે છે અને એવડક કહી દે છે કે ત્રણ મસ્જિદો સીવાય બીજો કાંઈ ઠેકાણું જવા મુસાફરી કરવી જાએઝ નથી.

જો ત્રણ મરજીદો સીવાય ખીજે જવા માટે સફર કરવી જાએ એ નજ હોય તો પછી યુરોપ, અમેરીકા, આફ્રિકા, ચીન, જાપાન વીગેરે કોઈપણ જગાએ મુસાફરી કરી જવાનું નાદુરસ્તજ ગણાય. વળી દીલ્લી, આમ્રા, દેવળંદ, સહ્યાદ્રનપુર, બોપાલ વીગેરે રેકાણે પણ ન જઈ શકાય. પણ આનો અર્થ જે વહાણીઓ કરી લોકોને ઉલટું સમજાવે છે તે નથી. એની મતજળ તો જુદીજ છે. ત્રણ મરજીદો જે કહી છે તે મક્કામાં ખયતુલ્લાહ (કાળા શરીફ), મદીનામાં મરજીદે નખવી, અને ખેતુલ મુકદ્દસમાં મરજીદે અકસા એ છે. અને આ ત્રણ મરજીદોમાં નમાઝ પઢવાનો ઘણોજ સવાબ છે. દુનીયાની તમામ મરજીદોમાં નમાઝ પઢવાનો એકસરખો સવાબ છે. પણ આ ત્રણ મરજીદોમાં તમામ કરતાં વધારે સવાબ છે. મક્કામાં ખયતુલ્લાહ શરીફમાં કોઈ એક રકાઅત નમાઝ પઢે તો તેને એક લાખ રકાઅતનો સવાબ મળે છે. મદીનામાં મરજીદે નખવીમાં એક રકાઅતનો પચાસ હજાર રકાઅત જેટલો સવાબ મળે છે, અને ખેતુલ મુકદ્દસની મરજીદે અકસામાં એક રકાઅતનો પચીસ હજાર રકાઅત જેટલો સવાબ મળે છે. આ ત્રણ મરજીદોમાં નમાઝ પઢવાનો સવાબ ઘણોજ છે. બાકી ખીજ તમામ મરજીદોમાં એકગણોજ સવાબ છે. ઉપલી ત્રણ મરજીદોમાં નમાઝ પઢવાનો ઘણોજ સવાબ છે તેથી ત્યાં સફર કરીને જવાનું ફરમાવ્યું કે સવાબ વધારે મળે. અને ખીજ મરજીદો માટે સફર કરીને નમાઝને માટે જવાનું ના કહ્યું. કારણ કે ખીજ કોઈપણ મરજીદમાં નમાઝ પઢવાનો ઉપલી ત્રણ મરજીદો જેટલો સવાબ નથી. એનો અર્થ એજ થાય છે કે મરજીદમાં નમાઝ પઢવા માટે કમવા બાંધવાની ફજીવત ફક્ત ત્રણ મરજીદો માટેજ છે.

કીતાએ અયનીમાં છે કે શેખ એનુદીન સાહેબે ફરમાવ્યું છે કે આ હદીસમાં જે કમવો બાંધવો ઉમદા કહેલો છે તે આ વધુ મસ્જીદો માટેનોજ છે. બીજી મસ્જીદો માટેનો નથી. હકમ પઢવા, વપાર કરવા, નેક લોકોની ઝીયારત કરવા, બાઇઓની મુલાકાત કરવા વીગેરે માટે જવા કમવો બાંધવો અને સફર કરવી એ કાંઈ મના નથી. યુઝુર્ગોની ઝીયારત કરવા જવા માટે સફર કરવા કોઈપણ જાતની ઈસ્લામમાં જરાપણ રોકટોક નથી. પણ વહાબીઓના અકીદા તો એવા છે કે તેઓ યુઝુર્ગોની ઝીયારત કરવા જવાનું મના કરે છે એટલુંજ નહીં, પણ મસ્જીદે નખવી જ્યાં એક રકાઅત નમાઝનો પચાસ હજાર રકાઅત જેટલો સવાબ છે ત્યાં જવાની પણ આડતરી રીતે મના કરે છે. મહાન પયગમ્બરના રોજ પર જવાની મના એ મસ્જીદે નખવીમાં જવાની મના છે, કારણ કે રોજો મુતારક એ મસ્જીદને અડોઅડ છે. એ રોજની મોહબત લોકોના મનમાંથી ઓછી કરવા માટે તો તેઓ પચાસ હજાર રકાઅતના સવાબવાળી મસ્જીદનો પણ પચાસ રાખતા નથી તો પછી યુઝુર્ગોની બીજી જગાનો તેઓ પચાસ રાખે એ બનવા જોગજ નથી.

મુનત ખમેદકીથી દારેકુતનીમાં રીવાયત છે કે મહાન હઝરત પયગમ્બર સ. ફરમાવી ચુક્યા છે કે જે શખસ મારી કબરની ઝીયારત કરશે તેની ખુદા આગળ મારે શકાઅત કરવીજ પડશે; કારણ કે તે કામ મારી ઉપર વાજીબ થઈ જશે. જે શખસ હજ કાધા પછી મારી કબરની ઝીયારતે આવશે તો તે ઝીયારત એવી ગણાશે કે જાણે તેણે મારી મુલાકાત મારી હયાતીમાં કીધી. અને હજ કાધા પછી ને મારી કબરની ઝીયારતે તે નહીં આવશે તો

બળે તેણે મારી ઉપર જીલમ કીધો એવું ગણાશે. જ્યાં આવો ચોખ્ખો મામલો છે ત્યાં ખીજ દલીલની જરૂર શું છે ! પણ જ્યાં લીકમતી ખ્યાલથી કામ લેવાઈ રહ્યું હોય તો પછી લોકો આગળ બગતી દલીલો કરી તેમને ઉલ્ટે રસ્તે દોરતાં ક્યાં વાંધો આવે એમ છે ?

આથી સાફ જણાય છે કે મહાન હજરતના રોજ મુઆરક ઉપર હાજર થઈ તેમના મઝાર શરીફની ઝીયારત કરવી એ મહાન હજરતને ખુશ કરવાનો અને પોતાને માટે ફાયદો મેળવવાનો ખાસ તરીકો છે. જે લોકો હજ પછી મદીને જવાના લોકોના જોશને ટાલો પાડી દે છે તે ઉલ્ટે રસ્તે દોરાએલા છે, અને ઇસ્લામના હરીફોની જ મતલબનું કામ કરી રહ્યા છે. હજરતની કબર શરીફની ઝીયારત કરવાનો ચોખ્ખો હુકમ છે એટલું જ નહીં, પણ જે અસ્લાહના આશક યુઝુર્ગ અને વક્લી લોકો છે તેમની કબરોની ઝીયારત કરવાનો પણ હુકમ છે જે આ લેખમાં આગળ બતાવી દેવામાં આવ્યો છે. અને જે લોકો રોકે છે તે ઇસ્લામને નુકસાન પહોંચાડવાનું કામ કરી રહ્યા છે.

જુઝુર્ગોની દરગાહ ઉપર જે ચીજોનો રીવાજ અસલથી ચાલતો આવ્યો છે તેને માટે ઉપર આપણે કેટલાક આધાર અને દલીલો આપી ગયા છીએ અને તેના બેદો અને ખુપીઓ પણ આગલા લેખોમાં બતાવી ગયા છીએ જેથી ભાઈઓ વાંચાર કરી શકશે કે એ ચીજો વિરૂદ્ધ ને અળગળો ચાલે છે તેમાં બેદ જુદોજ છે. ઇસ્લામી શહેનશાહને જે ચીજો જરૂરી રાખી આપણા સુન્ની પહેંચાડી છે અને જેને માટે આધાર પણ ઉપર પ્રમાણે મોજુદ છે તો તેમાં શું ખુપીઓ હશે તેનો ભાઈઓએ ઉંઠો વાંચાર કરવાનો છે. બગતો લોકોના કહેવાથી ઉલ્ટે રસ્તે દોરવાઈ જવાનું નથી પણ સમજીને કામ લેવાનું છે,

મફતને લીધે આવેલા નતીજનો પ્રત્યક્ષ દાખલો.

=====

ગુજરાતના મુસલમાનભાઈઓએ સમજવાની જરૂર.

(લી૦ ઇસ્લામી સેવક.)

[૭]

આગલા લખાણોથી આપણે ચોખ્ખી રીતે સાચીત કરી ગયા છીએ કે હજરતની કબર શરીફની જયારત કરવી, બુજુરગોની કબરોની જીઆરત કરવી, ફતેહા તથા નઝર ન્યાજ કરવી, માનત માનવી, પાકી કબરો બનાવવી, ગુંબજ બનાવવા વીગેરે દુરસ્ત છે એવું જાણ નહીં, પણ તેમાં ઇસ્લામને દેખીતા ફાયદા પહોંચાડવાની ઘણી આખતો છે. આ વીશે મોટી મોટી કીતાબોના હવાલા તથા દાખલા દલીલો સાથે એ આખતો દુરસ્ત હોવાના ઘણા રીસાલા સુન્નત જમાઅતના હનફી આલીમોએ ઉરદુમાં છપાવેલા પણ જ્યાં જુઓ ત્યાં મળી શકે છે. વળી પાકી કબરો અને દરગાહો બનાવવા એ દુરસ્ત હોવાનો એક ઉમદા રીસાલો જતાબ મઉલાના મોલવી મુહમ્મદ સાહેબ અજમેરીનો પણ બહાર પડેલ છે જેમાં પાકી કબરો અને દરગાહોને નાદુરસ્ત બતાવનારાઓની તમામ દલીલો તોડી તેમને જડખાતોડ જવાબ આપવામાં આવ્યા છે. આ રીસાલો દીલ્હીમાં “હલકએ મશાયખ શુક ડીપો”માંથી ચાર આનામાં મળી શકે છે.

ઇસ્લામના હરફિનો આ કબરો વીરુદ્ધ પ્રોપેગેન્ડા લીન્દુસ્તાનમાં ચલાવવાનો ઉંડો હેતુ હતો. અને તેની જડ આજથી ઘણા

વરસ ઉપર અહીં નાંખવામાં આવી છે અને તેના કારણે આમણાં લખાણોમાં આવી ગયા છે. આ વીધેની હકીકત ખુણી પાડવાનાં લખાણો કેટલાક સુન્ની આલીમો તથા મશાયખો તરફથી ખદાર આવ્યા હતા પણ વહાબી અકીદાવાળાઓએ પછસા ખરચ કરી તે લખાણોની વીરુદ્ધ જખરી ચળવળ ઉભી કરી અને તે લખાણોની જે અસર થઇ હતી તે એછી કરાવી નાંખી. આથીજ હીંદુસ્તાનમાં ખુન્નુરગોની કખરો તુટવાના સમાચાર આપણે પેપરોમાં વારંવાર વાંચ્યા કરીએ છીએ.

ખુન્નુરગોની કખરો ઉપર ફાતેહા માટે કે નજર નીવાજ માટે કે કુલ ચડાવવા માટે જવું એ સવાખનું કામ છે એટલુંજ નહીં, પણ જ્યાં એવી કખરો છે તેમનો તથા તેમને લગતી જમીનોનો વહીવટ પણ ખસલામીઓના કખજામાં રહી શકે છે. અને જે એ ચીજોને નાદુરસ્ત સમજી ત્યાં જવાનું ખંચ કરવામાં આવે છે તો તેનો કખજો અને ભોગવટો પણ મુદત થઇ જવાથી હસ્તલામીઓના હાથથી ચાલ્યો જાય છે. આવા ઘણા દાખલા ખોલા છે અને તે આવા વહાબી અકીદાઓનોજ નતીજો છે. હાલમાંજ આવો એક તાજો દાખલો અમદાવાદ શહેરમાં ખતેલો છે જેની હકીકત મુંખના રાજીંદા પેપર ‘હીંદુસ્તા’ના તા. ૦ માટે સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૪ના અંકમાં (અને બીજા પણ ઘણા પેપરોમાં) છપાએલી છે. “હીંદુવાડમાં મુંસ્લીમ કખરો.” “કખજા માટે મુસત્રમાનોની ધમાત્ર.” “પોલીસનો જાતો” એવા ત્રણ મથાળોઓથી એવી ખખર ખદાર આવી છે કે અમદાવાદમાં એક હીંદુ ગ્રહસ્થ અને કેટલાક મુસલમાનો વચ્ચે ઘાડા વખતથી ઝગડો ચાલે છે. મુંખ ખામત એી છે કે તે હીંદુ

મહસ્થના વાડામાં કેટલીક કબરો આવેલી છે, જે કબરોને મુસલમાનો પોતાની સત્તામાં લાવવા જુએલા કરી રહ્યા છે. તેઓનું કહેવું એવું છે કે ઉરસ વીગેરે કેટલીક ધારમીક ક્રિયાઓ માટે તેઓને ત્યાં જવું પડતું હોવાથી હીંદુ મહસ્થે પોતાનો વાડો ખુલ્લો મુકવો જોઈએ. તે હીંદુ મહસ્થે તેમ કરવાનું કબુલ નહીં કરતાં સુલેહમાંની સાચવવા પોલીસને ખબર આપી જે ઉપરથી પોલીસ સુપ્રીન્ડેન્ડેન્ટ અને જીલ્લાના માજિસ્ટ્રેટ (કલેક્ટર) મી. જે. જે. ત્યાં આવી અને પક્ષની હાજરીમાં તે જગ્યાની તપાસ કરી અને અને પક્ષોની ફરીયાદ સાંભળી તપાસ કરતાં કલેક્ટરને માલમ પડ્યું કે ઉરસની ધારમીક ક્રિયા કબરો પાસે જઈ કરવાની હોતી નથી. એ ઉપરાંત તે હીંદુ મહસ્થ તરફથી પહેલાં મુસલમાનોને ત્યાં જવા દેવામાં આવ્યા હતા એ પણ સાબીત નહોં થવાથી કલેક્ટરે આ મુકદ્દમા સીવીલ (દીવાની) કોર્ટને લગતો છે એમ નક્કી કરી તે કબરો પાસે મુસલમાનોને જવાની સખત મનાઇ કરી હતી. માણેક ચોક પોલીસ ચોકી પાસે એક હથીયારખંધ ટુકડીને સુલેહનો લાંગ ન થાય તે માટે રાખવામાં આવી હતી, વીગેરે ફકીકત જાપાઓમાં બહાર આવી હતી. આ ફકીકતથી માલમ પડે છે કે મુસલમાન કામના જુઓની કબર આગળ ખુદ મુસલમાનોને જવાનો હક હવે રહ્યો નથી એમ કહેવામાં આવે છે. અને તેને માટે એ દલીલ બતાવવામાં આવે છે કે કબરો પાસે જઈને ઉરસની ક્રિયા કરવાની હોતી નથી, તેમજ તે ક્રિયા અમુક નક્કી કરેલે દીવસેજ કરવાની છે એવું નથી, તેમજ પહેલાં મુસલમાનોને ત્યાં જવા દેવામાં આવ્યા એવું નક્કી થતું નથી. હવે જો સુની અકીદા પ્રમાણે કબરો પાસે જઈને ઉરસ કરવાની અને

સવડ માટે દહાડો નક્કી કરવાની વાતને મળજીનીથી પકડવામાં આવી
 હોત અને મુસલમાનોને ત્યાં જવાની ખાહેશ તખ્તસર દેવાડી હોત
 તો આવું થાત નહીં. વહાખી અકીદાવાળાઓએ અહીં તો એવી દવા
 ફેલાવી છે કે ઉરસ કરવા કબરપર જવું નહીં, તેમ ઉરસ માટે દહાડો
 પણ નક્કી કરવો નહીં. આથી એવું થયું છે કે મુસલમાનોના પોતાના
 જુઝુગોની અસલ કબરો અને તેમને લગતી ઉમદા જમીનો ઉપરના
 કબજા ભોગવટાતો કીમતી હક પણ તેમને મળી શકે નહીં. જ્યારે
 વહાખી અકીદાવાળાઓએ મુસલમાનોને ઉરસ, ફાતેહા, નજર ન્યાજ
 વીગેરે કરતાં રોક્યા અને કબરો ઉપર તે માટે જવાને શીરક અને
 ખીદઅત બતાવ્યું તો આજે આ દહાડો આવ્યો અને હવે મુસલમાનોના
 વહીવટ વીશે સવાલ ઉભા થયા! જે ત્યાં વખતસર સુન્ની અકીદા
 પ્રમાણે મુસલમાનોને જવાની ખાહેશ દેવાડી હોત તો આજે વહી
 વટનો સવાલ ઉપાડી શકાતજ નહીં જે મુસલમાન ભાઈઓ મશા-
 યખોના બોધ પ્રમાણે જુઝુરગોની કબરો ઉપર ઉરસ કરવા નકકી
 કરેલે હાવસે દર સાલ જાય તો તેમનો વહીવટ કાયમ રહે અને
 આવા ઠરાવ તેમની વીરુદ્ધ થવા પામે નહીં. પણ વહાખી અકીદા
 વાળાઓ ઇસ્લામના દુશ્મનોના હિસાબ ઉપર કામ કરી મુસલમાનોને
 દેખીતા નુકશાનમાં નાખવાના ધંધા કરે તો પછી ગરીબ મુસલમા
 નોના કીમતી હકો નાજુદ થાય એ ઉઘાડું છે. પણ હવે મુસલમાન
 ભાઈઓએ ગફલતમાં રહેવાનું નથી પણ આંખ ઉઘાડીને ચાલવાનું
 છે. ઉરસ, ફાતેહા, નજર ન્યાજ, મોલુદ શરીફ, અબીવારમી વીગેરે
 જે બંધ કરવાનું કહેનારા લોકો છે તે ઇસ્લામના દુશ્મનો તરફનુંજ
 કામ કરનારા છે એ સમજી લેવાનું છે આ કામ તો સવાખના છે અને

તેમાં ઇસલામના ખેદ દાયદા રહેલા છે. આથીજ કબરોની સાચવણી થઈ શકે છે અને કબરરતાનો આઆદ રહી શકે છે. નહીં તો ખરડાઓનાં હાડકાં પણ ખોદાઇ જશે. આવા નેક કામોને મના કરનારા બણીએ શરીરત વિરુદ્ધની વાતો ખુદ્દી રીતે કરી રહ્યા છે અને બીજાઓને ખુરા કહેવા તૈયાર થાય છે ! આ નેક અને ઇસ્લામને દાયદો પહોંચાડનારાં કામ તોડવા માટે પગારદાર માણસો શખવામાં આવ્યા છે અને તે એવાજ વાએને કરે છે અને એવાજ રીસાલા ઉપાવે છે. મશાયખો તેમની ચાલાકીઓ ઉઘાડી કરી દે છે અને તેમની વાત ચાલવા દેતા નથી એટલે તેઓ મશાયખોને ખુરા ભલા કહે છે. પીરોની વિરુદ્ધ હાલ જે વાતો જહાર પડી રહી છે તે બધું ભાગે આજ કારણને લીધે છે. પીરોજ આવા પગારદાર વહાખી અકીદાવાળાઓનું ચાલવા દેતા નથી, અને લોકોને તેમના કાબુમાં આવવા દેતા નથી, એટલે તેમની જાહેર પેપરોમાં પણ ખુરાઇ કરવામાં આવે છે અને સલાઓમાં પણ તેમને માટે હલકા શબ્દો વાપરવામાં આવે છે. પણ આનું કારણ એજ છે કે તેઓ લોકોને કબરોથી ખસવા દેતા નથી. પીરોને હલકા પાડવા માટે તો તેમણે બનાવડી પીરો ઉભા કરી લોકોને ઠગ્યા, તેમની ઓરતો નસાડી, અને એવાંજ હલકાં કામો પીરોના નામથી કરાવ્યાં કે લોકો એમ જાણે કે પીરો આવાં ખરાબ હોય છે. પણ એ સહિ ધંધા એવાજ લોકોના હતા. આ બધી બાબતો હવે ઉઘાડી પડી ગઇ છે અને લોકો જાણી ગયા છે. હવે એ વહાખી અકીદાવાળાઓ બધુંજે જોર મારે છે પણ હવે તેમનું કાંઈ પણ ચાલી શકતું નથી. કારણ કે તેમના કાવત્રાં તેમનાં મોટા સરદાર ઇબ્ન સહિબના કામોથી હવે ઉઘાડાં પડી ગયાં

છે. હવે આ લોકોએ જુદો રસ્તો લીધેલો છે અને તે એ છે કે હવે તેઓ બહારથી ધૂળ સહિતનું ધુરં બોજવા લાગ્યા છે અને તેમાં તેમની મતલબ એ છે કે લોકો પોતાથી ખસી ન જતાં વળગેલા રહે અને પછી તેમની પાસે ધારેલું કામ કરાવવા ઠીક પડે. આમાં ચાલ્યા છે. કારણ કે તેઓ તેના અકીદા તો જાણતા હતા કે તે વહાણી છે છતાં તેની પેટ ભરીને તારીફ કરતા હતા અને લોકોને તેની તરફ દોરતા હતા. તેના કબરો તોડવાના પાત્રી કામને પશુ સંતાડવા તેમણે ધણા તરફડીયાં માર્યાં, પણ જ્યારે મામતો તદ્દન ઉઘાડો થઈ ગયો ત્યારે તેમણે ખાત્તે રસ્તો લીધો અને પામડી ફેરવી. પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે ઝેર તે ઝેરજ છે! તે કદી અમન થવાનું નથી!

ગુજરાતમાં આ વહાણી અકીદાવાળા પગારદાર એજન્ટોએ ફેટલેક ડેકાણે પોતાની જીલની ચાક્ષાત્રી અને કલમની અનુરાધા પોતાની અસર ચોટાડેલી છે. પણ ભાઈઓએ આપણા આગ્રહ લખાણમાં આપેલા ફરેલા આક્ષેપો વિષેના આસહ વરસના જુના દસ્તાવેજ પુરાવાથી ચોક્કસપણે સમજી જવું જોઈએ કે તેઓ કેવા બંધા કરી રહ્યા છે. આ પુરાવા કાંઈ નાના સુતા નથી, પણ ખામ આધારવાળા અને એ પણ આગથી ચાક્ષીત વરસ ઉપર લખાણેલા છે જેને માટે જરૂરપણ શકની યુગ્મગેશ નથી. આવી મજાજુત અને ચાકકસ સાળીતીઓ આપ્યા છતાં પણ જો એ વાત ભાઈઓને પેલાઓની ચાક્ષાત્રીને લીધે દમ વગરની અને નકાળી માલમ પડે તો તેમની મરજી. પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે તેમના પગારના દેમાવથી અને કલમ તથા જીલની ચાક્ષાત્રીથી જુદા પડવાનું નથી. જો અંગત

જાણ્યું અને ગદ્યતમાં રહીશું તો તેઓ સુધારાના નામે આપણા ગરીબ બાપદાદાઓના હાડકાં પણ ખોદાવીને રક્ષણતાં કરી નાંખશે અને પરિણામે આપ્રમાની બસા નાજુલ થશે. ખુદા એવા કહેર અને મજબૂતી આપણને બચાવે. આમીન.

કબરોની ઝીયારત મહાન હઝરત કરતા હતા.

પીર, ઉસ્તાદ, માખાપ અને વલીની કબરોનો ખાસ ખ્યાલ રાખવા લાગીશુ.

બ્યાજ હજાજ થઈ જાય તો નજર ન્યાઝ શા માટે હરામ?

(લી૦ હસ્લામી સેવક.)

(૮)

વક્તી લેક્ષ્મીની કબરો ઉપર દરગાહ બનાવવી, ત્યાં ફાતેહા કે નજર ન્યાઝ માટે જવું, કબર ઉપર ફુલ અથવા ફુલની ચાદર ચઢાવવી, હિરસ કરવા, મોલુદ શરીફ કે અગીઆરમી શરીફ કરવી, વિગેરે વાતોની મનાઈ નથી. કાનુક કે તે કામો સવાબના છે, જેની હકીકત આપણે આગળ બતાવી ગયા છીએ. વળી મનસુરે સુયુતીમાં લખ્યું છે કે મહાન હઝરત પગમખર સ૦ અને તેમના અસહાબા હર વરસ કબરો પર જતા હતા. હઝરત અનસ પીન માલીકથી રીવાયત છે કે મહાન હઝરત સ૦ દર વરસ મકકાની નજીક “ઓહોદ”

પહાડ આગળ જે શહીદાની કબરો છે ત્યાં જતા અને સલામ કરી તેમાં સુતેલાઓને કહેતા કે “સલામ હોજો તમારી ઉપર કે તમે સખર કરી અને તમારી હમેશની આરામગાહ જન્નત છે.” આ વાત ની ધમને જરીરે પણ મોહમદ ખીન ઇબ્રાહીમથી રીવાયત કરેલી છે અને ત્યાં સુધી કહ્યું છે કે મહાન હઝરત સં ના અસહાબો પણ આ સુંનત પ્રમાણે અમલ કરતા હતા. મહાન હઝરત સં પોતાના અસહાબોને ફરમાવતા કે “કબરવાળાઓની ઝીયારત કરો અને તેમને સલામ કરો.”

આ ઉપરથી અસહાબોએ અરજ કરી “યા રસુલુલ્લાહ ! (સં)યું મુરદા સાંભળે છે ? પોતે ફરમાવ્યું કે હા, તેમની અરવાહો સાંભળે છે. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ખળે અબ્બાસથી રીવાયત છે કે એક વખત મહાન હઝરત બે કબરોની બાજુમાંથી પસાર થતા હતા કે જેમાં અઝાબ થઈ રહ્યો હતો. પોતે તે વખત ખજુરની એક ડાળી લઈ તેના બે ભાગ ક્યાં અને એકેક કટકો તે કબરો ઉપર મુકી દીધા. અસહાબોએ આમ કરવાનું કારણ પુછ્યું તો પોતે ફરમાવ્યું કે આ ડાંખળીઓ જ્યાં સુધી લીલી રહેશે ત્યાં સુધી તે કબરોમાંના અઝાબમાં કાંઈક બટાડો કરવામાં આવશે. કારણ કે તે ડાંખળીઓ જ્યાં સુધી લીલી રહેશે ત્યાં સુધી ખુદ પાકની ઇઆદત કરશે. આથી સાફ જણાય છે કે કબરો ઉપર લીલાં પાદડાં, ડુલ વીગેરે મુકવું સુંનત છે. ખુશખોદાર ડુલ તો ઉમદા ચીજ છે. અને તેનું મુંઘવું સુંનત છે એટલું જ નહીં, પણ તે વખતે દુરદ શરીફ પડવાનો પણ હુકમ છે.

“ફતાવાએ-અઝીઝીયા” નામની કીતાબમાં જનાબ શાહ અબ્દુલ અઝીઝ મોહદીસ દેહેલ્લી સાહેબે લખેલું છે માયાપ, ઉસ્તાદ

ગુરુ, અથવા કોઈ વધી-બુબુર્ગની કબરને બોસો દેવો-ચુમવી એ
 દુરસ્ત છે. તેઓ પોતે પણ એજ પ્રમાણે પોતાના વાલીદની કબરને
 બોસો દીધા કરતા હતા. આ શાહ સહેબ એક મોટા જખરજસ
 આલીમ હતા. જો કબર ચુમવાની વાત સુરી હોત તો તેઓ કદી
 એવું લખત નહીં. “કેશવા શાએખી” નામની કીતાબમાં લખ્યું
 છે કે માઆપની કબર ચુમવામાં કોઈ જાતનો વાંધો નથી. તેમાં
 એ પણ વાત લખેલી છે કે એક દીવસ એક માણસે મહાન હઝરત
 પયગમ્બર સં પાસે આવી અરજ કરી કે મેં પ્રતીજ્ઞ લીધી છે કે
 જન્નતના ઉમરાને અને તેમાંની હુરાને બોસો દઉં. તો પોતે ફરમા-
 વ્યું કે તારી માઆ કદમ-ચરણને અને બાપના ચહેરાને બોસો દે.
 તેણે પુછ્યું કે જો માઆપ ન હોય તો ? પોતે ફરમાવ્યું કે તે જીવતા
 ન હોય તો તેમની કબરોને બોસો દે મહિલાના શાહ અબ્દુલ હક
 મોહદીસ હહેલવી સાહેબ પોતાની “માસખતા-ખીસ સુન્ના”
 નામની કીતાબમાં ફરમાવે છે કે ખરું અને બહેતર એ છે કે રખા
 ઉલ અબ્બલ (મોહુદીના) મહીનામાં હઝરતની જીંદ કરવામાં આવે અને
 મોહુદ શરીફ પઠનામાં આવે. વળી એક દીવસ મુકરર કરી કોઈ વધી-
 પીર અથવા ઉસ્તાદ અથવા માઆપની કબર પર લોહિાને બોલાવવામાં
 આવે અને ત્યાં કુરાને શરીફ અથવા દુઆ વીગેરે પઢી તેનો સવાબ
 બક્ષવામાં આવે તો ઘણું સારું છે. જો કબરોની ઝીયારત કરવાનું
 નાદુરસ્ત હોય તો મહાન હઝરત સં અને તેમના અસહાઓ તે
 કરત નહીં અને કરવાનું કહેત પણ નહીં. આ સીવાય નઝર ન્યાઝ
 જે કરવામાં આવે છે તે જુન્નુર્ગોની પાક રહેત સવાબ પહોંચાડવા
 માટે કરવામાં આવે છે, કાંઈ તેમની ઇઆદત ગણીને કરવામાં આ

વતી નથી. ઇબ્રાહિમ તો ઇસ્લામમાં ફક્ત એકજ પાક પરવરદીગારની કરવાનો હુકમ છે. મુનુક્ષમાનો એકજ ખુદાને અલ્લાહ માને છે અને તેનીજ ઇબ્રાહિમ કરે છે. તેઓ ખીજની ઇબ્રાહિમ કરતાજ નથી પણ એતો વહાખી અકીદાવાળાઓ તેમને નકામા બદલામ કરે છે. અને તેમ કરી તેમને કબરોથી ઇસ્લામને મળતા કાયદાઓથી અલગ પાડે છે, જેથી દુશ્મનોની મતલબ પાર પાડે છે.

કોઇ માણસ વળી એમ કહીને દલીલ કરશે કે આ લખાણોમાં જે રીવાયતો બ્યાન કરેલી છે તે ઝઘડ છે. એવું તો છે નહીં. આ તો પોતાની વાત આગળ લઇ જવાનો એક ઢંગ છે. તમામ લોકો કાંઇ હદીસોની હકીકતોથી પુરેપુરા માહિતગાર હોતા નથી, એટલે એમની આગળ એ વાત મુકી દે છે કે લોકો આગળ ચાલતા અટકી જાય. આ હેતુથીજ વહાખી અકીદાવાળા એવી દલીલ કરે છે અને લોકોને ધોક્કા દે છે. કદાચ ધારો કે એમના પોતાના કહેવા પ્રમાણે કોઇ રીવાયત ઝઘડ હોય તો પણ ઇસ્લામને જેથી દેખીતો કાયદો થતો હોય તો તે ઉપર અમલ કરવાને ઇસ્લામ ક્યારે મના કરે છે ? આવા ઉધાડા કાયદા માટે ઝઘડ રીવાયત ઉપર અમલ કરવામાં મુન્દો તો થતોજ નથી તો પછી તેને માટે મુસલમાનોને “બદઅતી,” “મુશરીક” અને “કબર પુજુ”નાં ઇલાકાઓ શા માટે આપવામાં આવે છે એ સમજાતું નથી. આલીમોનો એક ગીરોહ તો “બીદઅત એન્ડ શીરક મેન્યુફેકચરીંગ કંપની”જ છે અને રાત દહાડો એજ ધંધા કરે છે. પણ તેઓ એ નથી સમજતા કે ખીલાફતની ચળવળ ચાલતી હતી ત્યારે તેમણે શું નથી કયું ? આ ચળવળમાં દેવબંદ, દીલ્લી, સહારનપુર, બોપાલ વિગેરેના મોટા મોટા સાડી ચારસો

જેટલા આલીમો સામીલ હતા. ખીલાફતની ચળવળ વખતે ગાંધીજી જેવા એક મુશરીફની આગેવાની તેમણે દીની કામમાં કયુલ કરી હતી, આગેવાનોના સરલસો ઝંડાઓ સાથે વાજતે ગાજતે નીકળ્યા હતા, “અદેમાતરમ”નું હિંદી ગીત ગવાતું ત્યારે ખીલ લોકો સાથે આલીમો પણ તેના માનની ખાતર ઉભા થતા. મીસીસ નાયડુ, સરલાદેવી ચઉધરાણી, બાઇ અન્મુયા વિગેરે જેવી ઓરતો આલીમોની સામે જલસાઓમાં ઉઘાડા હોગે આવતી. યઓમુલ ગાંધી, યઓમુલ અલી ખીગદરાં, ઇદે કમોલીઆ જેવા જશોનોના દીવસો મુકરર થયા, અને ભારે ધામધુમ સાથે રોશનીઓ થઈ. અંગ્રેજ ખીતાબો નહીં હોડી દેવા માટે મુસલમાનોની લાશોને જખરાઈથી ઇસ્લામી કબ્રસ્તાનોમાં દફનાવતી રોકવામાં આવી. નાટકો, સીનેમા, બાએસકોપ, વિગેરેના ખેલ કરનારા વગેરે પાસેથી પણ ખીલાફત ઝંડમાં પછસા લીધા. વિલાયતી લુગડાંથી નમાઝ જાયઝ નથી એવી હકીકત બહાર પાડી લાખો રૂપીઆનાં વિલાયતી લુગડાં કાઢ ગરીબોને પણ નહીં આપતાં નકામાં બાળી દીધાં. ખીલાફતનો ઝંડો જે સુએઝથી તાર દખને હિંદુસ્તાનમાં લાવવામાં આવ્યો હતો તેને મોટા ઠાકમાઠથી અને માનથી હિંદુસ્તાનના મોટા મોટા શહેરોમાં ફેરવવામાં આવ્યો. ગાઝી અનવરપાશાની વફાત જાહેર થઈ ત્યારે ગાયબાના તેમના જનાઝાની નમાઝ અહીં પઠાઈ અને ફાતેહા ખ્વાની પણ થઈ એટલુંજ નહીં, પણ જે જે ઇસ્લામીઓ યુરોપની લડાઈમાં શહીદ થયા તેમની પાછળ પણ અહીં હિંદુસ્તાનમાં ફાતેહા ખ્વાની થઈ. સરકારી નિશાનોમાં લાલવા જવાનું, સરકારી અદાલતોમાં વકીલાત કરવાનું, સરકારી નોકરીમાં જોડાવાનું મના કરી દેવામાં આવ્યું. આટલી આટલી

આખતો એ મોટા આલીમોએ ચાલવા દીધી અને ઇસ્લામની બેહતરીને લીધે આ કામો થાય છે એવું બતાવ્યું. ઇસ્લામની બેહતરીના નામે તેમણે શું નથી કર્યું? અને શું નથી ચાલવા દીધું? આટલું બધું થાય તો કાંઈ નહીં અને કબરોનો ખ્યાલ જે ઇસ્લામના ખાસ ફાયદાની વાત છે તે “શીરક”! હજુ પણ આલીમો જ્યારે આફ્રિકા ઉત્તરાણા કરવા જાય છે ત્યારે પાસપોર્ટ માટે પોતાની છત્રી પડાવે, પોતાની ચીઝોના વીમા ઉતરાવે, ઇલામની ઉજરત લે, બીબ માંગે, બેંકનું વ્યાજ ઇસ્લામનો બેહતરીના નામે હલાલ કરી નાંખે તો કાંઈ નહીં, અને કોઈ નઝર ન્યાઝ કરે તો તે ગુન્હેગાર! તેમને આફ્રિકા જવાની કાંઈ મજબુરી હોતી નથી. ફક્ત વધારે પછસા માંગવાના ઇરાદાથી જાય છે. પોતાના માટે તો આ બધાં કામો દુરસ્ત થઈ જાય છે અને બોહ વાતોમાં બોદઅત અને શીરક આવીને ઉછું રહે છે! ખીલાફતના સાખા રૂપીઆ ધરમાદાના ખયાબ જાય તો કાંઈ નહીં અને કોઈ મુન્ઘવર કે ફકીર થોડી નઝર ન્યાઝ લે તો તે ખુફ! આટલી બધી વાતોને ચલાવી લેનારા આલીમો સારા! અને ફાતેહા પઢનારા, અને મોહુદ સરીફ અને અગીયારમી સરીફ કરનારા પુરા! ક્યાં છે હક પરસ્તી? પણ હવે આ બધી વાતો આપણા લાહઓ સારી રીતે જાણી ગયા છે.

આગળના તમામ લખાણોમાં જણાવ્યા પ્રમાણે કબર જે ઇસ્લામને ખાસ ફાયદો પહોંચાડનારી ચીજ છે તેને ખ્યાલ લેકાના મનમાં તાજે રાખવા માટે ફાતેહા, નઝર ન્યાઝ, ઉરસ વિગેરે ચીજો વાળીજ ઉપ યોગી છે, વળી તે દુરસ્ત હોવાને માટે આપણે આમળ મજબુત લીધો. અને કીતાબોના હવાલા પણ આપી ગયા છીએ. આટલું જતાં પણ જે એ વાતો ખામુંખા તોડવી હોય તો લાહઓની મરજ!

બાજ હલાલ હોવાને માટે એક પણ દલીલ નથી તો પણ તેને કામની બેહતરીના નામે મોટા મોટા આલીમોએ હલાલ કરી નાખ્યું અને કબરોની હીકાજત માટે ઉમદા ઉમદા આધારવાળી દલીલો આપી તેના દેખીતા કાયદા બતાવ્યા તો પણ ન માનવું હોય તો ભલે ! પણ યાદ રાખવું જોઈએ કે કબરો વીશેનો લોકાના મનમાંથી ખ્યાલ મટાડવાની જે ચળવળ છુપી રીતે ચાલી રહી છે તેનો નતીજો ઇસ્લામને માટે ઘણાજ નુકસાનકારક નીવડવાનો છે. માટે ભાઈઓએ ચેતીને ચાલવાનું છે. ઇસાઈ પાદરીઓના પગાર ખાંધને કેટલાક આલીમો તેમની તરફનું કામ કરી રહ્યા છે એ આપણે જુના દસ્તાવેજ પુરાવાથી ચોખ્ખી રીતે સાખીત કરી ચુક્યા છીએ. એટલે તે વાશે હવે વધારે કહેવાની જરૂર નથી. વળી અમદાવાદમાં મુસલમાનોનો વહીવટ નહીં હોવાનો સવાલ ઉભો કરી ઇસ્લામી જુનુરગોની કબરો ઉપર તેમને જવાનો હવે હક નહીં હોવાનો ફેંસલો મળ્યો છે એ પણ આપણે તાજ હકીકતથી બતાવી આપ્યું છે. આ બે દાખલા આપણી આંખો ઉઘાડવા માટે પુરતા છે. વહાળી અકીદાવાળાઓની ચળવળને લીધે આપણી હજારો કબરો નાશુદ થઈ ગઈ છે, અને તેમના અંગની સેકડો કીમતી જમીનો પણ બીજાઓના હાથમાં ગઈ છે. આને લીધે ઇસ્લામી તબલીગને પણ જબરો ધોંકો પહોંચ્યો છે. આ નુકસાન કાંઈ જેવું તેવું નથી.

કબરો આગળ શીરક થાય છે એવો ખ્યાલ લોકામાં ફેલાવનારાઓને લીધેજ આ બધું થવા પામ્યું છે એવું તમામ સંજોગથી હવે સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે. એક તરફથી જમાનાની હવા જોઈ તેઓ “તબલીગ” “તબલીગ” ના પોકારો પણ કરતા જાય છે,

અને ખીજી તરફથી તખલીગના જે મુખ્ય સાધનો છે તે તોડવાની કાશીશો પણ કરી રહ્યા છે ! તેઓ જમનામાં જે ચળવળ ઉભી થાય છે તેમાં હીકમતથી ઝટ શામીલ થઈ જાય છે અને લોકોને હમેશાં હાથપર રાખી પોતાની મતલબનું કામ કરે જાય છે. આવા લોકો જ્યાં પેદા થયા હોય ત્યાં ઇસ્લામ ફાયદાની શું આશા રાખી શકે ? ખીલાફત તોડી, ઇબ્ન સલિફ-વહાબી સરદારને હેઠળના આદ શાહ બનાવ્યો, વીગેરે વાતોના મુળમાં આ લોકોજ હતા. એ લોકો ઇબ્ન સલિફની તરફેણમાં હતા અને તેનેજ ટેકો આપતા હતા. હવે ઉબ્ને સલિફે અંગ્રેજી સલતનતને ગુલામી ખત લખી આપું ત્યારે લોકોએ જાણ્યું કે આ લોકો ઇબ્ન સલિફ માટે જે ચળવળ ચલાવતા હતા તેનો હેતુ જીંદોજ હતો ! હવે જ્યારે તેમને એ વીશે કહેવામાં આવે છે તો તેઓ જવાબ આપે છે કે હમે ઇબ્ને સલિફને એવો ધારતા નહોતા ! ચાલો થયું ! જે કામ કરવાનું હતું તે કરી લીધું ! હવે જે થવાનું હશે તે થશે ! મહોરેથી તેનું ખોટું ખોલવાનો દેખાવ થઈ રહ્યો છે અને અંદરથી હજી પણ તેના લાભનીજ વાતો કરવામાં આવે છે. આ સહિ મુસલમાન ભાઈઓને ધોડા દેવાનીજ ચાલખાજીઓ છે. હજી પણ એ વહાબી અકીદાવાળા તો એજ કહે છે કે ફતેહા દુરદ, નઝર ન્યાઝ, ઉરસ, મોલુદ શરીફ, અગીરબારમી શરીફ, વીગેરે કરવી દુરસ્ત નથી. હજી પણ તેઓ ક્યાં પોતાની વાત છોડે છે, ઘણા ગામોમાં અને ઘણા મહોલ્લામાં આ નેક વાતો હજી પણ બધેજ કરવામાં આવે છે. આ વાતો ચાલું હતી ત્યારે દુવાઓના ઢરા જરી હતા અને લોકો ઘણા સુખી હતા. પણ જ્યારથી આ નેક વાતો એ લોકોએ બંધ કરાવી છે ત્યારથી મુશકેલીઓ, હાડમારીઓ

અને તકલીફો ઉભી થઈ છે. ધંધા રોજગારમાંથી પણ બરકત ઉઠી ગઈ છે. આ બધું એ નેક વાતો બંધ થઈ જવાનુંજ પરીણામ છે. એક તો આવી નેક વાતો બંધ કરાવી દીધી અને બીજું આપણી પાસેથી હજારો રૂપિયા ખેરાત ખાતે લઈ જઈ આપણાજ પછસાથી વહાબી અકીદાઓની કીતાબો છપાવી લોકોમાં ફેલાવે છે અને ઇમા નનો બગાડો કરે છે. હજુ પણ જો આપણે નહીં ચેતીએ તો વધારે તકલીફમાં તેઓ આપણને નાખશે અને વધારે હાડમારીઓ ઉભી કરશે માટે હવે જોઈ વાચારીને તથા આંખો ખોલીને ચાલવાનો વખત છે. તમે તમારે એ નેક વાતો જરૂરી રાખો અને એને બંધ કરવા વીશે કોઈ પણ માણસ જરા પણ ઇશારો કરે તો તેને એજ વહાબી અકીદાવાળો સમજી લેનારો બહુજ રહો કે તેને આપણામાં એ ચેપ ફેલાવવાનો મોકો મળી શકે નહીં. જો તેને તક આપશો તો તે જરૂર પોતાની જાળ પાથરશે અને એ બદ અકીદાવાળા ચેપ બધે ફેલાવશે. આ કોશીશ તો આપણેજ કરવાની છે. જો આપણે નહીં કરીએ તો બીજો કોણ કરશે ? માટે એકદમ તત્કાલ થાઓ અને એવા અકીદાઓનો એકદમ જડમુગટી નાશ કરો કે આપણી આખાદી થાવ અને દેશ સુખી થાય.

[મુંબઈ સમાચર. તા. ૧૨ માર્ચ ૧૯૨૭]

મોટા બાદશાહોને કબરોનો ખ્યાલ કેવો હતો ?

નિઝામ સરકાર સદલ ઉપાડીને ત્રણ માઈલ
ઉઘાડે પગે ચાલ્યા.

દેવખંદી આલીમોના પેશવાનો કબર વીશે અભિપ્રાય.

ગુજરાત અને કાઠીઆવાડે સમજવાની જરૂર.

(લી૦ મસ્લામી સેવક.)

[૯]

હિંદુસ્તાનમાં દીલ્હીની ગાદી ઉપર અકબર બાદશાહ થઇ ગયો છે તેના નામથી તે કાઠી ભાગ્યેજ અંગત હશે. તે જહાંગીરનો બાપ, શાહ જહાનનો દાદો અને અહરંગઝેબ-આલમગીરનો પરદાદો હતો. તે ઘણો બદાદુર કાબેલ અને હુશીયાર હતો. જેણે બાર વરસની ઉંમરમાં પોતાના બાલુખળથી આખા હિંદુસ્તાનનું ગએલું રાજ પાછું મેળવ્યું હશે તેનામાં કેવી કાબેલીયત હશે તેનો વીચાર કરવાનો છે. તે એક ઘણાજ અદ્વિશાળી પુરુષ હોવાથી તેણે પોતાના દરબારમાં શાધી શાધીને અકબરવાન માણસો ભેગા કર્યા હતા અને તેઓ ગદા એવા કાબેલ હતા કે તેમનો તે વખતે જોટો નહોતો. અબુલ ફઝલ અને ફઝલી જેવા મોટામાં મોટા આલીમો તે વખતે તેના દરબારમાં હતા. આવા આલીમો હકમની રૂએ હિંદુસ્તાનમાં ગણતરીનાજ થયા હશે. તે ઉપરાંત રાજા ટાડરમલ, ખીરબલ, બધરામખાન, મીરઝા અઝીઝ, કોકલતાશ, મુલા હોખાઝા, વીગેરે જેવા એવા કાબેલ માણસો તેના દરબારમાં

હતા કે તેમની આગળ કોઈની છાતી ફાટતી નહીં. અકબર બાદશાહની ઉંમર બ્યારે બ્રહ્મી વધારે થવા લાગી અને કાંઈ ફરજદ તેને થયું નહીં ત્યારે તેણે મનમાં વીચાર કર્યો કે અજમેર શરીફ મહાન ખ્વાજા સાહેબના દરબારમાં બેગમને લાઇને પગે ચાલતા જવું અને ત્યાં જઈ તેમની દુવા લેવી. આગ્રાથી અજમેર શરીફ સાડી ત્રણસો માઈલ થાય છે તો તેટલો લાંબો પંથ તે પોતાની બેગમ સાથે પગે ચાલીને લગભગ બે અઢી મહીને અજમેર શરીફ પહોંચ્યો અને ખ્વાજા સાહેબના મઝાર મુઆરક ઉપર હાજર થઈ દુવા માંગી. ખ્વાજા સાહેબે તેને રાત્રે ખ્વાજામાં બશારત આપી કે તને છોકરો થશે પણ હું ફતેહપુર સીકીવાળા હજરત શેખ સલીમ ચીસ્તી છે તેમની ખીદમતમાં રહેજો અને તેમના ફરમાન પ્રમાણે ચાલજો. આ પ્રમાણે બશારત થવાથી તે હજરત શેખ સલીમ ચીસ્તી સાહેબની હજુરમાં ગયો અને તેમનો મુરીદ થઈ તેમની સેવા કરવા લાગ્યો. ખ્વાજા સાહેબની દુવાની ખરમતથી તેની બેગમને એક શાહજાદો પેદા થયો અને બાદશાહની ઉમેદ પાર પડી. તે પછી આખી ઉંમર બાદશાહે શેખ સલીમ ચીસ્તી સાહેબની ખીદમત કરી અને તેમના બોલ હમેશાં માથે ઉઠાવ્યા. હવે અહીં કહેવાની મતલબ એ છે કે જો આ પ્રમાણે પીંગતી દરગાહો ઉપર જવાનું નાદુરસ્ત હોત તો બાદશાહ અકબર જેવા એક મોટા માણસ આગ્રાથી અજમેર શરીફ સુધી સાડી ત્રણસો માઈલ પોતાની બેગમ સાથે પગે ચાલીને જતો ! તે વખતો વખત અજમેર શરીફ જતો અને ત્યાં તેણે પોતાની બાદમારી તરીકે એક સારી મસ્જદ પણ બનાવી છે જે “અકબરી મસ્જદ”ના નામે ઓળખાય છે બાદશાહ શાહજહાં પણ ત્યાં જતા અને તેણે

પણ ત્યાં એક આલીશાન મસ્જિદ બંધાવી છે. તે ઉપરાંત આદશાદ આલમગીર-અઉરગઝેમ પણ ત્યાં જતા હતા અને તેમણે પણ પોતાની યાદગીરી તરીકે એક ઉમદા મસ્જિદ બંધાવી છે. અને આ આલમગીરી મસ્જિદ બો ખવાળ સાહેબની દરગાહ શરીફના લગ્ગોલગ છે, અલ્લે દરગાહ શરીફની ઉત્તર દીશા તરફની દીવાલને અડીને તે મસ્જિદ છે. ખવાળ સાહેબની દરગાહ શરીફ ઉપર મોટા મોટા ઇસ્લામી આદશાદો જતા હતા અને ગીલાફ, ઝુમ્મર, હાંડીઓ વીગેરેની કીમતી બેટ ચઢાવતા હતા. અને બીજી પણ ઘણી નાદર ચીજો નજર કરતા હતા જેમાની ઘણીખરી તો હમણા પણ ત્યાંના તોશાખાનામાં પાકી સનદ સાથે આબાદ અને મોજુદ છે. જેને શક હોય તે દરગાહ શરીફના મુતવલ્લી સાહેબ પાસે જઈને ખાત્રી કરી શકે છે. દીલ્લીની ઇસ્લામી સલતનત તો ચાલી ગઈ પણ ખવાળ સાહેબનો આદશાદી દરગાહ હજુ સુધી પણ તેવીજ જાહોજલાલીમાં છે. અને હમેશાં કાયમજ રહેશે. આ મહાન જુઝુર્ગના ઉરસ શરીફમાં લાખો માણસો દર વરસે ભેગા થાય છે અને ઇસ્લામી જોશ સાથે કામનું સંગઠન મજબુત કરે છે. એટલે એ ઉરસ પણ ઇસ્લામના દરીફાને ઘણો ખટકે છે અને એથીજ કેટલાક આલીમો તરફથી એમ કહેવામાં આવે છે કે ઉરસોમાં જતું ઠીક નથી કારણ કે ત્યાં બીદઅત અને શીરકના કામ થાય છે !

મઉલાના હાજી ઇમદાદુલાહ સાહેબ જે મોલવી અશરફઅલી સાહેબ થાનવી તથા તમામ દેવઅંદી આલીમોના પીર હતા તે પોતાની “ઝીયાઉલ-કુલુબ” નામની કીતાબના છેવટના ભાગમાં લખે છે કે “માણસે મગરૂરી કરવી ન જોઈએ, અને પોતાને સારો કે અઢીઆતો ગણવા ન જોઈએ. પણ તેણે અઉલીયાઓ અને મશાયખોની કબરોની

ઝીવાન્તથી મુશરફ થવું જોઈએ અને પુરસદની વખતે તેમની કબરોપર જઈને રહાનીયતથી તેમના તરફ ધ્યાન લગાડવું જોઈએ, અને તેમની હકીકતને પોતાના મુરશદ-પીરની સુરતમાં-ખીયાલમાં લેવી જોઈએ. વળી તેણે કોઈ કોઈ દીવસ ખીજા મુસલમાન ભાઈઓની કબરોપર જઈને પોતાની મોત યાદ કરવી જોઈએ અને તેમને કોઈ ચીજથી સવાજ પહોંચાડવો જોઈએ. મુરશદના હુકમ અને અદબને ખુદા અને રસુલના હુકમ અને અદબને ઠેકાણે સમજવાના છે. કારણ કે મુરશદ એ ખુદા અને રસુલના નાયબ છે,” વીગેરે હાજી સાહેબે ચોખ્ખું લખેલું છે. વળી તેમણે પોતાની “ગીઝાએ-૩૬” નામની કીતાબમાં પાંચમાં તથા છઠ્ઠા પાને પોતાના પીરની કબરની તારીફ કરતાં લખ્યું છે કે:—

“અમ-ગરઝ જો રાહે હક મતલુબ હય.

જા કદમ લે દોડ મેરે પીર કે.

ગરએ યાંસે કર ચાગે હેં ઇન્તેકાલ.

ફઘલ ખાતીન હે વલે ઉનકા બહાલ.

બલકે સો અંદ હિસે હે નુરે ઝીયા.

કયું કે પરદા જરમકા લી ઉક ગયા.

અબતો બેશક વો સરાસર નુર હે.

નુર હય સાયેસે ખીલકુલ દુર હય.

*

*

જસકો હોવે શઉક દીદારે ખુદા,

ઉન્કે મર-કલ્કી કરે ઝીયારત વો.

*

*

એતેકાદે દીલસે જો જાવે વહાં,
 ઉરપે સખ ઇસરાર ખાતીન હો અયાં.
 દેખતે હી ઉસકા મુજકો હે યકીન.
 ઉરકો હો દીદારે રખુલ આલમીન.

ઉપર પ્રમાણે દેવખંદી આલીમોના મોટા પીર લખે છે અને પોતાના પીર જે આજથી ૯૦ વરસ ઉપર થઇ ગયા છે તેમની કબરની તારીફ કરે છે અને એટલે સુધી કહે છે કે મારા પીરની કબરની જે જીયારત કરે છે તેને ખુદાના દીદાર થઇ જાય છે. જે હાજી સાહેબના પીરની કબરમાં આ ખુબી તેમના લખ્યા પ્રમાણે હોય તો પછી તેમનાથી ધણાજ દરજ્જે મોટા વલી લોકોની કબરોની જીયારતમાં કેટલા બધા ફાયદા હશે તે જોવાનું છે. પણ ન્યાં ખીજઓના પગાર ખાઇને તેમનીજ ખાહેશ પ્રમાણે કામ કરવું હોય તો પછી ગમે તેટલો ઇસ્લામનો ફાયદો હોય તો પણ શું કામનો !

વળી હાજી ઇમદાદુલ્લાહ સાહેબ પોતાની “શમાએમે-ઇમદાદીઆ” નામની કૃતિમાં પોતાના પીર જનાન “નુર મોહમ્મદ” સાહેબ વીસ્તીથી મદદ માંગે છે એમ તેમના એક કસીદાથી સાફ જણાય છે. તેઓ લખે છે કે:—

આસરા ફુતીયામેં હે અઝ બસ તુમારી કાતકા,
 તુમ સીવા અઉરસે હરગીઝ કુછ નહીં હે ઇલતીબ;
 બદકે દિન મેહશરકે બી જીસ વક્ત કાઝી હો ખુદા,
 આપકા દામન પકડ કર ચે કહુંઆ બરમલા;
 અએ શહે “નુરે મોહમ્મદ” વક્ત હે ઇમદાદકા.

ઉપર પ્રમાણે હાજી ઇમદાદુલ્લાહ સાહેબ પોતાના મરહુમ પીરથી મદદ માંગે છે અને કયામતના દીવસે પણ તેમનીજ મદદ

ઉપર ભરોસો રાખી રહ્યા છે. જો આવી વાતો શીરકની હોય તો દેવખંદી આલીમોના આ મોટા પેસવા સહિથી પહેલાં શીરકમાં પકડાય છે !

તા. ૭ મી જુન ૧૯૨૬ ના “મુંબઈ સમાચાર” માં એવી ખબર બહાર પડી છે કે હૈદરાબાદના નામદાર નિઝામ સરકાર હજરત ખવાજ બહે નવાઝ સાહેબના ઉરસ વખત પોતાના માથા ઉપર સંદલ લપ્પને ઉધાડે પહેત્રી માર્શલ ચાલીને દરગાહ શરીફ ઉપર ગયા હતા. સંદલનું સરખસ જખરા ડાડથી નીકળ્યું હતું. તેમાં આશરે ૧૦૦ જેટલા પથ્થરો રોકવામાં આવ્યા હતા. સરખસ દરગાહપર આવી પુખતાં ના. નિઝામે પોતાના હાથે હજરત પીર બદેનવાઝની કબર ઉપર સંદલ ચઢાવ્યું હતું. આથી સાફ જણાય છે કે હિંદુસ્તાનમાં સહિથી મોટામાં મોટી ઇસ્લામી રીયાસતમાં પણ સંદલનું સરખસ ધામધુમથી ઢાઢવાનો અને કબરપર સંદલ ચઢાવવાનો રીવાજ જરૂરી છે. દર વરસ નવ કરોડ રૂપિયાની આવકવાળા એક મોટા ઇસ્લામી રાજ કરતા પોતાની જાતે સંદલનું વાસણ પોતાના માથે ઉધાડીને ઉધાડા પહેત્રી માર્શલ ચાલે એ શું બતાવે છે ? આ રાજકર્તાની પૈસાની ઘણી મદદો સેંકડો દેવખંદી આલીમો આજે પણ લઈ રહ્યા છે અને તેમની આમજ જખને ઝુંકી ઝુંકીને સલામો કરે છે ! જો નિઝામ સરકાર સંદલનું સરખસ ધામધુમથી ઢાઢતા હોવાને લીધે “ખીદમતી” હોય તો દેવખંદી આલીમો શા માટે તેમની તાબેદારી કરે છે અને શા માટે તેમની ખાસેથી નાણાની મદદ મેળવવા દોડતા જાય છે ? પણ મતલબ વખતે સહ મસલા ચટ થઈ જાય છે ! ત્યાં તો જરા પણ ચુંચપટ થઈ શકતું નથી. આ તો ખીજઓના હસદને લીધે કે કાં તો

હરીફાના પગાર ખાવાને લીધે આવું કરવા મંડી પડે છે. વલી લોકોની કબજોમાં જે ફાયદા ન હોય તો સારા સારા ઇલાજવાળા લોકો તે તરફ ખેંચતાજ નહીં. બાદશાહ આલમગીર જેવા એક સખસે પણ પોતાના છેલ્લા વસીયતનામામાં સઉથી પહેલી વસીયત એ કરી હતી કે “આ ગુન-હેગારને [મને] પવિત્ર તથા અરકતવાળા ચીશ્તીયા સલામુલ્લાહ અલએહેની તુરબત પાસે દફન કરજો. કારણ કે મારા જેવા ગુન-હાના દરીયામાં કુબેલાને તે બક્ષાવનારી દરગાહ સીવાય ઈસ્તીન્જ-અરજ કરવાનું ખીજી કંઈ ઠેકાણું નથી. મોટા મોટા બાદશાહો એ જગાએથી જોઈએ તેટલી નેકા મેળવી લકે છે,” હવે જે બુઝુર્ગ અને વલી લોકોની કબજોમાં કંઈ ફાયદા ન હોય તો આ “ફતાવાએ-આલમગીરી”વાળા બાદશાહ એવી વસીયત સઉથી પહેલી શું કરવા કરત? પહેલાના લોકો તો કબરનો હંમેશા ખીયાલ રાખવાની તાલીમ આપી ગયા છે. પણ હાલના કેટલાક વહાળી અફરીદાના એવા પેદા થઈ ગયા છે કે કબરોનો ખીયાલ છોડાવવાનીજ કાશીસ કરે છે! ફાતેહા પઢવા જવું નહીં, ફુલ ચઢાવવા નહીં, નઝર ન્યાઝ કરવી નહીં, ઉરસમાં જવું નહીં, એવી વાતો જે જે કરવામાં આવે છે તેનો અર્થ એજ થાય છે કે લોકો કબરોપર જતા અટકે. એક વાત તો એજ જતા અટકશે તો પોતાની મેળે ધીરે ધીરે કબરો મટી જશે અને ધારેલું કામ પતી જશે! હાલ એજ બાબત ઉપર વધારે રીસાલા લખાય છે અને એજ બાબતો ઉપર વાચકોમાં પણ વધારે જોર દેવાય છે!

“મલકુઝાતે ખવાજગાને ચીશ્ત” નામની કીતાબમાં તેના હીબાયામાં લખ્યું છે કે એક વખત મોલવી ગુલામ હમીદુલ્લાખાન

સાહેબે કહ્યું હતું કે જ્યારે જનાબ મહિયાના કબરોદીન સાહેબ ચીક્ષી
 ગુજરવા લાગ્યા ત્યારે કેટલાક પાસે બેસનારા લોકોએ તેમને અરજ
 કરી કે આપની સોહાગતમાં બેસવાથી અમને ઘણાજ ફાયદો મળતો
 હતો. આપના પડદે થઇ ગયા પછી એ લાલ અમને શી રીતે મળશે
 તેની અમને સુઝ પડતી નથી. માટે કોઇ એવો રસ્તો બતાવો કે
 અમને તે લાલ મળતો રહે. તો તેમણે ફરમાવ્યું કે અહિંથી બરતા
 નથી પણ એક ઠેકાણેથી ખીજે ઠેકાણે ફક્ત જગા ફરબદલ કરે છે.
 તેમનાથી લોકોને જેવો તેમની જીંદગીમાં ફાયદો પહોંચે છે તેવોજ
 હઠી ગયા પછી પણ પહોંચે છે. બહે આ માટીના શરીરનો સંબંધ
 છુટી જવાથી તેમની રૂઢાની શક્તી ઘણેજ દરજ્જે વધી જાય છે.
 તેથી તમારે માટે વધી લોકોની દરગાહો અને તેમના કલામો બસ
 છે. જો એ ચીજોનો ખીયાલ રાખશો તો માંગશો તે લાલ મળશે.
 વીગેરે તે કીતાબમાં લખ્યું છે. વળી હાજી હમદાદુલાહ સાહેબે પણ
 પોતાની “શમાએમે હમદાદીઆ” નામની કીતાબમાં ૧૬૧ માં પાને
 ચોખ્ખું લખ્યું છે કે “ફકીર મરતો નથી. ફક્ત એક મકાનમાંથી
 ખીજા મકાનમાં ચાલ્યો જાય છે. મારા મરવા પછી મારી કબરથી
 પણ લોકોને એવોજ ફાયદો હાંસીલ થશે જેવો મારી જીંદગીમાં થાય
 છે.” આવા તો અનેક પુરાવા છે કે જેથી વધી લોકોની કબરોની
 ભુતરૂઢી સામીત થાય છે. પણ જ્યાં જાણી જોઇને લોકોને કબરોના
 ખીયાલથી જુદા પાડવા હોય તો પછી આ બધી દલીલો તેઓ સું
 કરવા કબુલ કરે. તેમને તો મુસલમાનોમાં અંદર અંદર કહુઆ
 કરાવી તેમને જુદાઈમાં નાંખવા છે અને કબરો પણ તોડાવવી છે.
 જ્યારે મુસલમાનો પોતેજ આ કામ કરે તો પછી ખીજા હીકમત

કરવાની જરૂર શું છે? આ સહિ વહાણી અકીદાઓનું પરીણામ છે. આવી કીતાબો વહાણી અકીદાવાળાઓ ધમધિકાર છપાવી બહાર પાડે છે અને કોઇ સુન્ની અકીદાવાળો તેના બચાવમાં કે તેના જવાબમાં કોઇ કીતાબ બહાર પાડે છે તો આ વહાણી અકીદાવાળાઓ તેને માટે લોકોમાં એવી વાતો કરવા મંડી જાય છે કે જુઓ આ નવું ધાંધલ ઉજું કર્યું! પોતે ગમે તેટલી કીતાબો બહાર પાડે તો કાંઈ નહીં, અને કોઇ સુન્ની બહાર પાડે તો તે ધાંધલ ગણાય! આ વહાણી અકીદાવાળા લોકોને એવો ધોક્કા દે છે કે પોતે સુન્ની છે અને સુન્ની અકીદાનીજ તેઓ કીતાબો લખે છે, પણ ખરું જોતાં તેઓ સુન્ની છેજ નહીં. એ તો લોકોને ધોક્કા દેવા માટે પોતાને સુન્ની કહે છે અને એની આડમાં વહાણી અકીદા ફેલાવે છે. ફાતેહા ન પઢવા, નઝર ન્યાઝ ન કરવી, ઉરસ ન કરવો, મોલુદ શરીફ કે અગીયારમી ન કરવી, કબરોપર ધૂલ ન ચઢાવવા, શીરની ન વહેંચવી, પયગમ્બર સ. ના નામપર અંગૂઠા ન ચુમવા, મોલુદ શરીફમાં કયામ માટે ઉભા ન થવું એ સુન્ની અકીદાઓ છેજ નહીં, સુન્ની અકીદાઓ તો આ તમામ વાતોને દુરસ્ત બતાવે છે. વહાણીઓ આ બાબોની સાફ મનાઈ કરે છે અને વળી લોકોને ધોક્કા દે છે કે પોતે સુન્ની છે, આ ફક્ત ચાલ્યાજીઓ અને કપટગજ છે જે હવે ઉઘાડી પડી જવા પામી છે. અમદાવાદ જીલ્લા, ખેડા જીલ્લા, ભરૂચ જીલ્લા અને સુરત જીલ્લાના લગભગ તમામ લોકો એ વહાણીઓની કપટગજથી હવે પુરેપુરા માહિતગાર થઇ ગયા છે. ફક્ત જીજ્ઞાસુ તેમના કહેવા ઉપર રહેલા છે, પરંતુ તે પણ અંદરખાને તો ચોખ્ખું સમજી ગયા છે કે આ લોકો ઉઘટે રસ્તે છે. પણ બહારની મુરબતને લીધે બોક્કા

નથી. પણ હવે એવા વખત જલદી આવી જવાનો છે. કે એ લોકો
પણ તેમને મ્હોડે ચઢી કહી દેશે કે તમે આ ઇસ્લામની દુશ્મનાઇનું
કામ કરી કોમને ખાડામાં નાંખી રહ્યા છો. આ વહાબી અકીદાઓના
ફેલાવનો આધાર ગુજરાત કાઠીઆવાડના પૈસા ઉપરજ એ વહાબીઓ
વહારે રાખી રહ્યા છે. પણ હવે ગુજરાત સમજવા આવ્યું છે એટલે
નાણાના ફાળા તેમને મળતા બંધ થશે અને એવી કીતાબો છપાતી
અટકશે. ગુજરાતને એવકુદ સમજી તેઓ પોતાની જખાંદરાજીથી તેની
પાસેથી નાણા કઢાવી જાય છે, પણ હવે તેમની એ ચાલાકીઓ
વધારે નજી શકવાની નથી. કારણ કે ગુજરાત અને કાઠીઆવાડના
ભાઇઓ હવે આ બધું સારી રીતે સમજવા લાગી ગયા છે.

(મુબઇ સમાચાર, તા. ૨૩-૩-૨૭).

ઉરસોમાં સુધારા કરવા બલામણુ.

=====

મરાઠાઓ અને આલીમાને બે બોલ.

(લી. ઇસ્લામી સેવક.)

[૧૦]

આપણે આજળ ઉરસ વિષેની હકીકત ખુલાસાવાર લખી ગયા
છીએ. એક દલીલમાં બતાવ્યું છે કે ક્રીક્ટ મેચ, ચરતના મેદાન,
બેપારીઓની દુકાનો વીગેરેમાં કરીઅત વિરુદ્ધની વાતો ઘણી જોવામાં

આને છે તો પણ ઘણા ભાઈઓ ત્યાં વગર સક્રિયે હાજરી આપે છે. તે ઉપરાંત શેર બજાર ન્યાં સદાનો ઉઘાડો ભુગાર ચાલે છે ત્યાં પણ જાય છે અને સદો કરવામાં પણ ભાગ લે છે. વળી દાલ દિંદુ રાજ્ય રજવાડાઓનો જન્મ દિવસ, ગાદીનો દિવસ, જ્યુબીલીનો દિવસ વિગેરેની ઉજવણીઓ થાય છે. તે વખતે એ રાજકર્તાઓનાં ફેટાઓને ફૂલદાર ચઢાવવામાં આવે છે અને એ ફેટાઓને ગાદીમાં મુકી તેમનું સરવસ વાજાં ગાજાંઓ સાથે ધુમધી કહાડી તેમને કચેરીમાં ગાદી ઉપર પધરાવવામાં આવે છે અને તેમની આગળ સલામી ભરવામાં આવે છે. વળી કેટલીક વખત તેમની ખાસી ગાદીને સલામ કરવામાં આવે છે. આ પ્રસંગે તમામ પ્રકારની જોઈએ તેવી ધામધુમ થાય છે જે શરીર્યત પ્રમાણે જોતાં શીરક વાળીજ હોય છે. આ સરવસોમાં અને ગાદી આગળ મુસદ્દમાન ભાઈઓ પણ ઘણા હોય છે અને આગેવાનીમાં પણ ભાગ લે છે. આવા સરવસ, ક્રીકેટ મેચ, શરતના મેદાન, શેર બજાર, અમલદારોની પાર્ટીઓ, અને ખરેખરી કેટલાક વેપારીઓની દુકાનો વિગેરેમાં ઘણી શરીર્યત વિરુદ્ધની ચોકખી વાતો હોય છે તો પણ ત્યાં આપણા ભાઈઓ મોટા આનંદથી હાજરી આપે છે. જ્યારે તેમને એ વિષે કહેવામાં આવે છે તો તેઓ એમ કહીને નીકળી જાય છે કે કરનારા એ વાતો કરે છે, અમે તો ત્યાં ફક્ત તમાશો જોવા જઈએ છીએ ! આનો તમાશો એજ એક શરીર્યત વિરુદ્ધની વાત છે અને તેના તમાશાઓ જ્યાં બીજી પણ અનેક વાતો શરીર્યત વિરુદ્ધની ચોકખી હોય છે તેમાં હાજરી આપે છે અને એજ ભાઈઓ ઉરમને એમ કહીને વળોડે છે કે ત્યાં શરીર્યત વિરુદ્ધની વાતો થાય છે ! ઉરસોમાં પણ ખુરાઈ કરનારા ખુરી વાતો

કન્યા કરતા હશે તો તેથી ઊરસોએ શું બગાડ્યું છે ? તમારે ક્યાં એ જુરી વાતો કરવી છે ? તમે ત્યાં જન્મને ફાતેલા, મિલકત, ખર્ચે કુરાન, વાએજ વિગેરે જેવાં નેક કામોમાં જાગ લો તો બસ છે, અને આજ ઊરસની મુખ્ય ચીજ છે.

આજે આપણે દલીલ કરીએ છીએ તે ફક્ત ઊરસ જેવી સારી ચીજ ચાલુ રાખવાને માટે કરીએ છીએ. કાંઈ જુરી વાતોને ટેકા આપવા માટે કરતા નથી. આથી ઊરસ કરનારાઓએ પુલ્કાર જવાનું નથી પણ તેમણે પોતાની આર્થિક સુધારવા કાશીશ કરવાની છે. ઊરસોમાં શીરકની વાતો થાય, જુગાર રમાય, શરાબ કે તાડીનો ઉપયોગ થાય, કંચનીઓ આવે, અને બેપરદા ચારતો દરગાહોમાં મરદો સાથે સેળભેળ થઈ ધુમે એ વાતો બેશક જુરી છે અને તે ઊરસોમાં બીલકુલ ન થાય તેમાં ખરી શોભા અને નેકનામી છે. જે જુઝુર્ગનો ઊરસ થાય છે તે શરીરત પ્રમાણે ચાલી દીનની ખરી સેવા બજાવી ગયા ત્યારે તો લોકો તેમના મઝાર ઉપર ફાતેલા માટે બેગા થાય છે. તો એવા જુઝુર્ગની પાક જગા આગળ આવી જુરાઇઓ થાય એ તેમની રૂઢ મુઆરક પસંદ કરે નહીં. ત્યાં જેમ અને તેમ વધારે નેકીના કામો થાય એમાંજ બહેતરી છે. કંચનીઓ અને જુગારથી જે લોકો ઊરસ વધવાની આશા રાખે છે એ મોટામાં મોટી ભુલમાં પડેલા છે. દરેક ચીજ નેકીથી વધે છે, જુરાઇથી તે ઘટતી જાય છે. પાક જગાઓમાં નેકી વધારે થાય તોજ તે જગાઓની જાહોજલાલી વધી શકે છે. દરગાહવાળા સાહેબોએ આ વાત ખાસ ધ્યાનમાં ઉતારવા જેવી છે. જુરાઇથી આવેલો પાકો પેલું જુરાજ

ગણાય છે. શુરા માણસની મોટી સંખ્યા કરતાં સારા માણસની થોડી સંખ્યા એ વધારે બહેતર છે અને એથીજ નેકી દિવસે દિવસે વધારે થતી જાય છે. જેમ ઉરસોમાં સુધારાની જરૂર છે તેમ ઉરસ કરનારા મશાયખોમાં પણ સુધારો હોવોજ જોઈએ. તેમની રહેણી કરણી અને રીતભાતમાં ખામીઓ હોય તો તેઓ કદીપણ આગળ વધી શકે નહીં. હાલ મશાયખોની જે પડતી માલમ પડે છે તે આ ખામીઓનુંજ કારણ છે. ખુદાની ઈઆદત અને મખલુકની ખીદમતમાં તેઓ જ્યાં સુધી આગળ વધશે નહીં, ત્યાં સુધી કદી નેકી પેદા કરી શકવાના નથી. અને જ્યાં સુધી નેકી પેદા કરે નહીં ત્યાં સુધી તેમની ખાનદાની કદી પણ કાયમ રહી શકવાની નથી. તેમના વડીલોના પગલે પગલે ચાલશે તોજ તેમની કદર થશે. આ સુધારાનો જમાનો છે માટે જમાનાનો રંગ જોઈને તેમણે આગળ વધવા જેમ અને તેમ જલદી ફાશીશ કરવાની છે. તેમણે ઇસમના મેદાનમાં સારી રીતે આગળ વધવું જોઈએ અને તવક્કલ ઉપર રહીને કામ કરવું જોઈએ. જો તેમનામાં તેમના વડીલોની માફક તવક્કલ નહીં હોય તો તેઓને પણ હાલના આલીમોની માફક બીખજ માંગવી પડશે. તેમના બુઝુર્ગોએ તવક્કલ ઉપર રહીનેજ જાહેરજાહી મેળવેલી છે એ વાત તેમણે જુલવાની નથી. તવક્કલ ઉપર રહીને તેમણે દીનની ખીદમત કરેલી છે અને તેનોજ આ ઉરસ થાય છે. આ વાનો જો તેઓ સમજે તો તેમને કાંઈ ચીજની પણ જરૂર રહે નહીં. તેઓ ભણે ઉરસ કરે પણ હાલ જો તેઓ કંચનીઓ, શરાબ, તાડી અને જુગાર જેવી ચીજો ત્યાં ન આવવા પામે એટલો બદોબસ્ત કરે તો બસ છે. ખીજ સુધારા ધીરે ધીરે પોતાની મેળે થઈ જશે. જો તેઓ આ ખામત

ઉપર જરા ખ્યાન આપશે તો ઘણી ભુરાઇઓ મટી જશે અને કામ ધમધોકાર ચાલશે.

હવે જે કામે આપણા લાઇઓ ઉરસમાં જાય છે તેમને પણ આપણે ખે વાત કહીશું. ઉરસમાં સવાળ કમાવા માટે જવામાં આવે છે માટે ત્યાં સવાળના કામ કરવામાંજ કાયદો છે. જે લોકો પાણી, આગ, માટી, પથ્થર વીગેરે જેવી ચીજને પુજનારા છે તે તો ગમે તેને સીજદો પોતાના ખ્યાલ પ્રમાણે કરે તો એ તેમની ખુશીની વાત છે. પણ મુસલમાનો જે એકજ ખુદાને માનનારા છે તે ફક્ત ખુદાનેજ સીજદો કરી શકે છે. બીજી કાંઈપણ ચીજને સીજદો કરવાનો હુકમ નથી. એ વાતનો ખાસ ખ્યાલ રાખવાનો છે. આગલા એક લેખમાં આપણે યુઝુર્ગની કબરને ખોસો દેવાનું જણાવ્યું છે. પણ સાધારણ માણસોએ તેમ કરવા પહેલાં ખાસ વિચાર કરવાનો છે. ખધાજ મધ્યસો પાકીવાળા કે વજીવાળા હોતા નથી. તો તેવી નાપાક હાલતમાં યુઝુર્ગની કબરને ખોસો દેવો એ ખેઅદબી છે. માટે અદબથી છેટે ઉભા રહી ફતેહા પઢવા જોઈએ કે કાયદો તુટે નહીં. ત્યાં જઈ દરદ શરીફ પઢવું કે કુરાન શરીફ પઢવું એ સઉથી બહેતર છે. વાએજ કે મોલુદ શરીફમાં સામીલ થવું એ પણ ઘણું સાફ છે. પણ જુગાર, તાડી વીગેરે ભુરી ચીજો તરફ વલણ રાખવું એ ઘણુંજ ભુરૂ છે. પોતાના ઘરની ઓરતોને બીજા મરદોના ટોળામાં ધુસવા દેવી એ પણ ઘણું જોખમ ભરેલું છે. આ બાજતોનો લાઇઓએ પોતેજ ખ્યાલ કરવાનો છે. આમાં જો તેઓ ગફલત કરે તો તેમનોજ વાંક ગણાય. માટે આવા વખતમાં જોઈ વિચારીને ચાલવું જોઈએ. ગરીબો યતીમો બેવાઓ જો ત્યાં હોય તો તેમને બને તો ખવાડવું. જો ત્યાં

દરગાહમાં કોઈ તબલીગનું ખાતું હોય તો તેમાં નેકીને માટે જરૂર ખતી શકે તે મદદ કરવી. આમાં ઘણો સવાખ છે.

દરગાહમાં તબલીગી ખાતાં હોય છે તો આવા વખતમાં એ ખાતાઓને મદદ જરૂર થતી જોઈએ. જે પુઝુર્ગોના ઉરસ થાય છે તેમનું કામ તબલીગનું જ હતું અને એજ કામથી તેઓ રાજી હતા. તો આજે તેમના એ તબલીગી કામને મદદ કરવામાં આવે તો સવાખ છે. તબલીગના કામને મદદ કરવી એ દરેક મુસલમાન ઉપર ફરજ છે. માટે એવા વખતે પોતાની એ ફરજ બજાવવી જોઈએ. દીનની ખરી મદદ આજ છે. જે લાઇઓ ઉરસમાં જાય તેમણે દરેક એ તબલીગી ખાતાની ખાસ તપાસ કરી પોતાની ગુજાસ પ્રમાણે મદદ કરવી જોઈએ. દરગાહો એ તબલીગના મથકો છે માટે તેમનો ખ્યાલ રાખવો એ ખાસ જરૂરી બાબત છે. પુઝુર્ગો પોતાની હયાતીમાં દીનની તબલીગ કરતાં કરતા કોઈ ગામે આવે છે અને જીંદગી ખતમ થવાથી ઉઠી જાય છે અને ત્યાં તેમની જગા બંધાય છે. આ જગામાં દર વરસ ઉરસને લીધે સારા સારા લોકો ભેગા થાય છે અને સવડ પ્રમાણે મસ્જીદો અને મદરસા તૈયાર થાય છે. આ હીસામે મસ્જીદો અને મદરસા એ દરગાહની તબલીગનું પરીણામ છે. એટલે દરગાહ એ દીનની તબલીગ માટેનું ખાસ એક સાધન છે. જે પુઝુર્ગો આવ્યા હતા તેમની કોશીશથી ત્યાં તબલીગ થઈ અને દીનનો ફેલાવો થયો હતો. એમનો ઉરસ વાસ્તવીક થયો જોઈએ. તે ત્યાં આવ્યા નહોત તો લોકોને દીનનો ખ્યાલ થાત નહીં અને પાછળથી ત્યાં મસ્જીદો અને મદરસા બંધાત નહીં. માટે તેમનું આવવું અને ત્યાં દફન થવું એ તબલીગનું એક ખાસ કારણ છે. પાછળથી તો સહ કાંઈ થાય

છે પણ પહેલાં આવી પાચો જમાવવો એજ મોટી વાત છે. તેમના આવવા પછીજ બીજી દીની વાતો થવા માંડે છે અને મરજીદો અને મદરસાઓ ફરતીમાં આવે છે. તેમના પહેલાં તો ત્યાં કાંઈ હોતું નથી. તો આવા જુઝુર્ગ શખસ જ્યાં જ્યાં સુતા હોય ત્યાં ત્યાં ઊરસ રૂપે તેમની માદગાર કાયમ રાખવી એ દીનના તખલીગી કામને ખાસ ટેકા આપવા બરાબર છે. આવા કોઈ જુઝુર્ગની દરગાહ કોઈ નાના ગામમાં હોય છે તો પણ તે ગામની નામના વખત જતાં ધણી વધી જાય છે. વળી તે ગામ મુલકો મુલક મશકૂર થઈ જાય છે. વળી તે જુઝુર્ગની દરગાહને લીધે ત્યાં વખતો વખત દુર દુરના ધણાં સારા માણસો આવે છે જેમનો સમાગમ તે ગામના આસપાસના થોડાંતે થાય છે અને વખત જતાં તે આખો જીલ્લો આગળ પડતો થઈ જાય છે. જુઝુર્ગોની દરગાહોના આવા દેખીતા ફાયદા છે. તેમના લીધે હંમેશાં કામ આગળજ વધતી જાય છે.

દરગાહો એ તખલીગનાં જીના અને અસલ ખાતાં છે તો તેમને સાચવી રાખવાની ખાસ જરૂર છે. નવા ખાતાથી પરસા વધુ જશે અને કામ જોઈએ તેવું થઈ શકશે નહીં. તખલીગ એ એક જખરો હુન્નર છે જેમાં અનેક કળાઓ રહેલી છે. આ હુન્નરથી જેવાં જીનાં ખાતાં વાકેફ હોય છે તેવાં નવાં હોઈ શકતાં નથી. કારણ કે તેમને તેનો અનુભવ નથી એટલુંજ નહીં, પણ તેની માહિતી પણ હોતી નથી. આનો અનુભવ મેળવતાં વરસોના વરસો વીતી જાય છે, અને જીના ખાતાંઓ તો તદ્યારજ છે. તેમનાથી થોડે પછસે વધારે કામ થઈ શકે છે. તખલીગ માટે ઇલામ અને પછસા કરતાં અનુભવની વધારે જરૂર છે. અને એમને ત્યાં જીનો અનુભવ મોજુદ

છે. મરજીદ અને મદરસા એ તખલીગની જગા નથી. કારણ કે ત્યાં ખીજા લોકો આવી શકતા નથી. મરજીદ એ ખુદાની ઇઆદતની જગા છે અને મદરસો એ દીની ઇક્લમની તાલીમની જગા છે. આ બે જગાઓનું કામ મુસલમાનોને દીની તાલીમ આપી ખુદાની બંદગીમાં મજબુત બનાવવાનું છે. તખલીગ તો દરગાહોથીજ થઈ શકે છે, કારણ કે ત્યાં તમામ જાતના લોકોને આવવાની છુટ હોય છે. તે કાયા મુસલમાનોને પોતાની સાથે લઈ તેમને નમાઝ તરફ દોરે છે જેથી આપોઆપ તેમને દીની ઇક્લમની ખાહેશ થાય છે. એટલે લોકોને મરજીદ તથા મદરસા તરફ મોહકવાનું કામ આ દરગાહ કરે છે. અતે ખીજાઓને પણ ધીરે ધીરે ખેંચી ખુદાની તબક્કીનું જ્ઞાન શીખવાડે છે. આનુંજ નામ ખરી તખલીગ છે, અને તેઓ એ કામ જુના અનુભવ પ્રમાણે કરે છે. આ દરગાહો અમલ તખલીગનાં ખાતાં હોવાથી એ કામ તેમનાજ હસ્તક રહેવા દેવામાં કાતલો છે. ઇમાન મીશનનું કામ હાલ લાખો રૂપિયા પાદરીઓને આપી ચલાવવામાં આવે છે. તેજ પ્રમાણે ખીજાઓ પણ પોતાની તખલીગ માટે હજારો રૂપિયા ખર્ચે છે અને આ દરગાહો જુજ પક્ષે કામ કરી શકે છે. પાદરીઓ પણ આ દરગાહોના ધોરણ પ્રમાણે પોતાનું કામ આગળ વધારતા જાય છે એ ધ્યાનમાં લેવાં જેવું છે. માટે આવાં ઉપયોગી ઇસ્લામી ખાતાંઓને જેમ અને તેમ વધારે આગળ વધારવાની ખાસ જરૂર છે. આ ખાતાં એવું તો ઉમદા કામ કરી શકે છે કે ખીજાઓ તેમની આગળ ફાવી શકતા નથી અને તેથીજ તેમને તોડવા કોશીશો કરે છે. પગારદાર માણસો એથીજ રાખવામાં આવે છે કે કોઈપણ રીતે આ ઇસ્લામી તખલીગનાં સાધનો ટુટે અને ખીજાઓનું કામ આગળ વધે.

આપણા આકીમોને પણ અહીં આપણે બે વાત કહીશું તો તે ગેરવ્યાજખી ગણાશે નહીં. જે આકીમો નેક ખીયાલના છે અને વગર ઉજરતે-અવેજે દીનની ખીજમત કરે છે તે ખેશક દીનના ચેરાગ છે. પણ જે હિંડી સમજ નહીં ધરાવતાં ઉપરચોટીઆ વાતો જાંઘ લોકોને “મુશરીક,” “બોદઅતી” અને “કઅરપુજી”ના ઇલાકાઓ આપી ભાઇઓની બદગોષ્ટ કરે છે તેમને માટે એટલું કહેવું પડશે કે તેઓ ભાઇઓને સીધે રસ્તે દોરવાની ખુબીથી ઘણા થોડાજ વાકેફ છે. જે લોકોમાં સત્તર આના શીરક ચાલતું હોય તેમને ખાસ તવહીદ ઉપર લાવવાનું કામ કાંઈ સહેલું નથી. તેને માટે તો વરસોના અનુભવની જરૂર છે. આ વાતો મદરસાઓમાં શીખાતી નથી પણ કામના જાતી અનુભવથી શીખાય છે. ઉરસોમાં જુગાર રમાય છે, કંચનીઓ આવે છે, તાડીનો ઉપયોગ થાય છે, બેપરદગી જેવામાં આવે છે વિગેરે તેઓ કહે છે. તેમની આ વાત કેટલાક ઉરસોને માટે સાચી હોય તોપણ તેમણે એ તો જોવું જોઇએ કે આ વાતો શું ઉરસોમાંજ થાય છે? બીજે થતી નથી? શું બીજે થતી હોય તો તેને માટે ફાશીશ કરવાની નથી? જુગારના અખાડા અને સદ્દાના મથકો જ્યાં જુવો ત્યાં મોજુદ છે. કંચનીઓ દુકાનો માંડીને છડેચોક બેસી છે. તાડી તથા શરાબના પીડાં જ્યાં જુવો ત્યાં બન્ધુર છે. બેપરદગીનો બજાર બધેજ ગરમ છે તો આને માટે તેના મથકો ઉપર જઇને ક્યા આલોમે ખુબરો મચાવ્યો છે? શરીઅતની વાત કહેવામાં બીક રાખવાની નથી કે પાછા પડવાનું નથી એવું તેઓ બીજે ઠેકાણે તો હિંમતથી કહી પોતાની વાત નિભાવે છે તો તેજ પ્રમાણે તેના મથકો આગળ પણ તેમણે તેવીજ હિંમત બતાવવાની છે. જે તેઓ ઉપડી

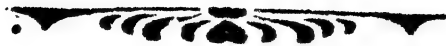
બાળતો જે ઉઘાડે છે તે રાત દીવસ ધમધોકાર થઈ રહી છે તેને
 માટે કોશીશ કરે તો તે નાબુદ થઈ જાય એમાં શક જેવું નથી.
 અને જે નાબુદ થઈ જાય તો પછી ઉરસોમાં તે કદીપણ આવે નહીં.
 માટે પહેલાં જડ તોડવાની જરૂર છે. જ્યાં સુધી એ ચીજોનાં મથકો
 આબાદ છે ત્યાં સુધી ખુરાઈઓ વધવાનીજ છે. અને આલીમોનાં
 કામ છે કે આવા મથકો જ્યાં હોય ત્યાં તેમની સામે ધુજારે
 મચાવે. આ ખુરી ચીજોથી હંમેશાંજ ગુન્હો થાય છે, ઉરસ ઉપર
 શું મેળ છે? માટે આવી ચીજો તોડવા હંમેશાંજ કોશીશ કરવાની
 છે. અને માટે કોઈ ખાસ જગા કે વખત મુકરમ નથી. જ્યારે અને
 જ્યાં મહેનત કરશે ત્યાં સવાખ મળવાનોજ છે. એપરદગી એ પણ
 ખુરી ચીજ છે. ઈસ્લામે તો તેને માટે એટલે સુધી હુકમ આપ્યો છે
 કે સગા કાકાની, સગા મામાની, સગી દાદાની, કે સગી માસીની
 દીકરી પણ એપરદગી આપણી સામે થઈ શકતી નથી તો પછી બીજી
 ઝોરતની શું વાત? આવી એપરદગી તો આપણામાં રાત દીવસ
 ચાલુ છે, અને આલીમોમાં પણ ચાલુ દર્શોજ. જ્યાં આવો મામલો
 હોય ત્યાં કોશીશ કરવાની તો જરૂર છેજ. માટે દીલથી કોશીશ કરો
 અને તમે પોતે જરાજર તેનો અમલ કરી લોકો ઉપર છાપ પાડો
 એટલે એપરદગી પોતાની મેળે ઝોઢી થઈ આખરે મરી જશે. જુગાર,
 શરાબ, એપરદગી માટે તમે કદાચ એમ કહો કે અમે કોશીશ કરીએ
 છીએ અને તે ધીરે ધીરે મટશે તો પછી બીજાઓ ઉપર એવી
 બાળતો એકદમ મટાડવા માટે સખતી કરવી એ વધારે પડતુંજ
 કહેવાશે. જે વાત આલીમો એકદમ કરી શકતા નથી તે બીજાઓ
 એકદમ શી રીતે કરી શકે? માટે ઉંડો વિચાર કરવાની જરૂર છે.

યુરી ચીજ એ યુરીજ છે. તે કાંઈપણ વખતે સારી કહેવાઈ શકે
 નહીં. માટે જ્યાં તેનો જડ હોય ત્યાં પ્રથમ ધ્યાન આપવાનું છે.
 આલીમો બહે તેને મટાડવા કાશીશ કરે અને એમાંજ દીનનો ફાયદો
 છે. પણ વખત, સંજોગો અને લોકોની તબીયતો જોવાની તો ખાસ
 જરૂર છે. ખુદાતઆલાએ પણ વખત, સંજોગો અને લોકોની તબીયતો
 જોઈને કામ લીધું હતું. અને એ હીસાએજ થોડી થોડી કરીને તેવીસ
 વરસે પોતાની આયાતો-આગાઓ મહાન પયગમ્બર સ. ઉપર મોકલી
 હતી, અને તેવીસ વરસ કુરાને શરીફને ઉતારતાં થયા હતા. કાંઈ
 એકદમ તે ઉતરી ગયું નથી. આલીમોએ એજ પ્રમાણે ધીરે ધીરે
 દીની તાલીમ આપવાનું કામ કરવાનું છે. અને તેમાં પણ નરમી.
 ખુદક-વિવેક અને હિકમતની જરૂર છે. વગર વિચારે કામ કરવાથી
 કાંઈપણ થઈ શકતું નથી. તેઓ કામમાં સુધારો બહે કરે પણ
 ઇખતીલાશી મસલા ઉભા કરી લોકોને નકામા લડાવે તો તે કાંઈ
 સુધારો કહેવાય નહીં, પણ ઉશ્કટો બગાડો કહેવાય. કારણ કે તેમના
 એ કામથી કામમાં કુખંપ પેદા થાય છે જે મોટામાં મોટું દીનનું
 નુકસાન છે. વળી તબક્કીગતે માટે પણ બીજાઓને જે ચીજની જરૂર
 છે તેને માટે પણ મોટું મન રાખવાનું છે. બીજાઓના સંજોગો પણ
 ધ્યાનમાં રાખવાના છે. બીજાઓનું યુરું ખોલવાથી કાંઈ પણ થઈ
 જતું નથી, પણ ઉશ્કટો બગાડો થાય છે જેનું પરીણામ ઇસ્લામને
 માટે ઘણું હાનીકારક નિવડે છે. ઇખતીલાશી મસલાના ઝંખડા હાલ
 એજ આલીમો ઉપાડે છે અને કામમાં એજ શીસાદ જગાડે છે જે
 બીજાઓના પગારદાર હોય છે અથવા કામની ખેલતરીથી બેખબર
 છે. સુન્ની અફીદાઓની વાતો આગલા લેખોમાં આવી ગયેલી છે.

તેમના વિરૂદ્ધ ચળવળ કરનારા તબક્કીયના કામને સખત નુકસાન કરનારા છે એ આપણે ચોખ્ખી રીતે સાબીત કરી ગયા છીએ માટે જોઇ વિચારીને આલી પોતપોતાનું કામ કરો.

આ લેખમાં આપણે મશાયખો અને આલીમોને બે વાત કહી ગયા છીએ પણ તેમાં તેમણે માફું લગાડવાનું નથી, પણ લાંબો વિચાર કરી પોતપોતાનું કામ કરવા મંડી પડવાનું છે. આલીમો મશાયખોનું છુરું બોલે અને તેમને છુરા ગણે અને મશાયખો આલીમોનું છુરું બોલે અને તેમને છુરા ગણે તેમાં શું વળવાનું છે? અનેએ એક બીજાનો ખીયાલ રાખવાનો છે. આલીમોએ કે મશાયખોએ પોતાના કામની બડાઇઓ મારવાની નથી. કોઇએ પણ આજ સુધી જોઇએ તેવું તબક્કીયનું કામ કરી દેખાડ્યું નથી પણ ફક્ત વાતો કરી છે. અને નકામા રિપોર્ટો બહાર પાડી તેમાં કામના પદ્ધતિની ખાલી બરબાદી કરી છે. આમ કરવાથી કાંઇ તબક્કીય થઈ શકતી નથી પણ ઉભટી હાંસી થાય છે.

(મુંબઈ સમાચાર, તા. ૨ જુલાઈ ૧૯૨૭).

ખીલાફત તોડવામાં કે.એ. મદદ કરી ?

—મમમમમમ—

ઈબ્રાહિમ સહિદને કે.એ. ટેકો આપ્યો ?

આ બધું કરવામાં હેતુ શું હતો ?

(લી. ઇસ્લામી સેવક.)

[૧૧]

આલીમોએ કોઈપણ જાતની તબલીગ કાધી નહીં અને મશાયખોને કરવા દીધી નહીં. ખીલાફતનો સવાલ ઉપડ્યો ત્યારે લગભગ પાનસો આલીમો તેમાં શામીલ થઈ ગયા જેમાંના બહુખરા વહાબી અકીદાવાળા હતા. ખીલાફતના પદસાથી તેમણે મોજમઝા કાધી અને તેનાજ ફંડના પદસાથી વહાબી અકીદાઓની કીતાબોની લગભગ ત્રીસથી ચાલીસ હજાર નકલો બહાર પાડી. એટલે તેઓ ખીલાફતની આડમાં વહાબીયતનોજ ફેલાવ કરતા રહ્યા અને ન્યારે કમાલ પાશાએ ખીલાફત તોડી નાખી ત્યારે એ સહીએ મળીને એ વાતને ટેકો આપ્યો. ફક્ત જે સુન્ની અકીદાવાળા આલીમો હતા તે એ વાતથી નારાજ થયા અને તેમણે વિરોધ કર્યો. પણ તેમનું એ વહાબી અકીદાવાળાઓએ ચાલવા દીધું નહીં. યુરોપના ઈસાઇ લોકોની પોલીસી ખીલાફત તોડવાનીજ હતી કારણ કે તેઓ સમજતા હતા કે જ્યાં સુધી તુરકી સુલતાનના નામ સાથે ‘ખીલાફત’નો ખારમીક

હોદો છે ત્યાં સુધી તમામ દુનીયાના મુસલમાનો તેમની તરફ ખેંચાય છે અને તેમને વખત પડે મદદ આપવા તૈયાર થઈ જાય છે તેથી એ ધારમીક હોદો દુર થઈ જાય તો તુરકી સુલતાન એક સાધારણ રાજકર્તા તરીકે થઈ જાય અને તમામ મુસલમાનો તેમને પોતાના ધારમીક વડા તરીકે સમજી તેમને હર વખત મદદ કરવા બહાર પડે છે તે વાત મટી જાય. કમાલ પાશાએ જ્યારે ખીલાફત તોડી ત્યારે તમામ ઇસાઈ સલ્તનતો જે ચાહતી હતી તે થયું. અને આ વહાબી અફીદાવાળા આલીમોએ કમાલ પાશાને દીલોળનથી ટેકા આપ્યો. જેની હકીકત જાહેર પેપરોની ફાઇલોમાં મોજુદ છે. એટલે આ આલીમોએ “ખીલાફત” જે તમામ દુનીયાના મુસલમાનોની એક ખાસ ચીજ હતી તે નાબુદ કરવામાં મદદ કરી. તેઓ “ખીલાફત” અચાવવાના નામે બહાર પડ્યા હતા અને તેને માટે તેમણે મુસલમાનો પાસેથી લગભગ એંસી લાખ રૂપિયા લીધા અને એજ પદ્ધતિથી ચળવળ કરી, વહાબીયત ફેલાવી, અને ખીલાફતને પણ નાબુદ કરી. આથી જોઈ શકાય છે કે તેઓ દીનનું આ મહત્વનું કામ કરવામાં પણ પાછા પડ્યા છે અને દીનની બદલામીનું કારણ બન્યા છે. તે પછી જ્યારે ઇબ્ન સલિહ વહાબી સરદાર અરબસ્તાનના પાક શહેરો ઉપર ચઢી આવ્યો અને તેણે ખુનરેજી કરી મહાન હઝરતના અતલગના મગા સંબંધીઓની તેમજ તેમની ખાસ પુત્રીઓની કબરો ભાંગીને નાબુદ કરી દીધી તથા મહાન હઝરતની પેદાયશની મુબારક જગાનું નામ નિશાન મટાડી દીધું ત્યારે પણ આ વહાબી આલીમોએ તે ઇબ્ન સલિહની એ તમામ વાતો ઢાંકી અને તેને એક સારો દીનનો કામી ગણી ટેકા આપતા રહ્યા. જ્યારે ઇબ્ન સલિહની તમામ કલાર્થ

ઉઘાડી પડી ગઇ અને લોકો તેને જાહેર રીતે ખુશ ગણવા લાગ્યા.
 ત્યારે આ વહાળી આલીમોએ કહ્યું કે હવેને સહિદ એ તમામ તોરેલી
 જગાઓ દુરસ્ત કરી આપશે અને હીનજનો મુશ્કેલ મુસલમાનોને
 હવાલી કરશે પણ તેમાંનું આજ સુધી કંઈપણ થયું નહીં. એટલે
 આમાં પણ એ આલીમોએ મુસલમાનોને ધિક્કાજ દીધા. હવેને સહિદ
 ખાસ હસાઇઓની મરજી પ્રમાણે આલનારો માણસ છે એમ તેણે
 ફરેલા હસાઇઓ સાથેના કરારનામાથી સાફ જાહેર થઇ ચુક્યું છે.
 અને એ વહાળી આલીમોએ તેને દરેક રીતે ટેકા આપ્યો છે એટલે
 એજ આલીમો હસાઇઓની મરજી પ્રમાણેના કામ પાર પાડવામાં
 મદદરૂપ બન્યા છે એ હવે આખી દુનીયાએ નજરો નજર જોઇ લીધું
 છે. આવા સંજોગોમાં કાણ એમ કહી શકે છે કે તેમણે
 દીનની મદદ કરી છે? દીનની મદદ કરવાની વાત
 તો બાજુ ઉપર રહી પણ ઉત્તર દીનના હરીફને મદદ
 કરનારા પુરવાર થયા છે. આવી હાલતમાં હવે મુસલમાનો તેમની
 કંઈ વાત ઉપર ભરોસો રાખી શકે છે? આગળ એક લેખમાં આપણે
 આવા ફરેલા આલીમો પગાર ખાતેને હસાઇઓનું કામ કરે છે એવું
 ખોસકે વરસના બુના દસ્તાવેજ પુરાવાથી સાબીત કરી ગયા છીએ
 અને શું આવી વાતોથી વધુ ટેકા મળતો નથી? તેઓ મ્હોડેથી
 દીનની હીમાયતની મોટી મોટી વાતો કરે છે અને મુસલમાનો પાસેથી
 લાખો રૂપિયા પડાવે છે પણ છેવટે તો તેઓ આપણા પર્સિસ લઇને
 આપણા દીનનેજ નુકસાન પહોંચાડે છે અને ધરલામની બેઇજતી
 કરાવે છે. તેમના આજ સુધીના કામથી શું કાર્ષ એમ કહી શકે
 છે કે તેમણે મુસલમાનો પાસેથી જે લાખો રૂપિયા લીધા છે તેના

સે:મા ભાગનું પણ કાંઈ કામ કરી દેખાડ્યું છે? લાખો રૂપીઆ મુસલમાનોના ગયા અને કામ કર્યું બીજાઓની મતલબનું! હાલ વળી તેઓ “તબલીગ”ના નામે બહાર પડ્યા છે અને તેને માટે પણ તેમણે મુસલમાનો પાસેથી લાખો રૂપીઆ લીધા છે, અને હજુ ઘેટા ચાલના જાય છે, પણ તેમણે આજ સુધી શું કરી દેખાડ્યું છે? માત્ર છાપાઓમાં મોટા મોટા રીપોર્ટો બહાર પાડ્યા છે પણ વહેવાર કામ જરા પણ કરી દેખાડ્યું હોય એમ જણાતું નથી. મુસલમાનો પાસેથી પછસા કઢાવવા તેઓ નવી નવી વાતો ઉપાડે છે અને પેપરોમાં મોટા મોટા લખાણો લખે છે અને કામ કામ વચ્ચે ઉશ્કેરણી કરે છે. અહીં પણ બીજાઓની મરજીનું કામ થઈ રહ્યું છે. જે લોકો હિંદુ અને મુસલમાનોને લડાવવાની ખાહેશ રાખે છે તેમની જ મતલબ અહીં પણ પાર પડે છે! તબલીગના નામે ઉશ્કેરણી ભર્યા લખાણો જોરથી લખવામાં આવે છે જેથી હિંદુભાઈઓ પણ તેવાંજ લખાણો લખે છે અને પરીણામે કોમી વિખવાદ જાગે છે અને શીયાદ ઉડી રમખાણો થાય છે. હિંદુભાઈઓ સાથે એકસંખી કરવાની જરૂર છે તેને બદલે આ લોકો તેમને આવા કહાડી રચ્યા છે. મશાયખો એકસંખીની તાલીમ અને તબલીગ કરે છે જ્યારે આ લોકો તેમનામાં તીરસ્કારનાં બીજ રોપી તેમનાથી કુસંપ પેદા કરવામાં આનંદ માને છે. હિંદુસ્તાનના લગ્ના માટે હિંદુ મુસ્લીમ એકસંખીની ખાસ જરૂર છે. એકસંખી વગર કાંઈપણ થઈ શકવાનું નથી. હિંદુ અને મુસલમાનો એક શરીરની બે આંખો છે. એકને પણ નુકસાન થાય તો આખા શરીરને મોસવું પડે છે માટે એકસંખી તોડવામાં ભારે નુકસાન રહેલું છે. અને કોમોને એકેક વગર ચાલવાનું નથી તો પછી વગર બીચારે આ

જે પગલાં ભરવામાં આવે છે તેથી ફાયદાની ક્યાં આશા રહે છે? હીંદુ ભાઈઓ બોલે તો બોલવા દો. તેઓ પોતેજ વખત આરે સમજતે સાંત થઈ જશે, અને આપણી સાથે જોડાશે. હીંદુસ્તાનમાં આંક કરોડ મુસલમાનો છે અને તેવીસ કરોડ હીંદુઓ છે. જ્યાં કરોડોની સંખ્યામાં કામ કરવાનું છે ત્યાં નાનું મન રાખવાથી કામ શી રીતે થઈ શકશે તે વીચારવાનું છે. માટે જાને કામો વચ્ચે વેર વધારવાથી કાંઈ લાભ નથી. આવું વેરઝેર વધે તો બીજાઓનુંજ કામ થાય છે એમ ચોખ્ખું મનાય. કબરોની સાચવણી કરવામાં સમજી હીંદુ ભાઈઓ આડે આવતા નથી, બલકે કેટલીક વખતે તેઓ આપણી સાથે થાય છે. કદાચ કોઈક આડે આવનારો નીકળે તોપણ કરોડોની વસ્તીના પ્રમાણમાં તે નહીં જોવાનું છે. આવા આપણા દેશી ભાઈઓને “કાફર” કહી આપણાથી આધા કહાડવા એમાં જરાપણ હકાપણ નથી. કેટલાક આર્યસમાજ ચળવળીઆ ઇસ્લામ ઉપર હુમલા કરે છે પણ તેનો જવાબ આપણે નરમી અને રિવેક-પુલકથી આપવામાં વધારે ફાયદો છે. કેટલાક વહાબી આલીમો અને કેટલાક આર્ય સમાજ પંડીતો એકજ સ્વભાવતા છે. તેઓ ભેડા પાસેથી ફાળા ઉઘરાવવા કોમી તકરારો ઉભી કરે છે અને નકામો શીસાદ જગાડે છે અને બીજાઓને લાભ લેવા જોગવાઈ કરી આપે છે. આમાં તેઓ દેશના લજાનું શું કામ કરે છે તે તેમણેજ વિચારવાનું છે.

આર્યસમાજ પંડિતો ધારો કે ઇસ્લામના વિરોધી હોય તોપણ તેઓ ઇસ્લામને એટલું બધું નુકસાન પહોંચાડી શકતા નથી જેટલું આ વહાબી આલીમો પહોંચાડે છે. ખીસાફત તોડવામાં કે

ઇખને સઉને ટેકા આપવામાં કોઇ આર્ય સમાજ પંડીને ભાગ લીધો નથી પણ એ કામ તો એ વહાખી આત્મીઓએ જ કર્યું છે. “ધર પુટે ધર જાય” એ કહેવત પ્રમાણે ધરનોજ દુશ્મન ખુરો હોય છે. એમ આ લોકો પણ સુન્ની નામ ધારણ કરી આપણી સાથે મળી જઇ આપણી ગરદન મારે છે. તેઓ આપણા પેટમાં પેલી જાય છે અને પછી પગ ફેલાવે છે. પહેલાં તો તેઓ પરજગાર ખતી આપણા કેટલાક ભાઇઓને પોતાના હાથ પર કરી લે છે અને પછી ધીરે ધીરે પોતાના ખુરા અડાંદોની તમતોગ કરે છે. જેમ જેમ લોકો હાથ પર ચડતા જાય છે તેમ તેમ તેઓ કહેતા જાય છે કે મોહુદ શરીર કે અગીયારમી કરવી, ઊરસ કરવા, ફાતેલા પઢવા, દરગાહ ઉપર ફુલ ચડાવવા, હઝરતના નામ પર અંગુડા ચુમવા, નઝર ન્પાઝ કરવી, દરગાહો ઉપર જવું નમાઝ બાદ દોઆ માંગવી, મોહુદ શરીરમાં સલામ વખતે ઉભા થવું, વગેરે ચીજો ખીદઅત અને શીરક છે, માટે તેનાથી અચવું નેઇએ. આમાં તેમનો હેતુ એજ હોય છે કે લોકો બુજુરગોથી દરી જાય અને પોતાનો હેતુ પાર પાડે. આ તાલીમ અહીં તેમને પધ્ધતીસર આપવામાં આવે છે અને તેઓ સ્વારથની ખાતર તે પ્રમાણે તેની લોકોમાં તમતોગ કરે છે. આને માટે કેટલાક મદરસાઓ પણ મોહુદ છે જેમાં તીદયારથીઓને એક એ વરસ રાખી સનદ આપી દેવામાં આવે છે અને જતી વખતે તેની પાસેથી ખાસ તાકીદ લેવામાં આવે છે. કે “હું એ ખામતોને ખાસ ખીદઅત અને શીરક ખતાવી તેમને તોડવાની જેટલી ખનશે તેટલી કાશીશ.” આ પ્રમાણે થોડીજ મુદત તેને મદરસામાં રાખી નામનો મોલવી ખનાવી કાઢ ટેકાણે મોકલી દેવામાં આવે છે, જ્યાં તે ગોડવાઇ જઇ વહાખી અડાંદોનો

ફેલાવ કરે છે. પાંચ દસ વરસની મુદતમાં તો આવા કેટલાએ લોકો
 કહેવાતા આલીમો થઈને નીકળે છે અને સુન્ની નામ ખારણુ કરી
 એ મદરસાઓના લક્ષણ કામ કરે છે અને ગરીબ ખુસલમાનોના
 અકીદા ખગાડે છે. આ લોકો આપણાજ પછસા લાઇ જાય છે અને
 આપણને ખરાબ કરે છે. તેઓ સહી પહેલું કામ એ કરે છે કે
 પોતાની તાલીમના માણસો ગામેગામ મરજીદો અને મદરસાઓમાં
 મોકલી દે છે અને ત્યાં રહીને તેઓ લોકોને પોતાના હાથ પર રાખે
 છે. કદાચ તેમની તાલીમ વીરૂધ્ધ કાંઈ માણસ ત્યાં હકીકત જ્યાન
 કરે છે તો તેના ગયા પછી પેલા ગામમાં મોકલાએલા તેની વાતને
 ધીરે ધીરે તોડી નાખે છે, અને એની અસર લોકોના મનમાંથી
 મટાડી દે છે. વળી તેમનાં અકીદા વીરૂધ્ધી કાંઈ કીતાબ ગામમાં
 આવે છે તો તેને પણ તેઓ ત્યાં હમેશાં બેઠેલા હોવાથી તોડતા જાય
 છે. અને તેની અમર થવા દેતા નથી. આમાં તેઓ બહુ ખુબીથી કામ
 લે છે અને લોકોને પોતાની સાથે જોડેલા રાખવાની હમેશાં હીકમતો
 કરવા કરે છે. મશાયખોના તો તેઓ ખાસ વીરોધી હોય છે. કારણ
 કે તેમના વીરૂધ્ધ ચળવળ કરવાની તો તેમને તેમના મદરસા તરફથી
 સનદ આપતી વખતેજ તાકીદ કરવામાં આવે છે. પણ જો કદાચ
 તેમના અકીદાનો તેમના મદરસા તરફનો કાંઈ મોટો આલીમ આવે
 છે તો તેની તેઓ ટોપલે ટોપલા તારીફ કરે છે અને જાણે તે ખાસ
 વધી હોય તેવી વાતો લોકોમાં ફેલાવે છે. જ્યારે તે આ તરફ ગામ
 આવે છે ત્યારે ત્રણ ચાર માણસોને તથ્યાર કરી તેને નોતરું દેવા
 લાઇ જાય છે અને યુકતી કરી પોતાના ગામે લાવે છે. અને તેને

એક જ્યારે પરજેગાર બતાવી લોકોને તેના તરફ ખેંચે છે. અને કાંઈ દાવમાં આવી ગયા તો તેના મુરીદ પણ બનાવી નાખે છે. જ્યારે લોકો કાળુમાં આવી જાય છે તો પછી ત્યાંના મદરસાના નામે તેના માટે ઉધરાણું કરવામાં આવે છે અને એક મોટી રકમ તેને ભેટ કરવામાં આવે છે.

આવનાર સાહેબ જેમને સારી રકમ મળે છે તે પેશા ગામમાં ગોઠવાએલાની તારીફ કરે છે અને તેને હમિશાં ત્યાં કાયમ રાખવા ભક્ષામણુ પણ કરી જાય છે. આ પ્રમાણે દર વરસે મામલો ચાલે છે અને લોકો પાસેથી નાણાં કઢાવવામાં આવે છે. આપણા અહીં ખેવાઓ, યતીમો, મીરકીનો, આંધળા લુલાઓ, અને નીરાધાર દર-દીઓ ભલે જુએ તરફડે, પણ આ આલીમો તો અહીંથી પોટલા બાધીને પછસા લઇજ જવાના! ઝકાતના બારથી ચઉદ આના જેટ-લો ભાગ તો આ વહાળી આલીમો આપણી આંખે પાટા બાધીને લઇ જાય તો પછી આપણા અહીંના ગરીબો જુએ મરે એમાં નવાઇ જેવું શું? આપણા કુટુંબમાં, આપણા પડોશમાં, આપણા મહોલ્લમાં, આપણા ગામમાં ગમે તેટલા કંગાળ માણસો હોય તો પણ એમના પેટપર પગ મુકીને આપણે આવા વહાળી અકીદાવાળાઓને આપીએ એજ આપણી નબળાઇ છે! આ આલીમો એવો દાવો કરે છે કે અમે એ પછસાથી મદરસા ચલાવીએ છીએ અને તબક્કીય પણ કરીએ છીએ! પણ જ્યારે ઉંડા ઉતરીને જોવામાં આવે છે ત્યારે માત્રમ પડે છે કે આપણા પછસાથી વહાળીયતની નબળીય ચઇ રહી છે. ફાતેહા પઢવા, નઝર ન્યાઝ કરવી, મોલુદ શરીફ અગર અગીયારમી કરવી, ઉરસ કરવા, વાગેરે એવી સારી ચીજોને સુન્ની અકીદાઓનાં

છે તેને તો તેઓ ભુરી બતાવે છે અને એ ચીજો કરનારાઓને તેઓ મુશરીક ગણે છે. તેઓ આ સુન્ની મુસલમાનોને તો મુશરીક સમજી ભુરા ગણે છે. તો પછી જે ખરા મુશરીકો છે તેમને તો તેઓ કેવા ભુરા ગણતા હશે એનો ચીચાર કરવાનો છે. જ્યારે તેઓ તેમને ભુરા ગણે છે તો પછી તેઓ તેમનામાં જઈને તખલીફ શી રીતે કરવાના હતા ? તેઓ તો તેમની અડાસે પણ જવાના નથી. તેમને તો તખલીફના નામે પછસા જોઈએ છે કે જેથી તેઓ તેથી વહાખીઅત વધારે ફેલાવે ! આમાં તેમનો હેતુ ખાસ વહાખી અકીદા લોકોમાં જેમ બને તેમ વધારે ફેલાવવાનો છે. આ વાતો હવે ઉઘાડી પડી ગઈ છે એટલે તેમણે પોતાની રીતઝાત કેળાવતે ખાતર બદલી છે ! અને હવે લોકોમાં પોતાના ખરા અકીદાના મસલા છોડી દઈ તમગ્નુફની વાતો કરવા માંડી છે કે લોકો એમ ન સમજે કે તેઓ વહાખી છે ! પણ બાઈઓએ તેથી શુક્રા પડવાનું નથી. આ પણ તેમની એક ચાલમાજી છે ! તેઓ હાલ હવા જોઈ કામ કરી રહ્યા છે. પણ આગળ જતાં તેઓ પાછા વખત જોઈને એજ વાતો લાવવાના છે કે જેથી કમરો તુટે અને મુસલમાનો પોતપોતામાં લડી બરબાદ થાય ! ઇબ્નનીશારી મસલા ઉઘાડવામાં તેમનો ખાસ હેતુ એજ છે કે મુસલમાનો પોત પોતામાં લડે અને એક બીજાથી અલગ થાય ! જે લોકો ઇસ્લામમાં એક સંપી થવાનું ચાહતા નથી તેમનીજ મતલબનુ આ લોકો કામ કરી રહ્યા છે. એવું હવે તો ઉઘાડુ જણાઈ રહ્યું છે. તેઓ પોતાની મતલબ હોય છે ત્યાં તો બધા મસલા ચટ કરી જાય છે ! પણ જ્યાં સુન્નીઓની વાત આવે છે ત્યાં ઇબ્નનીશારી લાચીને ઉમો કરી દે છે ! અને આડ નાખી તેમને પોતપોતામાં લડાવી પોતાની મતલબ પાર

પાડી દે છે ! મુસલમાનોમાં કુસુપ પેદા કરવો એના જેવું બુદ્ધિ કામ બીજું કોઈ નથી પણ આ લોકો પોતાની મતલબને ખાતર એ પણ કરવા ચુકતા નથી. માટે સુન્નીઆઇઓએ આંખો ઉઘાડીને આજવાનું છે. આ લોકો આપણા બુદ્ધિમાની કબરોના સખત દુશ્મન છે એ આપણે જાણવા જેવું નથી જેટલી આપણી ગફલત કરીશું તેટલુંજ આપણને એ લોકો નુકસાન પહોંચાડવાના છે કારણ કે તેમણે આજ સુધી જેટલાં કામ કર્યાં છે તે સહી દીનને નુકસાન કરનારાજ પુરવાર થયા છે આમાનાં ફેટલાક ઉપલા તબકાના છે તે ઇસ્લામના હરીફથી મળીને આવા ધંધા કરે છે અને ફેટલાક જે નીચેના છે તેમનામ તો વધારે અકલ્મજ હોતી નથી એટલે તેઓ મુસલમાનોના સમજવાની બુદ્ધિજ ધરાવતા નથી આના લીધેજ પોલીટીકલ આગેવાનો તેમને પોતાની સાથે રાખવા ના પાડે છે અને કહે છે કે તેમનામાં એ કામનું બેજીજ નથી. આગેવાનોનું એ કહેવું પણ ફેટલેક દરજ્જે ખરું દેખાય છે. કારણ કે તેઓ જે જે કામમાં સામીલ થયા તેમાં તેમણે હુંફી નજરને લીધેજ અવગુંજ વેતરું છે, તેઓ ઇસ્લામનો ફાંકો રાખે છે પણ કયો ઇસ્લામ કઈ વખત વાપરવો તે મુદ્દા સમજતા નથી. તેઓ તો બસ બીજાઓના હેતુ પ્રમાણે ઇસ્લામીશાસી મસલા ઉઠા કરી મુસલમાનોમાં કુસુપ જગાડે છે અને ગાયતી કુરબાની ઉપર હૃદયી વધુ જોર દઈ હીંદુ મુસલમાનોમાં શીસાદ ઉઠા કરે છે અને દેશની આવી સેવા કરી મોટા મોટા ટાઇટલો અને ઇલકાઓ મેળવે છે ! આ છે તેમની દીનની અને દેશની સેવા ! જેટલી તેમની જાતનો જોશો તેમાં બસ એજ ઝગડા હોવાના ! આને તેઓ તઉહીદનું નામ આપે છે, પણ તેઓ સમજતા નથી કે તઉહીદ શું બીજ

છે. પોતાના મદરસાઓમાં જીજ્ઞાસાના મોટા મોટા અંગ્રેજ હાકમોને કાલિન્સીએના મુસલમાન મેન્બરોની મારફત કાલાવાલા કરી તેડે છે અને તેમની પધરામણીઓ કરાવી તેમની પેટ ભરીને તારીફ કરે છે અને તેમને માન આપી રાજ કરવા જામરી ધામધુમ કરે છે. આમ કરવામાં તેમનો હેતુ મુસલમાન રાજકર્તાઓ અને નવાઓ ઉપર છાપ પાડવાનો હોય છે કે જેથી તેઓ પોતાના મદરસાને સારી રકમો ખાંધી આપે, જ્યારે મોટા અંગ્રેજ હાકમોના તે મદરસામાં પધારવાની ખખરો જાહેર પેપરોમાં છપાય છે ત્યારે મુસલમાન નવાઓ અને તાલુકદારો સમજે છે કે આપણા પોલીટીકલ ઓફીસરો સાથે એ મદરસાવાળાઓને સારો સંબંધ છે તો પછી આપણે કાંઈને કાંઈ રકમ ખાંધી આપવી જોઈએ. આ પ્રમાણે અનેક મોટા માણસો પાસે જઈને પોતાને માટે રકમો બંધાવી લે છે અને ચાલાકીથી પોતાનું કામ આગળ વધારતા જાય છે. આ વખતે તેમને શરીરત યાદ આવતી નથી ! તે પધરામણી વખતનો મોટો મંકપ, ભારે રોશની, અને જામરી ધામધુમ પાછળ તેઓ જે હીંમતથી ખરચ કરે છે તેમાં તેમને જરા પણ ઇસરાફ દેખાતો નથી ! કારણકે તેઓ એમ સમજે છે કે આનું કરવાથીજ અંગ્રેજ હાકમો ખુશ થશે અને મુસલમાન અમીર ઉમરાવો પાસેથી નાણાં મળશે !

જ્યારે તેમને કાંઈ એવું કહેનારો મળે છે કે તમે આ તમરા દીની મદરસામાં ઇસાઈ હાકમોની ધામધુમથી પધરામણીઓ કરાવો છો અને પેટ ભરીને તેમની તારીફ કરો છો અને તેમની ખુશામતો કરો છો તો તેઓ પોતાની વાત રાખવા માટે કહે છે કે અમે તેમને બોલાવતા નથી પણ તેઓ પોતેજ મદરસામાં આવવા

માટે પોતે થઇને અમને કહેવડાવે છે ! અમારા મદરસાના તાલીમે
 મદમોની હજારોની સંખ્યા આખા દેશમાં ફેલાયેલી હોવાથી અંગ્રેજ
 હાકિમો અમરાથી બીહે છે અને ગમે તે રસ્તે અમારો મદરસો જોવા
 પોતાની મેળે આવે છે ! અને એમ કરી અમને હાથમાં રાખવાની
 કાશીષ કરે છે ! અહીં તેઓ આવી વાત કરે છે અને બીજી બાજુ
 તેમની પધરામણી કરાવવા ખુશમતો ઉપર ખુશમતો કરે છે ! સાધારણ
 લોકોના મનમાં તેઓ એ વાત ઠસાવી દે છે કે અંગ્રેજ હાકિમો અમારી
 બીકથી અમારા મદરસાની મુલાકાતે આવે છે ! આ છે તેમની ચાલા-
 કીઓ ! પહેલાં તો આ જમાનામાં અંગ્રેજ હાકિમો મદરસાથી તો શુ
 પણ મોટી મોટી સહતનનોથી પણ બીતા નથી. તેમણે તુરકીને
 તોડી નાખ્યું, શરીફ હુસેનને કહાડી મુક્યો, અને મળને સહિદને શુભાગ
 બનાવી દીધો. આવા લોકોથી તો અંગ્રેજ હાકિમોનો જરા પણ વાળ
 ગરમ થયો નથી તો પછી પછસા ઉધરાવી ખાનારા તાલીમે હિંમોથી
 તે શું કરી જવાના ! શું લોકોને ભરમાવવાની વાતો છે ! જો આ
 વાત કાંઈ બરાબર સાબીત કરી આપે કે અંગ્રેજ હાકિમો વગર
 અરજીએ પોતાની મેળે આલીમોની બીકને લીધે મદરસાની મુલાકાત
 લેવા આવે તો તેને આપણે ઇનામ આપીશું. પણ આ બધી એ
 વહાબી અકીદાવાળા આલીમોની ચાલાકીઓ છે ! ધારો કે અંગ્રેજ
 હાકિમો તમારાથી બીને તમને હાથમાં રાખવા મુલાકાત કરવા આવે
 છે તો એની મતલબ એજ થાય કે તમે તેમની મુલાકાતને લીધે
 તેમના હાથમાં થઇ ગયા છો અને તેમની મરજીનું કામ કરો છો !
 આમાં પણ તમે ક્યાં છુટી શકો છો ! બીલાફત તમે તોડી, મળને
 સહિદને તમે ટેકા આપ્યો, મુસલમાનોને પોતપોતામાં બહાવી જુદા

પાડ્યા, અને હીંદુ મુસલમાનોમાં કુસંપ પશુ તમેજ પેદા કરાવ્યો
અને ઉપરથી હવે એમ પશુ કહો છો કે બધા કમડા છોડી જઈ
તખલીગ કરો ! આમ તો બધેબધ સળગાવી દીધી અને હીંદુઓને
મુસલમાનોથી જુદા કરી નાખ્યા અને હવે સલાહ આપે છે કે તખલીગ
કરો ! ક્યાં જઈને તખલીગ કરે ! કુરબાનીની વાત ઇસ્લામમાં છે એ
સઉ કોઈ જાણે છે પણ ખાસ માયની કુરબાની ઉપર જોર દેવા
કીતાબો લખી અને વાંચેજો કર્યા અને એમ કરી હીંદુ મુસલમાનોને
એક બીજાનો ટોટા પીસતા કરી દીધા અને હવે કહે છે કે તખલીગ
કરો ! આવા છે આ વહાબી આલીમોના રંગ ! આ વાતો ધણી
ઉંડી છે. તેને બધાજ એકદમ સમજી શકતા નથી. બેશક સમજવ-
વાળી સમજી શકે છે. આવા દીન વેચનારા આલીમો જ્યાં પેદા થયા
હોય ત્યાં ઇસ્લામની બેહતરીની શું આશા રાખી શકાય ! આવા
આલીમો કમરો તોડાવે એમાં નવાઈ શું ! તેમના ધંધા ડુંગ્રેવાળ છે
એ હવે ક્યાં અગ્નિપ્રયુ રહ્યું છે ! આવા લોકો “તખલીગ તખલીગ”
કરી રહ્યા છે તો આ તખલીગ કરનારા છે કે તખલીગને તોડનારા
છે તેનો વીચાર લાઈઓએ પોતેજ કરવાનો છે.

[મુંબઈ સમાચર. તા. ૯ મી એપ્રિલ ૧૯૨૭]

પુત્રુગોના ઉરસના કાયદા.

બીજા મેળાવડાઓમાં શું પુરાઈઓ થતી નથી ?

તેમાં જવું અને ઉરસો તોડવા એનો હેતુ શું ?

મુશરીકોની તારીફ અને મુસલમાનોની પુરાઈ !

(લી૦ ઇસ્લામી સેવક.)

[૧૨]

પુદ્ગતાલાએ દીનને સંપૂર્ણ-કામીલ બનાવી આપણને સોંપી દીધું એટલે તેણે પયગમ્બરી પણ તખમ કરી દીધી. દીનને માટે હવે કોઈ પયગમ્બરની જરૂર રહી નહીં પણ દીનની તખલીગ-ઉપ-દેશ અને તેના પ્રચાર માટે ઓલીયાઓની જરૂર પાડી રહી અને તે પ્રમાણે તેણે વખતો વખત પેદા કર્યા અને તેમનાથી તેણે એ કામ લીધું. આ ઓલીયાઓએ જાનનોડ મહેનત કરી તખલીગ પાછળ પોતાની જાત ફના કરી દીધી. તેમણે પોતાની જાંદગીમાં કાકા કર્યા અને કોઈની પાસે એક પાછ પણ માંગ્યા વીના તકલી-ફમાં દહાડા કહાડ્યા. પણ તેમના તખલીગી કામ એવાં હતાં કે તેમના કામની યાદગારી પુદ્ગાએ લોકોના દીલોમાં કાયમ કરી દીધી. અને તેનુંજ નામ ઉરસ છે. આવા ઉરસો જ્યાં બરાય છે ત્યાં

લોકો દરેક શરીર પહે છે અને કુરાન શરીરની તીક્ષ્ણતા કરે છે. કેટલાક લોકો ત્યાં વાઝેકના અને મોલુદ શરીરના જલસા કરાવે છે, અને કેટલાક ત્યાં ખેરાત કરી તથા ખાવાનું રંધાવી ગરીબોને ખવાડે છે, અને બુઝુર્ગોની અરવાહોને સવાબ પહોંચાડે છે. આ હીસાબે ઉરસોમાં સવાબના કામો ધણા થાય છે. વળી તે ઝોલી-યાઝોના મઝારપર જવાથી તેમનાં તબક્કીગના કામોથી વાકેફ થવાય છે, અને તે કામોને જોર દેવાની આપોઆપ ખાહેશ થાય છે. વળી એવા મહાન કામ કરનારા બુઝુર્ગો પણ છેવટે આ દુનીયા છોડી ચાલ્યા ગયા એ વાતોનો ખ્યાલ દીક્ષમાં એકદમ આવીને ઉભો થઈ જાય છે જેથી તેને મોત યાદ આવે છે અને ધખરત થાય છે. આવા દીની ફાયદા સાથે ત્યાં લોકોનો જખરો જમાવ થવાથી વેપારના કામને પણ ધણું જોર મળે છે. લાઇઓ દર વરસે ત્યાં મોટા જથ્થામાં ભેગા થતા હોવાથી ઇસ્લામી સંગઠન પણ કામમ રહે છે અને તેને દીવસે દીવસે મજબુતી મળતી જાય છે. વળી ત્યાં ધણી તબક્કીગની બાબતોના મશવરા પણ થાય છે જેમા દીનના ફાયદાની ધણી બાબતો શોધી કહાડવામાં આવે છે. તે ઉપરાંત ત્યાં જુદા જુદા જલ્લાઓના લાઇઓ ભેગા થતા હોવાથી દેશમાં ચાલતી અનેક પ્રકારની ચળવળોની પણ સારી રીતે માહિતી મળે છે. હજારો રૂપીઆ ખરચતાં અને લોકોની ભારે ખુશામતો કરતાં પણ જેટલા લોકો ભેગા ન થાય તેથી પણ વધારે આ ઉરસોમાં પોતાની ખુશીથી ભેગા થાય છે અને તેમનામાં જોઇએ તેવો જોશ હોય છે. આ ખ્યાલથી જોતાં આ ઉરસોના જલસા મોટી મોટી કાન્દર-સોની ગરજ સારે છે. લાઇઓનો જખરો જમાવ એ એકસંધી અને મહે

જ્યતની નીશાની છે અને તેની બીજાઓ ઉપર જખરી અસર થાય છે. કારણ કે તેમાં ઇસ્લામનો ભારે દબદબો દેખાય છે. આવા મોકા દર સાલ આવતા હોવાથી ભાઈઓના મનમાં તખલીગ માટેનો જોશ તાજો રહે છે. મતલબ કે ઉરસો એ ભાઈઓને સંગઠનના રૂપમાં એક જગ્યા રાખવાનું એક ઉમદા ધોરણ છે. ઉરસોમાં આવા ફાયદા હોવાથીજ તે હીંદુસ્તાનમાં લગભગ હસો વરસથી જમી છે જેના પુરાવા કીતાબોથી ચોખ્ખા મળી આવે છે. “ ગામ હોય ત્યાં ઢેડવાડો હોય ” એમ દરેક કામમાં થોડી ઘણી જુરાઈઓ હોય છે, પણ તેવી નાની નાની જુરાઈઓને લીધે મોટા તખલીગી ફાયદાઓને નુકસાન પહોંચાડવા કમ્મર કસીને બહાર પડવું એ તખલીગના કામને જખરો ફટકો લગાવવા ખરાબર છે. તખલીગ માટે સંગઠનની ખાસ જરૂર છે અને ઉરસો એ સંગઠનનું જ કામ કરે છે.

હાજી ઇમદાદુલ્લાહ સાહેબે પોતાની “શમાએમે-ઇમદાદીઆ” નામની કીતાબના ૧૩૦ મા પાને લખ્યું છે કે કખરમાં મુન્કર નહીર ફરીસ્તા સવાલ કરવા આવે છે ત્યારે જે અઉલીઆ લોકો હોય છે તેમને તેઓ કહે છે કે “ નુમ કનઓ મતીલ ઉરસ ” એટલે નવી દુલ્હન માફક ખુશીથી આરામ કરો અને આનંદ ભોગવો. અઉલીયાઓ જે ખુદાના ખાસ પ્રેમવાળા બંદા હોય છે તેમને માટે મોત એ ખુદાને મળવાનો એક મોટો આનંદનો પ્રસંગ હોય છે. કારણ કે જે ચીજનો તેઓ ખાસ પ્રેમ ધરાવે છે તે તેમને મળે છે. આના કરતાં વધુ ઉરસી-ખુશી બીજી શું હોઈ

શકે ? આ ખીના હદીસ કરીકની છે અને તેના ઉપરથીજ ઉરસ શબ્દ તીકળેલો છે એમ હાજી સાહેબે લખેલું છે.

ઉરસ માટે આવો હદીસનો આધાર છે અને તેમાં દાની અને દુન્યવી ફાયદા પણ મળ્યા છે જેથી ભાષ્યો તેને વળગી રહેલા છે અને દર સાલ કરે જાય છે. હવે જે લોકો ઉરસને પુરી ચીજ સમજે છે અને તેમાં ભાગ નહીં લેતાં ખીજઓને પણ રોકે છે તેમને પુછીએ છીએ તો તેઓ કહે છે કે તેમાં તાડી પીનારા, જુગાર રમનારા લોકો આવે છે, વાળ વાગે છે, અને બેપરદા ઓરતો તમારો જોવા આવે છે તેથી અમે ત્યાં આવતા નથી ! પણ જ્યાં ફીકિટની મોટી મેચોના બેલો થાય છે ત્યાં શું આવા લોકો ભેગા થતા નથી ? અને બેન્ડ વાજાં વાગતાં નથી ? ત્યાં શું બેપરદા ઓરતો ઓછી હોય છે ? વળી ઘોડાની શરતોના મેદાનમાં ઉઘાડો જુગાર રમાય છે શરાબ પીવાય છે બેન્ડ વાજાં વાગે છે અને જોધએ તેટલી બેપરદા ઓરતો બંદે કંચનીઓ શુદ્ધ લગો લગ કરતી હોય છે તો આવા જલસાઓની ખજર માટે તો હંમેશા ખાસ પેપરો ઉપર ધ્યાન રાખવામાં આવે છે કે આવા જલસા ક્યારે છે, અને તે નક્કી થાય છે તો સેંકડો ફ્રીઆ ખરચી તેમાં રાહતથી ભાગ લેવાની દરેક સવડ પહેલાંથી કરી રાખવા તજવીજે થાય છે. આવા ઉરસના મેળાવડાથી અણગમો રાખનારા ભાષ્યો પણ વગર સંકાપે તેમાં સામીલ થવામાં આનંદ માને છે. તે ઉપરાંત મોટા ઇસ્લામી વેપારીઓની દુકાનોમાં દર પીનારા, જુગાર રમનારા, સદા ખેલનારા આવે છે એટલુંજ નહીં, પણ સવારથી સાંજ સુધી બેપરદા ઇસ્લામી અને ગેરઇસ્લામી ઓરતો હંમેશાં ખરીદી કરવા

આવે છે. આ વેપારીઓની દુકાનોમાં પીમીઓ, નાની પડધમો,
 હાથ વાળ, અંસરીઓ વિગેરે વેચવામાં આવે છે. જુગારના સાધનો
 જેવાં કે ગંજુદા, મંળ, બીલીઅડનો સામાન જ્યાંજ્યાં રાખી તેનો
 તથા વીલાયતી સ્પીરિટો, ટિક્કયરો જેમાના ઘણાખરા તો ચોખ્ખા
 શરાબનીજ કીસમના હોય છે તેનો તથા તસ્વીરોનો પુતળીઓનો
 ઉધાડે છોગે વેપાર ચાલે છે. સાડી ચારસો આશીમોના ફતવા
 વિરૂદ્ધ જઈને વીલાયતી માલ દુકાનમાં ભરવામાં આવે છે, આ
 વેપારીઓ બ્યાજ આપે છે અને લે છે, માલના વીમા ઉતરાવે છે,
 ફેટલાક દહાડીઓ પણ મુંડાવે છે તો પણ તેમને તો સારા ગણી
 તેમની દુકાનોમાં રોજ એ ભાષ્યો જાય છે. ફીફટની મેચોમાં,
 ખેડાની શરતોના મેદાનમાં, અને આવા વેપારી ભાષ્યોની દુકાનોમાં
 જવા માટે કદી એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે ત્યાં શરીર અત વિરૂદ્ધના
 કામો નેવવામાં આવે છે તેથી અમે ત્યાં જઈ શકતા નથી. ઉરસમાં
 શરીર અત વિરૂદ્ધની વાતો તેટલી બધી ન હોય તો પણ તેમને ગમે
 ત્યાંથી દેખાઈ આવે છે ! અને ઉપલા ત્રણ ઠેકાણે ઉઘાડી રીતે
 શરીર અત વિરૂદ્ધની વાતો હોય છે તો પણ કોણ જુવે છે ! જુગાર
 રમવો, તાડી પીવી, એપરદા ચારતોડું ફરવું, એન્ડ વાળ વાગવાં
 એ એશક સારી ચીજો નથી, પણ આ ચીજો તો ઉરસ સીવાય
 બીજે બધે ઠેકાણે રાત દીવસ ચાલુ છે. જો આ જુરી ચીજોને
 મટાડવાની ખાસ કાળજી હોય તો પ્રથમ તેના મથકો તોડવા જોઈએ
 જ્યાં રાત દીવસ તેનો ઉપયોગ થાય છે, શહેરોમાં દારૂ તાડીના પીકાં
 ખમ્મોકાર ચાલી રહ્યા છે, એપરદા ચારતો આખા બજારમાં રાત
 દીવસ ફરે છે, વેશ્યાઓના બજાર ઉઘાડાં છે, શરતના મેદાન અને

સદા અમરોમાં ઉઘાડે દંડે ભુખાર ચાલી રહ્યો છે, તો એવાં ઠેકણે જઈને કાંઈ બાધએ શરીરભતના મસજી કહેવાની જરા પણ કાળજી રાખી છે ! જે ચીજ હરામ છે તે હરામજ છે, અને તેને દરેક ઠેકણે તોડવાની ઠાણીય કરવાની છે. આવી ચીજને માટે ઉરસને બદલામ કરવા અને બીજી જગ્યાએ માટે ચુપ રહેવું એ પણ જે શરીરભત હોય તો તેમ થવા દે ! આપણે આપણા બાઈ-ઓને કીકટ, સરતો, અને વેપારીઓની ફુકાનો માટે કાંઈ બદલામ કરવા માંગતા નથી કે તેમનાં એજ કહાડવા માંગતા નથી, પણ દલીલને ખાતર હકીકત રજુ કરીએ છીએ. તે ઉપરાંત કાંઈ કલેક્ટર કમીશનર કે ગવરનરની પાર્ટી હોય છે તો ત્યાં શરાબ પીનારા શરાબ પીએ છે, બેન્ડના વાજાં વાગે છે. બેપરદા ઓરતો હોય છે તો ત્યાં બાઈઓ એવી દલીલો ક્યાં ઉભી કરે છે ! ત્યાં તો જ્યારે શહેનશાહની સલામી બેન્ડવાળા વગાડે છે ત્યારે માનને ખાતર સઠિને વાજાં વાગતી વખતે ઉભા થવું પડે છે એ કાણુ નથી જાણતું ? આવી ચીજને જ્યાં થાય છે તોમ બાઈઓ ખુશીથી જાય છે અને એજ બાઈઓની આલીમો ખુશામતો કરે છે અને તેમને ત્યાં ખેરાત લેવા દોડતા જાય છે ! જે આનુંજ નામ સુન્નતની પેરવી હોય તો એમાં પેલી ધુરી ચીજોમાં ભાગ લેનારા બાઈઓનો શું વાંક ! જે ચીજ નાદુરસ્ત છે તે તો જેમ ઉરસના ઠેકણે નાદુરસ્ત છે તેમ બીજે ઠેકણે પણ નાદુરસ્તજ છે, માટે તેનો તો દરેક ઠેકણે ખ્યાલ રાખવાનો છે.

અહીં જે દલીલો આપવામાં આવી છે તે ફક્ત ધ્યાનમ લેવાની ખાતરજ આપવામાં આવી છે કે બાઈઓ તે ઉપર ગોરાં

કરે અને ખુદને હાજરનાજર બાણી ધનસાફ કરે કે. આમાં જોડું થું કહ્યું છે. જો હક બ્યાજખીપણાની નજરથી સાચો તોલ કરવામાં આવશે તો બાધઓને પુરેપુરી ખાત્રી થઈ જશે કે ઉરસમાં શામીલ નહીં થવાની જે દલીલો ઉપર પ્રમાણ કરવામાં આવે છે તે કૃત્રિમ દરજ્જે બ્યાજખી છે. આમાં કોઈ બાધઓ એવી દલીલ કરે છે કે ઉરસમાં દહાડો મુકરર કરવામાં આવે છે, ત્યાં રોશનીનો ઇસરાફ ખરચ થાય છે, અને કબાલી થાય છે તેથી અમે શામીલ થતા નથી ! તો તે બાધઓને આપણે કહીશું કે લોકોને નક્કી કરેલા દીવસે ભેગા થવાનું મુગમ પડે તેથી દહાડો મુકરર કરવામાં આવે છે, નહીં તો ફતેહનો સલામ તો ગમે ત્યારે પહોંચી શકે છે. નીકાહનો દીવસ, મદરમાના જલ્લસાનો તેમજ અમીઅતુલ એલોમા તથા ખીલાફત કોન્ફરન્સ વિગેરેના જલ્લસાના દીવસો પણ નક્કી કરવામાં આવે છે અને તેનો હેતુ પણ લોકો નીમેલે દીવસે બધા ભેગા થાય એમ હોય છે. આવા દીવસો તો ખીલાફતની ચળવળ વખતે ઘણા પણ નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા એ કાણ નથી બાણતું ? હૈ કમાલીઆ, યઓમુલ ગાંધી (ગાંધી કે), યઓમુલ-અલી ખીરાદરાં (અલી બધર્સ કે), યઓમુલ-જઝીરતુલ અરબ વિગેરેના દીવસો મુકરર કરવામાં આવ્યા હતા અને તે દીવસે બારે ધામધુમ અને રોશનીઓ પણ થઈ હતી. વળી જ્યારે જમીઅતુલ એલોમા, ખીલાફત કોન્ફરન્સ, જમીયતે તમલીયુલ ઇસ્લામ વિગેરેના જલ્લસા થાય છે ત્યારે મંડપો નંખાય છે, રોશની થાય છે, અને સારી રીતે ખાવાનું પણ રંધાય છે જેની હકીકત મોટા મોટા હેડોગથી છાપાંઓમાં છપાય છે. આ જગ્યાઓના ખાણાંમાં તો મોટા મોટાજ

હોમ છે, મરીખોને તો ત્યાં કોઈ પેસવા પણ દેવું નથી. આ જે ખંડુ થાય છે તે ફરકે સંસ્થાના પ્રિયેમેન્ડા માટે થાય છે. ઉરસ એ તખલીગને પ્રિયેમેન્ડા છે. તેમાં હજારો માણસો ભેગા થાય છે તો તે બધાની સવડને માટે ત્યાં રોસની થાય તો લોકોને જવા આવવાની સહેલાઈ થાય અને રાહત મળે. ઉરસોમાં કળાલી થતી હોય તો તે એક છખતીલારી ખાખત છે. જેને માટે છખતીલાફ-મતભેદ હોય તેને માટે નકામો શોર મચાવવા કરતાં બે પોતાને તે નાપસંદ હોય તો તેમાં ભાગ લેવાની જરૂર નથી. ઉરસો એ ઇસ્લામી સંગઠન -એકસ'પી-અને બાઇચારાના હેતુથી કરવામાં આવે છે તો પછી તેમાં બેદીલી અને કજીઓ પેદા થાય એવું કરવા કરતાં ચુપકીદી પારણું કરવી એ વધારે સારું છે. દર વગાડવાની તો ઇસ્લામમાં છુટ છે તો ગેરકામની ખાતર તખલીગને માટે કદાચ ઢોલકે વિજેરે વાગે તો જેમ ખીલાફતની તખલીગ વખતે વાળ વાગતાં હતાં અને બાઇઓ ચુપ હતા તેમ આમાં પણ ચુપ રહેવામાં શું વાંધો છે ? ઇસાઈ તખલીગને હાયદો ન પહોંચે તેટલા માટે તો બેંકનું બાજ જે તદન હરામ છે તે હલાલ કરી નાખવાની મસલેહત મોટા મોટા આલીમોએ ખોળી કાઢી છે તો આ ખાસ ઇસ્લામની તખલીમના હાયદાની વાત છે તો તેમાં નકામી હોદ્દા કરવાની જરૂર શું છે ? ખીલાફત જે દીનનો એક ભાગ છે તેને માટે શું શું ચીબે ચપ અને આલીમોએ તે કેમ ચલાવા લીધી તેનો વીચાર કરવાની જરૂર છે. ઉરસ એ તો ખાસ દીનની તખલીગ છે તો તેને માટે પણ ખન્સાફની રાહે ખ્યાલ રાખવો ધટે છે. ઉરસોમાં કેટલેક ટેકલો ગેરવાજબી વાતો બેશક થતી હશે પણ તે સારા માણસો તેમાં ભાગ

નહીં લેવાથીજ થતી હોય તો નવાઇ જેવું નથી. જે સારા સારા માણસો, તેમાં જાગ લે તો કંચનીઓ ત્યાં આવી શકે નહીં, જુગાર ચાલે નહીં, કે વધારે બેપરદગી થાય નહીં પણ સારા માણસો ઉપસી દલીલ કરી નકામા આધાર રહે તેથી જુરાઇતો પ્રસંગ વધારે આવે એ બનવાનુંજ છે. વળી કેટલાક ભાઇઓ તો ઉરસ કરનારા જાણે ખાસ મુશરીક હોય એમ ગણી બેસે છે ! તેઓ મુસલમાન ભાઇ છે અને કલમે પઢનારા છે તોપણ તેમને એ ઇલાકામ આપવા ચુકતા નથી ! તેઓ આ મુસલમાન ભાઇઓને તો મુશરીક ગણી કહાડે છે; પણ જ્યારે કાંઈ મુશરીક લીડર, અમલદાર કે મોટા વેપારી જેની સાથે તેમને સંબંધ હોય છે તે આવે છે ત્યારે તેને જખંડ માન આપી તેની ટોપને ટોપમાં તારીફ જાહેર જલ્સાઓમાં કરે છે. આ લોકો ખાસ મુશરીક હોય છે તો પણ એ ભાઇઓનું વર્તન તેમની સાથે ઘણુંજ સલુકવાળું હોય છે. આને માટે કાંઈ વાધો નથી. પણ જ્યારે તેઓ તેમને ખાસ શીરક કરનારા જાણે છે તો પણ માન આપે છે તો પછી આ ઉરસ કરનારા જે કદમાગો મુસલમાન ભાઇઓ છે તેમને માટે જુરી લાગણી રાખે તો તમની મરજી ! આને જે તેઓ ઇન્સાફ સમજતા હોય તો કાઈ ના કરેતું નથી ! વ્યાજ ખાતું, તસરીરો પડાવવી રીમા ઉતરાવવા, મદ્દા કરવા, દહાડી મુંડાવવી, નાટકો અને તમાશા જેવા એ સર્વ ચીજો હરામ છે તો પણ એવા કામ કરનારા ભાઇઓથી આપણે તથા આક્ષીમેએ ક્યારે જાહેર નફરત રાખી છે ! ખીલાફતની ચળવળમાં જે વાતો થઇ તેનાથી તો ઘણીજ ઓછી વાતો ઉરસોમાં થાય છે તો તે વખતે તો બધાજ ભાઇઓ તે સાંખી લેતા હતા તો પછી અહીં શું વાંધો છે !

કેટલાક લાઇઓ કદાચ એમ કહે કે ઉરસ કરનારાઓ આ વાનો પોતાની મનઝમ અને કમાઇ માટે કરે છે ! તો આપણે કહીશું કે કોઈ માણસ જીજીવિતા ઉરસ કરી જીવે અને પછી કહે કે એમાં ખરચ થાય છે કે કમાઇ ? આમાં હેતુ તો ઇસ્લામી સંગઠન અને તખલીફનોજ છે જેના ફાયદા આગળ જણાવી ચલા છીએ. તો પણ કદાચ આપણે એ લાઇઓના કહેવા પ્રમાણે એમજ માનીએ કે તેમાં ફાયદો છે તો તે નહીં જેવોજ છે. આ બાબતની ખાત્રી ન થતી હોય તો કોઇ લાઇ એક કે બે વરસ આવું કામ કરી જુઓ. એટલે એને પોતાની મેળે અનુભવ થઈ જશે અને પછી તેને ખાત્રી થશે કે એમાં નફો કેટલો થાય છે. કદાચ કોઇ હુશીયાર માણસ ખરચ કરતાં કોઈક વધું બાર મહીનાની મહેનત મેળવે તો તેના કરતાં તેની જાત મહેનત અને રખડપટ્ટી એટલી બધી હોય છે કે જેની કાંઈ હફ નહીં. આનો પણ અનુભવ કોઇ લાઇને લેવા હોય તે લઇને જોઇ લે ! અને કહી કાંઈ મળતું પણ હોય તો એ તેમની તખલીફની મહેનતના હોસાગમાં કાંઈ નથી. બાર મહીના મુશ્કેલીથી રોટલા મળ્યા એ તેમની મહેનત અને તખલીફના પ્રમાણમાં કાંઈજ નથી. તેઓ ગમે તેમ મહેકત કરી તખલીફ તો કરે છે. પણ તેને માટે તેઓ બીજા લોકો પાસેથી હાથ જેમ તખલીફના નામે મોટા મોટા ફાળા લેવામાં આવે છે તેમ નાણા માંગતા નથી. કદાચ કોઇ પોતાની રાજી ખુશીથી રૂપીયો બે રૂપીયા આપતું હશે તો તે તેમને મળતું હશે. આવી આવક કાંઈ વધારે હોતી નથી પણ જીજીવિતા હોય છે અને તેમાં તખલીફનું કામ ચાલે છે. તખલીફના નામે લોકો પાસેથી

નાણાની મોટી મોટી રકમોના ફાળા લેનારાઓ કરતાં તો આ લોકો
 સારા છે કે નાણા માંગતા નથી અને વગર માંગે મોટી ધણી પણ
 તબક્કીય પોતાની ગુજરાન પ્રમાણે હંમેશાં કરે જાય છે. તેઓ તબક્કીય
 પણ કરે છે અને પોતાનું ગુજરાન પણ ચલાવે છે. તબક્કીયનું આ
 જીવન ખાતું ન દુટે એ ખ્યાલથી તેઓ મહેનત કરીને પણ ચલાવી
 રહ્યા છે. તેઓ આપણી પાસે એને માટે કાંઈ માંગતા નથી, પણ
 આપણે કાંઈ વખત ખુશીથી કાંઈ આપીએ તો તે લે છે. આને માટે
 તેમને નકોમા શા માટે બદનામ કરવામાં આવે છે એ સમજાતું
 નથી. આના કારણે આગળ અપાઈ ગયા છે, અને તે એ છે કે
 તેઓ કબજેથી લોકોને જોડેલા રાખે છે, ઇસ્લામી સંગઠન મજબુત
 કરે છે, અને તબક્કીય પણ કરે છે એ ઇસ્લામના હરીફોને પસંદ
 પડતું નથી. એટલે પૈસા ખરચીને પણ તેમને બદનામ કરી તોડવાની
 હીકમતો થાય છે. પગારદાર માણસો શીરક અને બીદઅતની વાતો
 ઉભી કરી લોકોને તેમના વિરુદ્ધ લાંબેરે છે અને કામમાં પાર્ટીઓ
 પડાવવા કેશીરો કરે છે. આમાં મતવચબીજી હોય છે પણ બાઇઓ
 એકદમ તે સમજી શકતા નથી, અને તેથી બીજાઓના કહેવાથી આ
 લોકો માટે જેમ તેમ બોલી નાખે છે. પણ વખત આવે એ બાઇ-
 ઓને સમજાઈ જશે કે આમાં શું ભેદ છે નફરતની નજરથી જોતું
 અને ખાલીસ સાગણીથી જોતું એમાં ઘણો ફેર છે. નફરતની નજરથી
 દરેક બીજા નફરતવાળી દેખાય છે અને ખાલીસ સાગણીની નજરથી
 દરેક બીજામાં કરનારાઓની નેક નફરત માલમ પડી આવે છે. આને
 માટે ફક્ત ખાલીસ સાગણીવાળી નજરની જ જરૂર છે. હાલ તો
 શીવાજી જેણે મરાઠાઓનો થોડો ઘણો સસારી ફાયદો કરી દેખાડ્યો

તેની જ્યંતીઓ કરવા હીંદુ બાઇઓ તથા ચાચા છે અને બુદ્ધિ
 ઓલીયાઓ જેમણે તમજીગનું જખરું કામ કરવામાં પોતાની જાત
 ફના કરી દીધી છે, તેમની જ્યંતી-ઉરસ કરવામાં પણ કેટલાક
 મુસલમાન બાઇઓને જુરાઈ દેખાય છે એ પણ તાબુખની વાત
 છે! પણ એમાં એમનો વાંક નથી. જ્યાં હીકમતથી કામ થતું હોય
 ત્યાં ખાલુજ થાય છે. મકકા મોઅઝ્ઝમા અને મદીના મુનબરામાં
 મહાન બુદ્ધિઓની પાક કબરો વહાખીઓએ તોડી નાંખી તેની પેરવી
 અહીં પણ થાય એવી ધારણા ચોતરફ રખાઈ રહી છે. ત્યાં આ
 પાક કબરો ટુટી તો ઇબ્ન સઉદના જેટલા અહીં વહાખી અકીદાવાળા
 ગાઠીઆ છે તે તેની વિરુદ્ધ કયાં એક અક્ષર પણ બોલ્યા છે? હજી
 તો તેના તરફેણમાંજ વાતો-કરી રહ્યા છે ?

(મુંબઈ સમાચાર, તા. ૨૦-૪-૧૯૨૭).

વહાળી અકીદા હીંદુસ્તાનમાં કેમ ફેલાયા.

મહાન પયગમ્બરની હાશ મુબારક કહાડી
જવાની થયલી કોશીશો.

=====

વકફના આગેવાનોએ દબરોનો રાખવો બેઠતો ખીયાલ.

=====

દરગાહો અં ખાનકાહોને સારી હાલતમાં રાખવાની જરૂર.

(લી૦ ઇસ્લામી સેવક.)

(૧૩)

આપણે આગળ કહી ગયા છીએ કે મહાન હઝરત પયગમ્બર (સ૦) નો રોજો મુબારક ઇસ્લામના હરીફોને ઘણો ખુચે છે, કારણકે ત્યાં લાખો માણસો દર વરસે મેળો થાય છે તેથી ઇસ્લામી જમાત અને સગડન હમિશને માટે કાયમ રહે છે અને હરીફો આ જમાત નોડવા માંગે છે. જો આ રોજને અને મઝાર પાક નાશુદ થઈ જાય તો પોતાની મેળે હરીફોનો હેતુ પાર પડી જાય. આને માટે તો અસલથી હરીફોની કોશીશો જરૂરી છે. ઇસ્લામી તવારીખથી એ વાત સાબીત છે કે મહાન હઝરતની હાશ મુબારકને કબરમાંથી કહાડી જવા માટે પહેલાં મદીનામાં બે માણસો મુસલમાનોના પહેરવેશમાં આવી ખામ મુસલમાનો હોવાનો દેખાવ કરી મદીનામાં રોજ મુબા-

રકની બાબુમાં એક મકાન રાખીને રહ્યા હતા. દીવસે તેઓ જંગલમાં કામ કરવા જતા હતા અને રાતે પોતાના રહેવાના મકાનમાંથી હઝરતની કબર તરફ સુરંગ ખોદતા હતા સાથે મુખારક કલાડી જવા તેમણે લાંબી સુરંગ છાનેમાને ખોદી હતી. પણ જ્યારે થોડી ઘણી જમીન ખોદવાની બાકી રહી ગઈ ત્યારે મહાન હઝરતે મીસરના ખલીફાને બશારત આપી કે એ જણા કુતંગ તરીકે મને ત્રાસ આપી રહ્યા છે જેથી મને ઘણી તકલીફ થાય છે, માટે તું મદીને આવી એમને ઠેકાણે પાડ. આટલું કહી તે એ જણાની શીકણ પણ તે ખલીફાને ખવાબમાં દેખાડી જેથી ખલીફા એકદમ તૈયાર થઈ મદીને આવ્યા. તેમણે આખા શહેરના લોકોને એગા કરી તેમની શીકણો જોઈ તપાસ કરી, પણ કાંઈ પતો લાગ્યો નહીં. છેવટે ઘણી કાળજીથી પુછપરછ કરતાં તેમને જણાયું કે એ જણા ઘર બાંહે રાખીને રહેલા છે તે દીવસે જંગલમાં કામ કરવા જાય છે અને રાતે ઘેર આવીને સુઈ રહે છે. આ બંને જણા ઉપર મદીનાના લોકોને જરા પણ વહેમ નહોતો. પણ જ્યારે ખલીફાએ એ એ જણને પોતાની રૂબરૂ લાવવાનો હુકમ કર્યો અને તે આવ્યા ત્યારે જે શીકણ તેમણે સ્વર્નામાં જોઈ હતી એજ માલમ પડી. આ ઉપરથી ખલીફાએ ઉંડા ઉતરીને તપાસ કરવા માડી તે જણાયું કે તેઓ પરદેશી છે અને થોડા વખતથી ત્યાં આવીને રહેલા છે. આથી તેમને પાકો શક ગયો. અને જ્યારે તેમના રહેવાના ઘરની ઝડતી લીધી તો તેમાં ખાડો ખોદેલો જણાયો. ત્યાં જઈ તપાસ કરી તો માલમ પડ્યું કે એક મોટી સુરંગ ખોદેલી હતી. આથી ખલીફાની ખાત્રી થઈ કે આ કામથીજ મહાન હઝરતને તકલીફ થઈ છે, અને તેમને બશારત આપી

છે, અને ખવાઈમાં દેખાયતી શીકનો એજ છે. જેથી એ લોકો ઉપર સખતી કરવા માંડી અને આખરે એમણે કજીર કયું કે તેઓ એ કામ હઠરતની લાશ મુખારક કહાડી જવા કરતા હતા. આથી સાખીત થાય છે કે મહાન હઠરતની પાક કખરમાંથી લાશ લઈ જવામાં તેમનો એ હેતુ હતો કે લાશ ચાલી જાય તો કખર ખાતી પડે અને ત્યાં કોઈ ઝીવારત કરવા આવે નહીં, અને લોકોનો જમાવ દુરે. આ વાતની જ્યારે ખલીફને ખાત્રી થઈ તો તેમણે કખરની આસપાસ મોડે છેડે સીમું તપાવીને મોટા જથ્થામાં રેડાબું અને એ જમીન એની મજબુત કરી કે ફરી કોઈથી સુરંગ ખોદી શકાયજ નહીં. આ બે માણસોને કલ્લ કર્યા અને ત્યાં ખારીક દેખરેખ જમી રખાવી. પછી આથી હરીફ શું કરવા માંગે છે તે ચોખ્ખુ સમજાઈ ગયું. આ વાત છતીહાસની છે જે ઘણા પુસ્તકોમાં ઉઘાડી રીતે બતાવેલી છે. અને જેને ખાત્રી કરવી હોય તે વાંચી કરી શકે છે.

જ્યારે હરીફ આ આગતમાં ન ફાગ્યા અને સીમું પુરવાથી હવે એ કામ બની શકશે નહીં એવી તેમને ખાત્રી થઈ ત્યારે તેમણે ખીજી હીકમતો કરવાની ફાશીય કરવા માંડી. કેટલાક લોકો મુસલમાનોનો વેશ લઈને અરબસ્તાનમાં ફરતા અને એ મતલબ પાર પાડવા રાત દહાડો એજ ખવાઈમાં રહેતા. તેમણે લાખો રૂપીઆ ખરચી નાંખી વહાબી અકીદાઓનું મંડાણ મંડાવ્યું, અને મુસલમાનોનીજ મારફત એવી વાતો ઉપર જોર દેવાડવા માડ્યું કે હઠરનો રાજો એ “મોટો બુત” છે અને ત્યાં જવું એ ચોખ્ખી બુતપરસ્તી. મુરતીપુજા કરવા જેવું છે. આ પાયો અરબસ્તાનનાં નજદ પ્રાંતમાં નાંખાયો જેને માટે મહાન હઠરતે પેશીનગોઈ કરી હતી અને બાવિબ

બાપ્તિસ્મ હવે કે એ જગાએથી રીતોનનું શીગડું કુટસે અને બારે
 ધુરાઈ—શીસાદ પેદા થશે. હઝરતની આ બવિધ વાણી સાચી પડી
 અને ત્યાંથીજ આ ચેપ શરૂ થયો. નજદનો વહાબી સરદાર આજથી
 સવાસો વરસ ઉપર બહારની મદદ મળવાથી બહાર જોર ઉપર આવ્યા
 ગયો અને તેણે મક્કા ઉપર ચઢાઈ કરી ઇ. સ. ૧૮૦૩ માં મક્કા
 કબજે કરી લીધું. અને તુરકી સુલતાનથી ફરી જખ બધે જુલમ
 કરવા માડયો. પાક જગાઓની બેધજજતી કરવા માંડી અને મદીના
 શરીફ કબજે કરી હઝરતના રોજ મુબારકનો ધુમટ તોડી નાંખ્યો,
 અને હરમ શરીફમાં ઘોડા બાંધી તે જગાને લીધે અને પેશાબથી
 નાપાક કરી. આ વખતથીજ મહાન હઝરતના રોજ મુબારકને તોડ-
 વાની અને તેનું નામ નીશાન મટાડી દેવાની ફાશીશ આણુ છે.
 પાલગ્રેવ નામનો એક ઇસાઈએ પોતાની અરબસ્તાનની મુસાફરીનું
 એક પુસ્તક અંગ્રેજીમાં લખેલું છે તેમાં તેણે ચોખ્ખું બતાવ્યું છે કે
 નજદના વહાબી હાકેમે તેનો સારો આદરસતકાર કર્યો અને તેને દરેક
 સવડ પુરી પાડી પાલગ્રેવ નજદમાં ઇ. સ. ૧૮૧૩માં ગયો હતો. તે
 પછી ઇ. સ. ૧૮૬૫માં લેફ્ટેનન્ટ કરનલ લુઈ પેલી (Sir Lewis
 Pelly) નામનો ઇસાઈ સખસ નજદના વહાબી સરદારનો મેમાન
 થઈ ગયો હતો અને તેણે તે સરદાર સાથે છુપી મસલત ચલાવી હતી
 આ શખસે “ પોલીટીકલ મીશન ટુ નજદ ” નામનું એક પુસ્તક
 લખ્યું છે જે એ બાબતની ચોખ્ખી સાક્ષી પુરે છે. આ પ્રમાણે
 નજદના વહાબીઓ સાથે એ લોકોનો સંબંધ ઘણા જુના વખતથી
 જારી છે. ઉપલી પાલગ્રેવ તથા પેલીની હકીકત તો મી. ટોમસ
 પેટ્રીક હયુઝસની “ ટ્રીક્વેરી ઓફ ઇસ્લામ ” નામની અંગ્રેજી

ચોપડીમાં પણ વહાખીઓ વીથેના વર્ણનમાં મોજુદ છે, જે દોષ પણ જોઈને ખાત્રી કરી શકે છે. એ લોકો નજદના વહાખીઓ સાથે ખાસ સંબંધ ધરાવે છે તેના જુના દસ્તાવેજ પુરાવા પાંસડ વરસના આવી રીતે નીકળી આવે છે. પાલણેવ ત્યાં ઇ. સ. ૧૮૬૩ માં ગયો હતો જેને આજે ચોસડ વરસ થયાં છે.

આ વહાની અકીદાઓની ચળવળ અરખરતાનમાં જોરથી છુપી રીતે ચાલતી હતી તેવામાં ઇ. સ. ૧૮૨૨ માં બરેલીના સૈયદ એહમદ નામના શખસ મકકે હજ કરવા ગયા. આ શખસ પહેલાં ટાંકના પીંડારી સરદારના ત્યાં સવારોમાં નોકર હતા, અને તદ્દન અનપદ હતા આ પીંડારી લોકો દેશમાં હુટફાટ કરતા અને પોતાનું ગુજરાન ચલાવતા એ આપણે ઇતીહાસપરથી સારી રીતે જાણીએ છીએ. સૈયદ એહમદે પીંડારાઓના લશકરમાં કામ કીધું હતું તેથી મુલકો કેમ લેવાય છે અને લોકો ઉપર કેમ દાવ્ય પડાય છે એ તેમના સારી રીતે જાણવામાં હતું. તેમની નોકરી પીંડારાઓના લશકરમાંથી છુટી જવાથી તેઓ ફરતા ફરતા દીલ્લી આવ્યા અને ત્યાં મોલવી ઇસમાઈલ જે મઉલાના શાદ અબદુલ્લ અઝીઝ સાહેબ મોહદીસ દેહેલવીના લગ્નીજ હતા તેમને મળ્યા. મોલવી ઇસમાઈલ આ વખતે જુવાન ઉમરના હતા અને તેમને આગળ પડવાનો ધણો જોશ હતો તેથી તેમની સાથે મસલત થઈ. મોલવી ઇસમાઈલે તેમને પોતાના પીર બનાવ્યા અને તેમની તારીફમાં એક “ સીરાતુલ મુસ્તફીમ ” નામનું પુસ્તક બહાર પાડી લોકોમાં છુટથી તેનો ફેલાવો કર્યો અને તેમનો દરજ્જો ધણો વધાર્યો. ખીજા પણ આલોમ તેમજ પોતાની સાથે લીધા અને સઈયદ એહમદને

તેઓ અમલુ હોવા છતાં એક દીનના મોટા પેસવા બહેર કરી હીંદુસ્તાનમાં બધેખંધ ફરવા માંડ્યું. સમયદ અહમદની સાથે સાથે બાપણો કરનાર બે ચાર મોલવી હોવાથી તેમનો મસ્તબો વધ્યો અને તેમને લોકો તરફથી નજરાણામાં પહોંસો પણ મળ્યો. આ પહોંસાથી મોલવીઓને પણ લાલ મળ્યો અને ખીજ જે સાથે આવતા તે પણ ફાયદો ઉઠાવતા. આ રીતે ચળવળ સારી ચાલી. પહોંસો મળવાથી મોલવી ઇસમાઈલ સમયદ અહમદને લઇ મકકે ગયા ત્યારે વહાબી સત્તા કમળેરીપર હતી, પણ વહાબી આલીમો નજદના વહાબી સરદાર તરફથી વહાબી અકીદાઓ છુપી રીતે ફેલાવવા અને લોકોને પોતાની તરફ ખેંચવા કોશીય કરી રહ્યા હતા. વહાબીઓનો અમલ મકકમાં નવ વરસ રહ્યો હતો. ઈ. સ. ૧૮૧૪માં અબદુલ્લાહ ઇબને સલિમ નજદની ગાદી ઉપર આવ્યો ત્યારથી તેમની પડતી આવી હતી. આ નજદી લોકો તુરકી સુલતાનથી ફરદા હોવાથી સુલતાનના લશ્કરના સરદાર ઇબ્રાહીમ પાશાએ અબદુલ્લાહ ઇબને સલિમને ચડાઇ કરી કેદ કર્યો અને તેને ઇસ્તંબુલ મોકલી દીધો જ્યાં તેને ઈ. સ. ૧૮૧૮ માં કતલ કરવામાં આવ્યો. આ પછી વહાબી અમલ નબળો પડી ગયો હતો. પણ વહાબી અકીદાના આલીમો છુપી રીતે કામ કરી રહ્યા હતા. આવો મામલો ચાલતો હતો તેવામાં ઈ. સ. ૧૮૨૨માં સમયદ અહમદ પણ ત્યાં જઇ પહોંચ્યા અને વહાબી આલીમોનો તેમની સાથે સમાગમ થયો. આ સમાગમ પછી તેઓ ખીજે વરસે હીંદુસ્તાન પાછા ફર્યા અને સાથે વહાબી અકીદાઓ પણ લેતા આવ્યા. અબદુલ વહાબ નજદી જે મુળ વહાબી સરદાર મલ્લ ગયો છે તેની બનાવેલી “અતકીદ” નામની અરબી કોતાબનો મોલવી

ધર્મમાધ્યે તરબુમે કર્યો અને તેને “તકવીયતુલ-ઇમાન”નું નામ આપી એ કીતાબ બહાર પાડી. આજ કીતાબ વહાણી અકીદાઓની જડ કહેવાય છે. આ કીતાબ બહાર પડી અને વહાણી અકીદાઓ આહી ફેલાવવા માંડ્યા. આ કીતાબનો ગુજરાતી તરબુમે સુરત પસેના રાઉર ગામમાં એક મોલવી સાહેબે કર્યો છે અને તે બ્રહ્મા વખતથી છપાઇ બહાર પડી ગયો છે, જેનો હવાલો મોલવી અબદુલ હુસૈનની “અલ-જવાહેર-ઝ-ઝાહીર” નામની કીતાબના દીવાયાના ૨૧માં પાને દીક્ષીવાળા મોલવી કાદ્રાબતુલ્લાહ સાહેબની સહીથી સારી તારીખ સાથે આપવ માં આવ્યો છે.

મોલવી ઇસમ.ઇલ દેહેલવીના ત્યાં ઇસાઇ પાદરીઓ હમેશાં મહેમાન થઇને આવતા હતા. અને તેમની સાથે સારો સંબંધ રાખતા હતા. દીક્ષીવાળા મીરજ હેરતે મોલવી ઇસમાઇલની હાજીતની એક ઉરદુ કીતાબ લખેા વખત થયાં બહાર પાડી છે. તેના ૨૮૭ માં પાને તેમણે લખ્યું છે કે ‘શહ અબદુલ અઝીઝ સાહેબનું મકાન તો મુસાફરો માટે ખુલું હતું તે જોટલે સુધી કે ઇમાઈ પાદરીઓ પણ ત્યાંજ મુકામ કરતા હતા. અને તેમની ત્યાં સારી રીતે સેવા ચાકરી કરવામાં આવતી હતી.’ આ મહેમાનદારી ગમે તે કારણે કરવામાં આવતી હશે, પણ તે ઉપરથી જોટલું તો ચોખખું જણાય છે કે મોલવી ઇસમાઇલ ઇસાઇ પાદરીઓ સાથે સારો સંબંધ રાખતા હતા. આથી તેમણે એક મુમતમાનના સવાલના જવાબમાં કહ્યું હતું કે અંગ્રેજો સાથે જુદાઈ કરવી વાજબી નથી આપણે તેમની રહાયત છીએ અને અંગ્રેજો આપણા દીની કામમાં હાથ નાખતા નથી તેથી મુસલમાનોની ફરજ છે કે રહાય કાઇ બીજી સંપ્ત અંગ્રેજો ઉપર હુમલો

કરે તો તેની સાથે લડવું અને અંગ્રેજોને આંચ આવવા ન દેવી. આ લડાઈની મીરઝા હેરત દેહેલવીની ઉપલી કીતામના ૧૫૬માં અને ૨૬૭માં પાને મોજુદ છે. આથી આપણે એજ બતાવવા માંગીએ છીએ કે મોલવી ઇસ્માઇલ દેહેલવીનો પાદરીઓ સાથે ધણો સંબંધ હતો. અને એ સંબંધને લઈનેજ તેમણે ઉપર પ્રમાણે કતવો આપ્યો હોવો જોઈએ, અને શીખ લોકો જે તે વખતે ઇસાઈઓની સામે પડ્યા હતા તેમની સાથે જુલાદ કરવા ઇસ્લામના બચાવના નામે તૈયારી કરી હોવી જોઈએ. આનું પરીણામ એ આવ્યું કે સરહદના મુસલમાન અફઘાન સરદારો અને સીખો વચ્ચે જખરી લડાઈ જમી અને બંને હેવટે નબળા પડી ગયા અને ઇસાઈઓને ફાયદો થયો.

હવે મોલવી ઇસ્માઇલના પીર સૈયદ અહમદનો ઇસાઈઓ વિષે શુ ખ્યાલ હતો તે બતાવીશું. મીરઝા હેરત દેહેલવીની ઉપલી કીતામના પાના ૨૬૪માં લખ્યું છે કે અમીરખાન પીંડારાના લશ્કરમાં સૈયદ અહમદ સાહેબ સાત વરસ સુધી રહ્યા તેમાં તેમણે એક નામના એ પેદા કરી કે અંગ્રેજો સાથે તેમણે અમીરની સુલ્હ કરાવી દીધી. લોડ હેસ્ટીંગ્સ જે હિંદુસ્તાનનો વાઇસરોય હતો તે સૈયદ અહમદના કામથી ધણોજ ખુશ થયો. સૈયદ અહમદે મહા મુસીબતે અમીરખાનને શીશામાં ઉતાર્યો અને અંગ્રેજો તરફથી અમીરખાનને સમજાવ્યું કે અંગ્રેજોથી લડવું એ તમારી ઓલાદ માટે એક જખરું ઝેર છે. અંગ્રેજોની કુવત દીવસે દીવસે વધતી જાય છે અને ખીજી કુવતો દીવસે દીવસે નબળી પડતી જાય છે. તમારી પછી તમારા લશ્કરને કાણુ સાચવશે અને અંગ્રેજોના જખરા લશ્કરના સાથે કાણુ મુકાબલો કરશે, માટે તમારે તેમની મરજી પ્રમાણે ચાલવું એમાં તમારી લસાઈ છે. આ વાત

તેમણે અમીરખાનના મનમાં સારી રીતે ડાઘાવી દીધી. કોથી અમીરખાન અંગ્રેજોની મરજી પ્રમાણે ચાલવા તૈયાર થઈ ગયો, અને તેને ટાંકતો મુલક મળ્યો સૈયદ અહમદના જોર દેવાથી અંગ્રેજો અમીરખાનને ડેકાણે પાડવા ફતેહમંદ થઈ ગયા. આથી એટલું તો ચોખ્ખું નીકળી આવે છે કે ઇસાખજોને ફતેહમંદ કરવા તેઓ હમેશાં આતુર હતા. તેઓ હમણા સુધી પીઝારા સરદારના નોકર હતા. પણ હવે તેમણે તેની નોકરીમાંથી અલગ થઈ પોતાની મંડળી નવી જમાવી અને મોલવી ઇસમાઇલ તથા મોલવી અબ્દુલકદર વિગેરેને પોતાની સાથે લઈ દોની સરદારી અખત્યાર કરી. આ દોની રમથી પૈસા ભેગા કરી તેમણે શીખો સાથે મુકાબલો કરવા પોતાની યોજના પ્રમાણે લોકોની એક ટુકડી જમાવી અને સરહદ તરફ ફરવા માંડ્યું. તેમની લડાયક કોશીશથી લોકો દબાણમાં આવી જતા હતા. અને તેમની સત્તા જામતી જતી હતી. આથી વહાખી અકીદાઓ હરીફાના હેતુ પ્રમાણે ફેલાતા જતા હતા અને શીખો માટે જે ચીંતા રાખતામાં આવતી હતી તે પણ ઓછી થતી જતી હતી. સૈયદ અહમદ તથા મોલવી ઇસમાઇલ કેવા સંજોગોમાં અને કેવા હેતુથી કામ કરતા હતા તે વિષે આપણે તેમને છુટા ગણવા માગતા નથી, પણ તેઓ જે કામ કરતા હતા તેથી ઇસાખ પાદરીઓને દેખીતો ફાયદો થતો હતો. વહાખી અકીદાઓ અધે ફેલાતા જતા હતા તેથી ઇસાખ મીશન ખાતુ જોરપર આવતું હતું. વહાખી અકીદા ફેલાવાથી કમરો અને ઢરગાહો જે ઇસ્લામી તખતીંગ અને ઇસ્લામી સંગઠનના મુખ્ય સાધન હતાં તે તુટવા માંડ્યા અને ઇસ્લામીઓમાં પોતપોતામાં બેદીથી ફેલાઈ જાય થવા લાગ્યા. વહાખી અકીદાઓનો પ્રોપેગેન્ડા અધિઅધ થયેલા વખતથી

કેવા જોરથી ચલાવવામાં આવે છે તે આથી જોઇ શકાય છે. ઉપર
ટપકે જોનારા આપણા ભાઇઓને હજુ એ પણ ખબર નથી કે
આથી કેટલું મધું કામ થઇ જવા પામ્યું છે. હજુ પણ આવા અકી-
દાઓ પગારદાર થેકા જોરથી ફેલાવવા સુપડાથી જેટલી અને તેટલી
દોશીશ કરી રહ્યા છે. આવા ચોખ્ખા તવારીખી પુરાવા આપ્યા
છતાં પણ જો આપણા ભાઇઓ ન માને તો તેમની મરજી! હાલ પણ
વહાળીઓના અરજ એજન્ટની પેઢી મુંબઈમાં મોબુદ છે અને
પોતાના કામ માટે પૈસા ખરચે જાય છે. વહાળી સરદાર છપ્પને
સહિદે અંગ્રેજ સરકાર સાથે જે ફાલકરાર હાલ જાહેર રીતે કર્યા છે
તેથી તો હવે સાફ ઉઘાડું થઇ ગયું છે કે તે જોરખર છે.

વહાળી અકીદાઓના ફેલાવ થવાથી મહાન હઝરત પયમગ્ગરને
મરતઓ ઉતરીને સાધારણ થઇ જાય છે. તેમની મોબુદ શરીર, તેમના
નામ ઉપર અંગુડા સુમવા, તેમના રોજ મુબારકની છપારત વિગેરે
સૌ ખર્ચ થાય છે. વલી લોકોની કબરો ઉપર ફાતેહા, નઝર ન્યાઝ,
અને ઉરમ મટે જવાનું લોકો પાસે છોડાવવામાં આવે છે. જોથી
લોકો કબરો ઉપર જવાનું મુકી દે છે અને તેથી કબરો વિસારે પડી
નાશુદ થઇ બીજાઓના હાથમાં ચાલી જાય છે. તેમજ દરગાહો
ઉપર થતા ઉરસો ખર્ચ થઇ જવાથી તખલીમી મથકો છુટે છે અને
ઇસ્લામી સંમકન અને જમાવ નાશુદ જાય છે અને તેમને લગતી
જગ્યાઓ ખુલી થઇ જાય છે. આવા દેખીતા નુકસાન ઇસ્લામ માટે
તો થઇ રહેલા છે, તેથી બીજાઓ તે અકીદાઓના ફેલાવ માટે થણ
જોર દે છે અને તેને માટે પગારદાર માણસો રાખી રાત દીવસ દોશીશ
કરે છે; અને માટે ઉપરા ઉપરી વાગ્યેજો થાય છે અને રીસાલા

છપાય છે અને હમેશાં લોકોને સમજાવી એ તરફ ખેંચવામાં આવે
 છે પણ કોઈ એ વિચાર કરતું નથી કે આમાં જે શું છે ? ઇસ્લા-
 મને પાક સાફ કરવાના નામે પગારદાર આલીમો ચોતરફ ફરે છે
 અને વહાબી એપ ફેલાવે છે. અને લોકોમાં ખેદીલી પેદા કરી ભાઈઓ
 ભાઈઓમાં ભુદાઈ પડાવે છે અને બીજાઓને રાહત કરી આપે છે.
 આ તમામ હકીકતથી આપણા ભાઈઓ સમજી શકે છે કે આ બધું
 શા માટે થાય છે. આથી સાફ જણાય છે કે દરગાહોને આખા
 રાખવાની ખાસ જરૂર છે. વકફ ફંડના સાહેબો ને આ ખામત
 ઉપર ધ્યાન આપશે તો ઇસ્લામને ઘણું ફાયદો થશે અને તેમને
 જામરી નેકી મળશે. હાલ એજ ચીજો તખલીગ માટે ઘણી ઉપયોગી
 છે અને હાલ તખલીગની ખાસ જરૂર છે. માટે તે ચીજો સારી
 હાલતમાં રહે તો જોઈએ તેવો તખલીગને ટેકા મળે એ ઉચ્ચ છે.
 વહાબી અકીદાઓની કીતાબો છાપના નાણા આપવાં અને આ ચીજો
 ને તખલીગને માટે ખાસ જરૂરી છે તેને માટે નાણા આપવા એમાં
 ફેટલો ફરક છે તે ભાઈઓ મારી રીતે સમજી શકે છે. આજ સુધી
 ને થયું છે તે ગેરસમજ અગર ગફલતથી થયું છે પણ હવે ખાસ
 કાળજી રાખવાની જરૂર છે. ફેટલાક વકફ ફંડના તરફી મો આ
 ખામત સારી રીતે સમજે છે અને દરગાહો અંત ખાનકાહોને આખા
 કરે છે એમાં તેઓ દીનની ખાસ ખીદમત બજાવે છે. હવે ગફલત
 કરવાનો વખત નથી પણ ક્યાં ધ્યાન પહોંચાડવાથી વધારે ફાયદો
 થશે તે જોવાનું છે. મસ્જીદો આખા કરવી, મદરસા કાયમ કરવા એ
 સો મારી ચીજો છે પણ તે સાથે દરગાહો અને ખાનકાહોને પણ
 ભુલવા જેવું નથી. મસ્જીદો અને મદરસાઓમાં ગેર કામના લોકો

આની શક્તિ નથી, પણ દરગાહોમાં આની શક્તિ છે. અને તેથી ત્યાં તખલીગનું કામ સારી રીતે ચાલી શકે છે. પહેલાં તખલીગ કરનારા ખુતુબો આવે છે, તેઓ સારી રીતે તખલીગ કરે છે, અને પછી ઉઠી જઈ આપણે માટે પોતાની કબરો યાદગાર તરીકે મુકી જાય છે. તે પછી તેના ઉરસો ચાલુ થાય છે અને ત્યાં લોકોનો જમાવ દર વરસે થવાથી તે જગા બધે ઠેકાણે મશહૂર થઈ જાય છે અને ત્યાં મથક બંધાય છે. લોકો ત્યાં હમેશા આવતા હોવાથી ખુતુબની કુવાની ખરકતથી પાછળથી ત્યાં મસ્જિદો બંધાય અને મદરસા પણ કાયમ થાય છે. અને ઈસ્લામની તરકકી થાય છે. આ ઉપરથી જોઈ શકાય છે કે પહેલી ચીજ ખુતુબોની કબરો અને દરગાહો છે જે પાછળથી મસ્જિદો અને મદરસાઓ પણ લોકો પાસે કાયમ કરાવી દે છે. જ્યાં જુલો ત્યાં આજ વાત હશે. કબરો અને દરગાહો પ્રથમ ચીજ છે તેથીજ તે ઉપર જોર દેવામાં આવે છે. આવો ઉત્કાંઠો મામુલો છે તો, પણ તે તરફ ગફલતની નજરથી જોવામાં આવે એ અજાણી કારણ છે; પણ આમાં ભાઈઓનો વાંક નથી. તેનું કારણ તો જુલું છે જે ભાઈઓના હવે સમજવામાં આવી ગયું હશે. હીંદુઓમાં આર્યસમાજ પણ આ વહાળી ધોરણ ઉપરજ કાયમ થઈ છે. જેવા સમલમાનોમાં વહાળી અકીદાઓ ઉભા થયા છે તેવાજ હીંદુઓમાં આર્યસમાજ અકીદાઓ ઉભા થયા છે અને અને પોતપોતાની કામને વગર સમજે નુકસાન કરી રહ્યા છે. પણ પાછળથી બંને કામોને માલુમ પડશે કે આ અકીદાઓએ સમાજનો પાયો કેવો હલમચાવી મુક્યો છે. સુધારાના નામે આ બંને ટોળાં કામ કરે છે અને ધર્મનો ઉદ્ધાર કરવાને ધખારો બતાવે છે, પણ આકીનની મજબુતી

જે ધરમનો માટે ખાસ જરૂરની ચીજ છે તે છેજ ક્યાં ? દુનીયામાં આગળ વધવું એ સુધારો કે ઉદ્ધાર નથી પણ ધરમમાં-આકીનમાં પાકા થવું એજ ખરો સુધારો અને ખરો ઉદ્ધાર છે. જ્યાં પાકી ધરમની શ્રદ્ધાના વાખા હોય ત્યાં ઉદ્ધારની આશા રહી શકતીજ નથી. માટે અને દામોએ આખો ઉધાડવાની જરૂર છે. પાદરીઓ અને ખીજઓનો વાંક કઢાડવાનો નથી. કારણકે દરેક જણને પોતાના ધરમની લાગણી હોય છે. તે પ્રમાણે તેઓ કરે તો એમાં એમને ખલ્લામ કરી શકાય નહીં. તેમ સરકારનું જીવ કાષ્ટ પ્રકરે જીવવાનું નથી. કારણકે તેને તો રાજધોરણની બાબતોને લઇને કામ કરવાનું હોય છે તેથી તેનો વાંક કઢાડવાનો નથી. સૈયદ અહમદે તથા મોલવી ઇસ્માઇલે અંગ્રેજ સરકારની સાથે વફાદારીની લાગણી રાખી તેને માટે પણ આપણે તેમને જુરા ગણી શકતા નથી, કારણકે એવી લાગણી રાખવી એ તેમનું કામ હતું. પણ અહીં તો કહેવાનું માત્ર વફાખી અકીદાઓ માટેજ છે જે ઉપર તેમણે જોર દીધું. નજદના વફાખી ફાકેમ અબદુલ્લ વફાખીની “અતઉલીદ” નમની વફાખી અકીદાવાળી કીતાબનો તેમણે તરજુમો કર્યો અને તેને “તકરીયતુલ-ઇમાન” નામ આપી એ કીતાબ બહાર પડી અને તેને અહીં છુટથી લોકોમાં વહેંચી અને આજ અકીદાઓ ઉપર કેટલાક મદારસા અહીં હીંદુસ્તાનમાં કાયમ કર્યા, અને તેમની મારફત વફાખીયતને વધારે જોર મળી ગયું. જે મદરસાઓ સૈયદ અહમદ અને મોલવી ઇસ્માઇલને પોતાના ખરા દીની પેસવા અને સારા સુધારક માને છે તે આ વફાખી અકીદાનાજ ધણા ભાગે હોય છે. મોલવી ઇસ્માઇલે કદાચ સારા હેતુથી એ કામ કર્યું હશે પણ તેનું પરિણામ તો આપણે

આમજા જોઇ ચલા તેજ આવવા પામ્યું છે. આ તેમની "તકવીયતુ-ધમાન" કીતાબ ઉપરથી બીજા પક્ષ એવાજ અહીંદાના આલીમો નીડળ્યા જેથી હીંદુસ્તાનમાં જેરમુંકલ્લદી અને વહાબીયતનો એપ ફેલાઇ ગયો, આમાં તેમણે પોતાના ખ્યાલ પ્રમાણે સારું કામ સમજીને કહ્યું હતું પણ આપણે તો તે કામના પરીણામ ઉપરથી સૌ વાતનો તોલ કરવાનો છે. શાહ અબ્દુલકક સાહેબ, શાહ વલી ઉલ્લાહ સાહેબ, શાહ અબ્દુલ અઝીઝ સાહેબ એ સૌ મોહદીસ હતા. જમરા આલીમ હતા, અને મોલવી ઇસ્માઇલના વડીલ હતા એટલુંજ નહીં, પણ તેમના કરતાં ઇસ્લામમાં ઘણાજ ભરપુર હતા. તેમની કીતાબો અને મોલવી ઇસ્માઇલની કીતાબો જોવાથી જમીન આસમાન જેટલો ફરક પડે છે. મોલવી ઇસ્માઇલ પોતાના ઉપલા વડીલોના ફતવાઓથી તદ્દન અલગ પડતા જણાય છે. આ કેમ થવા પામ્યું તેનો વિચાર કરવાનો છે.

(મુગ્જ સમાચાર. તા. ૪થી જુન ૧૯૨૭.)

મહાન હજરતની મોહબત કેવી હમથી ચોછી
કરવામાં આવી.

બહાદુર અરથ પ્રજાનાં સાધનોનું સત્યાનાશ.

~~~~~

વહામીઓની તારીફ કોણ કરી રહ્યા છે ?

(લી૦ ઇસ્લામી સેવક.)

(૧૪)

ઉપલા તમામ લેખોથી ભાષ્યોના ગણવામાં આવી ગયું
હશે કે વહામી અફીદાઓ ઉપર શા માટે જોર દેવામાં આવે છે
અને તેનો ફેલાવ વધારે કરવામાં શું બેદરદયો છે. લેખો રૂપીઆનો
જળરો ખરચ કરી એવા અફીદાના લોકો પેદા કરવામાં આવે
છે અને એ અફીદાઓની કીતાબો પણ છપાવવામાં આવે છે. આ
મઉ મતલબ હવે ભાષ્યોથી છુટી રહેવા પામી નથી. મહાન
હજરત પયગમ્બર સ૦ ની મોહબત લોકોના મનમાંથી તદ્દન ઓછી
થઈ જાય અને લોકો તેમને એક સાધારણ માણસની માફક સમજે
એવી પેરવાઓ હાલ તો થઈ રહી છે. વહામી અફીદાવાળા મોત્તવી-
ઓએ એવી કીતાબો ગ્રાસ કરીને બહાર પાડી છે કે હજરત
પયગમ્બર સ૦ ને મોટા ભાષ્ય જેવા ગણવા અને તેમની એટલીજ
મદદ કરવી. તેમના નામે અંગુઠા ન ચુમવા. તેમની મોઝુદ શરીફમાં

ક્યામ માટે ઉભા ન થવું. તેમને ગેળના ઈક્ષમવાળા ન સમજવા, તેમના વસીલાથી કોઈ પણ જાતની મદદ ન માંગવી. એ આલીમોએ આ પ્રમાણેની સેંકડો કીતાબો બહાર પાડી દીધી છે. અને પોતાના વાંચેજોમાં પણ એજ વાતો ઉપર હમેશાં જોર દે છે, તેમની આવીને આવી ફાશીશીથી લોકોના મનમાંથી મહાન હઝરત પયગમ્બર સંની મોહબત તદ્દન ઓછી થઈ જવા પામી છે. અને તેમની જે અઝમત લોકો કરતા હતા તેમાં ઘણુંજ કમીપણું આવી ગયું છે. જ્યારે વહાબી અકીદાના આલીમોએ પોતાને મુસલમાન જણાવીને મહાન પયગમ્બર વીધે લોકોમાં આવી વાતો ફેલાવી તેમની મોહબત લોકોમાંથી ઓછી કરાવે અને તેમને એક મોટા ભાઈ જેટલા મરતબાવાળા બતાવે તો પછી બીજા લોકોનું તો કહેવાયજ શું ? જ્યારે આવા આલીમોએ મુસલમાનોના દીલમાંથી પયગમ્બર સંની મોહબત અને બુજુરગી ઓછી કરાવી નાખી ત્યારે “રંગીલા રસુલ” “વીચીત્ર જીવન” “સહીફે દોઝખ” વીગેરે જેવી કીતાબો બીજા-ઓએ બહાર પાડવાની હિંમત કીધી ! જે વહાબી આલીમોએ આવા મસલા કહાડ્યા ન હોત તો આવું કદી બનવા પામત નહી. જ્યારે મુસલમાનોને વહાબી અકીદા પ્રમાણે એવી તાલીમ અપાય કે મહાન પયગમ્બરની તાઝીમ મોટા ભાઈ જેટલી કરવી કેમકે તેઓ આપણા જેવા બશર-માણસ છે, તો પછી બીજાઓ તેમને હલકા રૂપમાં બતાવે એમાં નવાઈ શું ? આવી આવી વહાબી અકીદાની કીતાબો હમેશાં બહાર પાડે છે છતાં મુસલમાનો શું કરી શક્યા છે ? પણ કરે ક્યાંથી ? તેમની મોહબતજ વહાબી આલીમોએ ટાઢી પાડી દીધી છે એટલે હવે થઈજ શું શકે ?

જ્યારે કોઇ મુસલમાન મહાન હઝરતનું નામ આવતાં તેની અદખ માટે પોતાના અંગુઠા ચુમી પોતાની આંખોએ લગાડે છે તો વહાબી અકીદાવાળા તેમને બીદઅતી કહે છે અને એવી બેફુદી દલીલ કરે છે કે પયગમ્બરના નામ ઉપર અંગુઠા ચુમી છે તો ખુદાના નામ ઉપર કેમ ચુમતા નથી ! આના જવાબ તો હદીસથી પણાએ આપી શકાય એમ છે, પણ આપણે એકલી દલીલથી જવાબ આપીશું કે જ્યારે કોઇ અહરથ આપણા ત્યાં મળવા આવે છે, તો આપણે તેને ઉભા થઇને આવકાર આપીએ છીએ અને તેની તાઝીમ કરીએ છીએ. પણ જ્યારે આપણા બચ્ચાઓ મદરસામાં પઢીને રજા મળતાં કુરાન શરીફ લઇને ઘેર આવે છે ત્યારે તેમના હાથમાં ખુદાનું પાક કલામ હોય છે, તો પણ આપણે તેની માઝીમ માટે ઉભા થતા નથી તો શું આપણે પેલા અહરથને ઉભા થઇ તેની તાઝીમ કરીએ છીએ તો તેનો મરતબો કુરાને શરીફ કરતાં મોટા છે ? કદી નહીં. તેજ પ્રમાણે આપણે મહાન પયગમ્બર સબના નામ ઉપર અંગુઠા ચુમીએ તો શું તેથી એમ મનાય છે કે આપણે તેમનો મરતબો (મઆઝ્લાહ) ખુદા કરતાં મોટા ગણાવવા માંગીએ છીએ ? ના, કદી નહીં. એ તો એ વહાબી અકીદાવાળાઓની હીકમત છે. તેઓ જે તે વાતે લોકોને ઉલટું સમજાવી તેમને અંગુઠા ચુમતા રોકે છે કે જ્યાં તેમનો ધારેલો હેતુ પાર પડે. જ્યાં આવી ચુકતી-ઓથી કામ થતું હોય ત્યાં એકદમ સમજણ શી રીતે પડી શકે ?

ધરમના મહાન પુરષોની મોહબત ઉપર ધરમનો આધાર રહેલો છે. હાલની પોલીટીક્સ પણ એજ કહી રહી છે. હાલ શીવાજી જેવા પુરુષની જ્યાંતી આર્યાસમાજીઓ ઉજવવા તકયાર થયા છે

એમાં મતલબ તો એજ છે કે લોકોના મનમાં તેમના ઘટે મોહન્ય પેદા કરવી. ખીજાએ જ્યારે પોતાના સંસારી આગેવાનો મોહ લોકોના મનમાં મોહન્ય પેદા કરવા ઉભા થયા છે ત્યારે આ વહાણી આલીંગી મોહન્ય ઓછી કરવાના ધંધા કરી રહ્યા છે ! અને લોકોને એવીજ તાલીમ આપી રહ્યા છે કે હજરતના નામે અંબુડા ચુમવા નહીં અને તેમની મોજુદ સરીફમાં કબજા કરવા ઉભા થવું નહીં ! જ્યાં મુસલમાન આલીમોજ આવી કીતાબો લખતા હોય તો પછી ખીજાઓનું શું કહેવું ? પણ આ જે વાતો થાય છે તેમાં ખણી ઉડા ભેદ રહેલો છે. વહાણી અકીદવાળા આલીમોની જેટલી કીતાબો જોશો તેમાં ખણે ભારે આવજ મસલા હશે ! આવીજ ખાખતો ઉપર ખાસ ભાર દેવામાં આવે છે અને જ્યાં જુઓ ત્યાં એજ ચરચા ચાલે છે. એમાં મતલબ એજ છે કે લોકો મહાન હજરતને એક સાધારણ માણસ તરીકે માને અને ધીરે ધીરે તેમાં પણ કમીપણું આવી જાય. જ્યારે તેઓ પોતાના પ્રયગ્મચર માટે ઓછો ખ્યાલ રાખતા થશે ત્યારે આપોઆપ હજરત સં ની તાલીમ ઉપરથી તેમનાં મન ખસી જશે અને તેમનો ઇસ્લામી ભેશ મટી જશે. શું આ બધું હાકમતથી થઈ નથી ?

કાદીયાની રોળાના મુખ્ય આગેવાન મીરઝા મુશામ એકમદ કાદીયાનીએ નજુવતનો દાવો કર્યો અને તેમના રોળાએ તેમને એવું માની લીધા. આવો દાવો કર્યાની છાપેલી કીતાબો પણ મોજુદ છે. જે માણસ આ જમાનામાં પ્રયગ્મચરીનો દાવો કરે તેને માનનારા અમલવા તેને સારો ગણી મુજદીદ ગણનારા લોકો દેવા ગણાય તેનો

વીચાર પોતેજ કરવાનો છે. હાલ કાઠીયાની જમાતમાં બે ટોળા થઇ ગયેલા કહેવાય છે. એક મીરઝાજીને નખી તરીકે માને છે અને બીજો તેમને મુજદીદ એટલે દીનના સુધારક માને છે એટલે બંને ટોળા તેમને સારા તો માને છેજ. હવે જે માણસે નબુવતનો દાવો કર્યાનું ઉધાડી રીતે પોતાની કીતાબમાં જણાવ્યું હોય અને એ દાવો હાલ કીતાબોમાં છપાએલો મોબુદ હોય તે માણસને સારો ગણનાર લોકો શું શરીઅત પ્રમાણે સારા ગણાઈ શકે છે ! આથી તો એમજ મનાય કે નબુવતનો દાવો કરનારને તેઓ ટેકા આપે છે. બંને ટોળાના કાઠીયાનીઓ મીરઝાજીને દીલથી પોતાના પેશવા માની રહ્યા છે. શરીઅત પ્રમાણે જોતાં તેઓ સારા ગણાય નહીં તો પણ હાલ કેટલાક મુસલમાનો એવા છે કે જે કાઠીયાનીઓને ફક્ત તેમનું તખલીગી કામ જોઈને સાના ગણુવા અને એમની તારીફ કરવા બહાર પડ્યા છે. નબુવતનો દાવો કરનાર મીરઝાજીને સારા ગણનાર કાઠીયાનીઓને જ્યારે તેમનું તખલીગનું કામ જોઈને સારા ગણુવા આપણા બાઈઓ ઉભા થાય છે તો પછી બીજા તખલીગ કરનારાઓને કેમ ભુરા અને બીદઅતી ગણુવામાં આવે છે એ પણ વીચારવા જેવું છે. આ જમાનામાં કોઈને નખી તરીકે ખણુવો અથવા નબુવતનો દાવો કરનારને પોતાનો પેશવા સમજવો એ તો મોટામાં મોટો ગુન્હો છે. હવે આવો જબરો ગુન્હો કરનારા કાઠીયાનીઓની તારીફ થાય અને ફક્ત લોકોના મનમાં મહાન હઝરત પયગમ્બર અને ઓલીયાઓની મોહઅત તાજ રખાવવાનું ઉમદા કામ કરનારને હલકા ગણુવામાં આવે એ પણ જમાનાની ખુબી છે ! કાઠીયાની પ્રચારકોની તારીફ કરવી, તેમની

કીતાબોનો ફેલાવ કરવામાં મદદ કરવી, તેમને માન આપવું, તેમને માટે જલસા કરવા, તેમને ફંડમાં તાણાં આપવાં એ શું નબુવતનો દાવો કરનારાને સારો સમજનારા લોકોને ઉત્તેજન આપવા જેવું નથી ? તેમના તબક્કાગી કામ આગળ તેમનો આવો જખરો ગુન્ડો પણ જુલો જવામાં આવે છે તો શું એવું શરીરતમાં કાષ્ટ કેમણે કહેલું છે ? અને જો એવો ગુન્ડો જુલો જવા જેવો હોય તો શું ઉરસ કરવો, નગર ન્યાય કરવી, કુલ અડાવવા જેને માટે શરીરતમાં આધાર છે તે કાદીયાનીઓના ગુન્દાથી પણ મોટો ગુન્ડો છે ? જો આનુંજ નામ ઇન્સાફ હોય તો પછી ઇન્સાફ ક્યાં લેવા જવો ? કાદીયાની મતનો ફેલાવ એ વહાળી મતનોજ ફેલાવ છે, કારણ કે ગુલામ અહમદ કાદીયાની એ એજ અકીદાઓથી પોતાની ગોઠવણી રચેલી છે. તેમણે પહેલાં વહાળી અકીદાઓ બહાર પાડ્યા અને તેનો ફેલાવ કર્યો અને પછીથી પોતે આગળ વધીને નથી હોવાનો દાવો કર્યો જે કાષ્ટ આ વાત ન માને તે તેમની કીતાબો લાહોર અગર કાદીયાન (જુલો પંજાબ)થી મંગાવીને ખાત્રો કરી લે. આ કાદીયાનીઓ પોતાને “અહમદીઆ જમાઅત” તરીકે ઓળખાવે છે અને વખતો વખત સરકાર આગળ પોતાની વફાદારી બહેર કરે છે. તેમણે લંડન (વીલાયત) ખાતે પણ પોતાનું રહેઠાણ જમાવ્યું છે, અને અંગ્રેજી ભાષામાં એક બે છાપા કઢાડે છે અને અંગ્રેજીમાં ચોપડીઓ પણ ઇસ્લામી વીશયો ઉપર બહાર પાડે છે. તેમણે અંગ્રેજીમાં કુરાને શરીફનો તરજુમો પણ બહાર પાડ્યો છે અને તેમાં પણ પોતાની તરફની કેટલીક નોંધ અને ટીકાઓ લખાઈ કરી છે. હાલ અંગ્રેજી ભણેલાઓને માટે પણ ભાગે આ

કાદીયાનીઓનાંજ અંગ્રેજી પુસ્તક ઇસ્લામી ધરમની તાલીમના સાધન
 ગણાઈ ગયા છે. તેઓ અંગ્રેજી બણીને પોતાનું અંગ્રેજીનું જ્ઞાન
 વધારવા માગે છે અને સાથે સાથે ઇસ્લામી વીર્યપોની માહિતી પણ
 મેળવવા માંગે છે. એટલે તેમની ઇચ્છા આ કાદીયાનીઓના અંગ્રેજી
 પુસ્તકોથી પુરી પડે છે. આથી બધા અંગ્રેજી બણેશા રાજી એમના
 પુસ્તકો તરફ ખેંચાય છે અને તેની મારફતેજ પોતાનું ઇસ્લામી
 જ્ઞાન મેળવે છે, જ્યારે મુળથીજ તેઓ કાદીયાનીઓના પુસ્તકોને
 પોતાના ઇસ્લામી જ્ઞાનના સાધન સમજે છે તો પછી આગળ જતાં
 તેઓ તેમનાજ અકીદા અને માન્યતા તરફ ચાલ્યા જાય છે.
 કાદીયાનીઓએ ઉછરતા મુસલમાનોને આ પ્રમાણે પોતાના તરફ
 ખેંચવા જોઈતાં સાધનો મોકલી મુક્યા છે. તેમણે એ માટે બધા
 પુસ્તકો અંગ્રેજીમાં બહાર પાડ્યાં છે અને તેને માટે મ્હોડે માગ્યા
 પછસા આપીને ઇસ્લામી પેપરોમાં જાહેરાતો પણ આપે છે જેથી
 બધા પુસ્તકોનો મુસલમાનોમાં ફેલાવો થાય છે. વળી તેમણે પોતાના
 પેપરો પણ પોતાના મતના ફેલાવ માટે કઢાડ્યા છે અને એ
 પેપરોમાં ચાલુ વીર્યો ઉપર જીગરથી ચરચા ચલાવી લોકોના
 મનમાં જગા કરી લે છે અને પછી પોતાના પુસ્તકોનો તેમનામાં
 ફેલાવ કરે છે. તે ઉપરાંત તેઓ જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં જઈને
 ભાષણો પણ કરે છે અને પોતાની બોલવાની છટાથી લોકોને પોતાના
 તરફ ખેંચી પોતાના બનાવી લે છે. પોતાના મતના ફેલાવનો
 મોટો આધાર તેમણે અંગ્રેજી ભાષા ઉપર રાખેલો છે કારણ કે
 આજકાલ બધા લોકોનું વક્તવ્ય એ ભાષા શીખવા તરફ વળેલું છે.
 એ ભાષામાં બધા આગળ વધેલા લોકો હાલ વીરવાન ગણાય છે.

એટલે આગળ જતાં એવા વીરવાન ગણાએલા લોકો તેમના પંથમાં ગણાશે જેથી તેમને પંથ ઘણોજ આગળ વધી જશે. આ બધી બાબતોનો વીચાર હમણાથીજ મુસલમાન લાઠઓએ કરવાનો છે.

કાદીયાનીઓએ પોતાની લાંડનમાં બંધાવેલી એક નવી મસ્જિદ તેઓ વહાબી સરદાર ઇબ્ન સઉદના હાથથી ખોલાવવા માગતા હતા અને તેમણે તે માટે તમામ ગોડવણ કરી લીધી હતી. પણ ઇબ્ન સઉદને એવી ધારતી લાગી હતી કે તમામ સુન્ની મુસલમાનો તેને કાદીયાની મણી કહાડશે અને તેની વીરુધ્ધ જખરી ચળવળ ઉપાડશે તેથી તે પાછળથી ખસી ગયો હતો. ઇબ્ન સઉદ એતો જાણે છે કે કાદીયાનીઓ વહાબી અકીદાવાળા છે પણ હાલ તે તેમનાથી મસલહતની ખાતર અલગપણું રાખે છે. કેટલાક દેવબંદીઓ ઉપર પણ એજ રંગ હોવાનું જાહેર થઇ ચુક્યું છે. એટલે વહાબી અકીદાઓનો ફેલાવ કેટલો બધો થઇ ગયો છે એ જોવાનું છે. એ દેવબંદીઓ અને કાદીયાનીઓના અકીદા તો વહાબી મતના છે પણ ફેર એટલોજ છે કે કાદીયાનીઓ મીરઝા કાદીયાનીને અને તેમની કીતાબોને માને છે અને દેવબંદીઓ મીરઝાજીને અને તેમની કીતાબોને માનતા નથી. અને તેમના બંનેમાં કેટલીક વખત જે લખાણો એક બીજાના વીરુદ્ધના ચાલે છે તે એ બીજોનાજ હોય છે. તે ઉપરાંત એહલે હદીસ જે ગેર મુકલીદ કહેવાય છે તેમના અકીદા પણ તેવાજ છે. અને તેમની સંખ્યા પણ દીવસે દીવસે તેમની કાશીશથી વધતી જાય છે. તેઓ હનફી શાફી માલેકી અને હમ્મલી એ ચારે ઇમામોમાંથી કોઇની પણ તકલીદ કરતા નથી પણ પોતાની મરજી પ્રમાણે હદીસોનો અરથ કરી કામ ચલાવે છે.

દેવખંદીઓ તકલીફ કરે છે પણ ખીજા અકીદાઓમાં ગેર મુકલ્લીફ
 જેવાજ છે. આની મતલબ એ નથી કે કાદીઆનીઓ દેવખંદીઓ
 અને એહલે હદીસ લોકોને ઇસ્લામની અને મહાન હઝરત પયગમ્બર
 સંની મોહબત નથી. તેમને મોહબત જરૂર હશે પણ તેઓ તઉ-
 હીદના ખાલી ખીયાલમાં ને ખીયાલમાં એટલા તો આગળ વધી
 જાય છે કે મહાન પયગમ્બરને એક આપણા જેવા સાધારણ
 માણસની માફક બતાવી નાખે છે, તેઓ ઘણે ભાગે કહે કે
 પયગમ્બર સંની મોહબત એ છે કે તેમના ફરમાવેલા કાયદા પ્રમાણે
 અમલ કરવો. પણ તેઓ એ ભુલી જાય છે કે તેમના કાયદા ઉપર
 અમલ કરવા સાથે તેમની જાત માટે પણ સઉ કરતાં ચડતી મોહબત
 હોવીજ જોઈએ. જો એવું ન હોય તો પછી તેમના કાયદા ઉપર
 અમલ કરીને ખેસી રહેવું અને તેમની બદનક્ષી કોઈ કરે તો જોયા
 કરવું એ ઇમાનની નીશાની ગણાતી નથી. કોઈ માણસ કોઈ
 રાજના કાયદાનો અમલ કરે અને તેની જાત માટે લાગણી ન રાખે
 તો એમજ ગણાય કે તે રાજના માટે તેના મનમાં મોહબત કે
 વફાદારી નથી. તે જો કાયદાનો અમલ કરે છે તે તો ગુન્હાની
 આફતમાંથી બચવા માટે હોય છે. એટલે તેની પાખંદી તો તે પોતાના
 બચાવ અને ફાયદા માટે કરે છે. તેથી કાંઈ રાજની મોહબત
 કે વફાદારી સાબીત થતી નથી. રાજની મોહબત તો ત્યારેજ
 કહેવાય કે તે કાયદાના અમલ સાથે રાજની જાત માટે પણ
 લાગણી રાખે. એજ પ્રમાણે જો માણસ મહાન હઝરતના કાયદા
 ઉપર અમલ કરે અને તેમની જાતને માટે લાગણી અને મોહબત
 ન રાખે તો તે ખરો મુસલમાન કેમ ગણાઈ શકે? તેમની જાતની

લાગણી એજ ખરી લાગણી છે. કારણ કે હદીસ શરીફમાં ચોખ્ખું છે કે જ્યાં સુધી કોઈ મુલકસમાન મહાન હઝરતની જાત મુખારકને પોતાના જાન, માલ, બાલ બચ્ચાં, સગાવાહલાં અને પોતાની આખર કરતાં વધારે વહાલી અને ચડતી ન સમજે ત્યાં સુધી તે સાચો મુલકસમાન ગણાઈ શકતો નથી. આનુંજ નામ ખરો ઇસ્લામ છે. જ્યાં સુધી આવી મોહબત મહાન હઝરત સંભાળે ન હોય ત્યાં સુધી એકલા અમલથી ખરો ઇસ્લામ ગણાતો નથી. પણ એ લોકોએ તો “અમલ અમલ”ની વાતો કરી, પણ રસુલે અકરમની ખરી મોહબતની જોઈએ તેવી લાગણીનો ફેલાવ કર્યો નહીં. તેમને હયાતુન નથી સમજવા, તેમને ઇદમ લફૂન્નીવાળા ગણવા, તેમની મોહબત શરીફના જલસા કરવા, અને કયામ માટે ઉભા થવું, તેમના નામ ઉપર અંગુઠા ચુમવા વીગેરે વાતો તેમની મોહબત વધારનારી છે અને એજ તેમની જાતની લાગણી છે. આથી ખુદાના મરતબામાં તહીદીદ પ્રમાણે કોઈ પણ જાતની અડચણ આવી શકતી નથી. ખુદાનો મરતબો તો તેની ઇબ્દત અને તેને સીજદો કરવાથી માણસ સાચવી શકે છે, કારણ કે ખુદા સીવાય તેનાથી બીજા કોઈની ઇબ્દત થઈ શકતી નથી. અને તેના વગર બીજા કોઈને સીજદો થઈ શકતો નથી. ખુદાની ઇબ્દત કરવી એજ ખુદાનો મરતબો સહીથી ચડતો ગણવા બરાબર છે. અને એજ તહીદીદની જ્ઞાન બતાવે છે. મોહબત શરીફમાં કયામ કરવો કે મહાન હઝરત સંભાળે ના નામે અંગુઠા ચુમવા એ કાંઈ તેમની ઇબ્દત નથી, પણ તેમની મોહબતની નીશાની છે. હવે જે મોહબતની નીશાનીઓ છે તેને તો તોડવાની કાશીશો થાય છે તો પછી બીજાઓ મહાન હઝરતની હલકી

વાતો કરે અને તેમની બદનામી કરે તો મુસલમાનોથી શું થઈ શકે ?

આ સહિ વાતનો ઉંડા વીચાર કરવાના છે. જ્યારે હજરત સન્ની મોહમ્મત લોકોના મનમાંથી ઓછી કરી નાખવાના તરીકા અખત્યાર કરવામાં આવે છે તો પછી ખીજા તેમની ઉમ્મતનાં બુજુરગોની શું વાત ? આવું થાય તો તેમને સવાજ પહોંચાડવાના કામ બંધ થાય અને તેમની કબરો દુટ્ટે એ ઉધાડું છે. આ મોહમ્મત એટલા માટેજ ઓછી કરવામાં આવે છે કે તેમની કબરોને કોઈ ખ્યાલ રાખે નહીં અને ત્યાં કોઈ જતન નહી. મકકા મોઅક્કમા અને મદીના શરીફમાં હજરો કબરો એજ હીસાએ તોડી નાખવામાં આવી, અહીં આપણા કોઈ મુસલમાનની કબર કોઈ લોદુ, કોઈ મ્યુનીસીપાલિટી, કે કોઈ હાલનો અધીકારી તોડી નાખે તો તેને આપણે આપણો દુશ્મન ગણીએ અને વહાખીએએ આપણા મહાન બુજુરગોની સેંકડો કબરો અરબસ્તાનમાં હાલ તોડી નાખી છે, છતાં કેટલાક વહાખી આગીએ અને ખીજા તેવા લોકોએ એ વહાખીએને સારા ગણી રહ્યા છે એ શું બતાવે છે ? એ બુજુરગોના મજારો અને તેમના રોગ્ગો આજ સુધી કાયમ હતા. જો એ ચાલે નાદુસ્ત હોત તો તે પહેલાંથી ચાતજ શી રીતે ? અને આજ સુધી તે આપણા જમાના સુધી પહોંચતજ કેમ ? શું ઈસ્લામના આડી તેરંગો વચ્ચેમાં આજ સુધી કોઈ આગીમ હતાજ નહી ? જો રોગ્ગે બનાવવાનું કામ નાદુસ્ત હતું તો ખુદ મહાન હજરતનો રોગ્ગે મુજારક શી રીતે બંધાયો ? શું કોઈએ જાણ્યુંજ નહીં કે જે સીજ નાદુસ્ત છે તે ત્યાં કેમ તબદાર થાય છે ?

ફેટલાક વહાળી અકીદાઓમાં રંગાએલા લોકો એવી દલીલ કરે છે કે વહાળીઓના અમલમાં અરબસ્તાનમાં ઘણું અમનચેન છે કેમકે હાથમાં રૂપીઆ ખખડાવતા લઈ જાયો તોપણ કોઈથી નામ લઈ શકાતું નથી ! બંદુઓની લુટનું હવે નામ નીશાન રહ્યું નથી ! વહાળીઓએ તેમના હથીયાર પડાવી લઈ તેમને તદ્દન ગરીબ ગાય જેવા કરી નાખ્યા છે ! અને હવે માણસ સુખેથી મરજી પ્રમાણે બધે જઈ શકે છે ! પણ આ બધી વાતો પોતાના જાતી આરામની થઈ રહી છે ? પોતાના જાતી આરામ ઉપર મહાન જીજીરગોના પાક મજારો કુરબાન કરવામાં આવે તે ફેવી ધ્રુમાનદારી ! અમનચેન અને પછસા ખવડાવતા લઈ જવાનો સવાલ લાવવામાં આવે છે ત્યારે તો અંગ્રેજી સરકારના રાજમાં વહાળીઓના કનતાં પણ એ બાબતનું વધારે સુખ અને આરામ છે તો પછી અરબસ્તાનમાં તેનુંજ રાજ થઈ જવા દો ! વળી બંદુઓની લુટની વાત કરો છો તો તે જંગલમાં લુટતા હતા અને વહાળીઓ તો ભારે કીરાયા, જખરા કર અને ઘણા પ્રકારની લાગતો લઈને શહેરમાં ધંજે દહાડે જખરી લુટ ચલાવી રહ્યા છે તેનું કેમ ? વળી બંદુઓને વહાળીઓએ ગરીબ ગાય જેવા કરી નાખ્યા છે તો તે શી રીતે ? તેમની ઉપર જીંદગી કરીને અને તેમના હથીયાર પડાવી લઈને ! પણ આ હથીયાર પડાવી લેવાનું પરીણામ શું આવશે તે જાણો છો ! અરબ પ્રજા જે આજ સુધી હથીયારથી પોતાનો લડાયક જીવસો કાયમ રાખી શકતી હતી તે હવે હથીયાર પડાવી લેવાથી નામરદ, હથીયાર વગરની અને હીચકારી થઈ જશે. અને જ્યાં તે દમ વગરની થઈ જશે ત્યારે ગેરધરલાખીઓ મક્કા મોઅજ્જમા

અને મદીના મુનંજશ જેવા પાક મથકમાં મરણ પ્રમાણે કામો કરશે તો પણ તેનાથી આગળ જતાં ચુ કે ચાં થઇ શકશે નહીં. જંગલી અરબો લુટતા હશે પણ તેમની લુટ હાલના વહાળીઓની જુલમી લુટ આગળ કાંઈ પણ ખીસાતમાં નથી. વળી તેમની લુટની ધાક ત્યાં ફક્ત ત્યાં સુધીજ રહેતી કે જ્યાં સુધી કાફલામાંથી ઉપરાણું કરીને તેમને કાંઈ રકમ આપી દેવામાં આવે. જ્યારે તેમને કાંઈ હીન મળી જતી તો પછી તેઓ એક અક્ષર પણ બોલતા નહીં. તેમની પાસે જ્યાં સુધી હથીયાર કાયમ હતા ત્યાં સુધી તેમનામાં બહાદુરી કાયમ હતી અને તે બહાદુરીને લીધે આજ સુધી ત્યાં કોઈ ગેરઈસ્લામી ફરકવા પામતો રકમ. પણ હવે તેમને જોણી જોધને નામરદ : બનાવી દીધા છે તો પછી અરબની બહાદુરીનું નામનીશાન પણ દુનીયામાંથી મટી જવાનું છે, આ બધા ગેરફાયદાની વાતો છે કે ફાયદાની ? પણ જે માણસે પોતાનાજ આરામની દરકાર રાખતા હોય તે આવી વાતો કરે એમાં નવાઇ જેવું નથી ? આખા અરબસ્તાનનું આ પ્રમાણે સત્યાનાશ વળી જાય છે ત્યારે પોતા ભાઇઓ રાહતનો દમ લઇ રહ્યા છે કે હવે હાથમાં રૂપીઆ ખખડાવતા બધે ફરીશું ! અફસોસ છે આવા દીક્ષા ઇમાન ઉપર ! આ જરૂર પરસ્તી નથી ? પાક મથકનું રક્ષણ કરનારી અરબ પ્રજાની આઝાદી અને બહાદુરી છીનવી લેવામાં આવે છે અને ભાઇઓને એનબાજી સુજી રહી છે ! અફસોસ ! હજાર અફસોસ ! આવા તકલાદી ઇમાન થઇ જવાનું કારણજ વહાળી આલીમો છે જેમણે મહાન હઝરતની મોહબત ભાઇઓના દીલોમાંથી ઓછી કરી નાખી છે. જ્યાં હઝરત સં નીજ મોહબત ઓછી છે તો પછી તેમની જગાની

શું વાત ! આટલા માટેજ એવા ભળતા મસલા બયાન કરવામાં આવતા હતા કે મને તે થાય તો પણ મુસલમાનો મોહબત ઓછી થઈ જવાથી જરા પણ હાલેચાલે નહીં ! અંતે એજ થઈને રહ્યું છે !

મુસલમાન ભાઈઓ ! હજુ પણ આંખો ઉઘાડો અને નજર કરીને જુઓ કે તમને ક્યા કીનારે લાવી મુક્યા છે ? મહાન હઝરતની અને તેમના આશકોની મોહબત તમારા દીલમાંથી કહાડી નાખવા કેવી કેવી હીકમતોથી કામ લેવાયું છે ? શું આ હીકમતવાળાઓની હીકમતો નથી ? શીવાજી જેવા એક સંસારી પુરુષની જયંતીમાં હીંદુ ભાઈઓને આજે ત્રણસો વરસ પછી પણ ફાયદો દેખાયો છે તો શું તમારા મહાન પયગમ્બર સં અને તેમના આશકોની જયંતીમાં ફાયદા નહીં હોય ? શું તમારે હજુ પણ આંખ બંધ કરીને ચાલવું છે ? શું હજુ પણ દરગાહોના તબલીગી મથકો ખરબાદ કરવા છે ? શું હજુ પણ સતોષ નથી થયો ? શું હજુ પણ વહાબી અકીદાઓનું પરીણામ નથી જાણી શકતા ? હવે તો છેલ્લે એવારે પાણી આવ્યાં છે ! માટે આંખો ઉઘાડો અને જુઓ કે શું હવે ને શું થઈ ગયું ! ખુદા સહ ભાઈઓને નેક હીદાયત આપે અને ખરા રસ્તા ઉપર લાવે ! આમીન !!

મુંબઈ સમાચાર. તા. ૩ જી સપ્ટેમ્બર ૧૯૨૭.

છેવટ.

ઉપલાં ચૌદ લખાણેા “ મુખ્ય સમાચાર ”નાં જુદા જુદા અંકોમાં ૪૦ સં ૧૯૨૬-૨૭માં પ્રગટ થયાં હતાં તે મને ઠીક લાગવાથી આ નાનકડા પુસ્તકના રૂપમાં બાઇઓની આગળ મુકવામાં આવ્યાં છે તો બાઇઓ તોલ કરશે કે હાલમાં આલીયાઓની દરગાહો અને તેમના ઉરસો વિરૂદ્ધ જે ચળવળ ચલાવવામાં આવે છે તે કયા હિતુથી છે. મુસલમાન બાઇઓને હાલ ઉલટી રીતે સમજાવવાની જે કેટલાક વહાળી ખ્યાલના આલીમો હિકમત ચલાવી રહ્યા છે તેમાં શું ભેદ રહેલો છે તે આથી સાફ જણાઇ આવે છે. હવે બાઇઓએ કયો રસ્તો લેવો એ એમની મરજીની વાત છે. પણ વખત ઘણો ખારીક હોવાથી તેમણે ખાસ વિચાર કરવાની જરૂર છે એમાં તો જરાએ શક જેવું નથી.

ખસ્લામ એ એક ઘણી વિશાળ વસ્તુ છે. તેને આ કહેવાતા આલીમોએ કુફર, શિરક, અને બિદઅતના નકામો એમાં ઉભાં કરીને એવો તો સાંકડો અને તંગ બનાવી

દીધો છે કે જેની કાંઈ હદ નહીં. તેઓ મુસલમાનોને
 કાફિર બનાવે છે પણ કોઈ કાફિરને ઇમાનદાર-મોમિન
 બનાવવાની વાત તો બાજુતાજ નથી. દુનિયામાં આવકદાલ
 શું થઈ રહ્યું છે તેનું તેમને જરા પણ જ્ઞાન નથી.
 આવા ખ્યાલના આલીમો જ્યાં સુધી છે ત્યાં સુધી ઇસ્લા-
 મના રસ્તામાં તેઓ બેહદ અડચણો નાખ્યા વગર કદી
 રહેવાના નથી. માટે સમજી લાઈએને મારી વિનંતી છે કે
 એ આલીમોને સમજાવવા કોશીશ કરવી. અને સમજાવ્યા
 છતાં પણ જો તેઓ ન માને તો તેમને ઉઘાડા પાડી
 તેમની ચાલબાજીઓથી કોમને વાકેફ કરી ઇસ્લામના
 પ્રચારના રસ્તામાં તેઓ જે આડખીલીઓ નાખી રહ્યા
 છે તે ઉખેડી નાખવા જરૂર બહાર પડવું. જો તેઓ
 આટલું કરશે તો તેમણે ઇસ્લામી તબલીગની ખાસ સેવા
 બજાવી છે એવું સમજી વર્ગ માન્યા વગર કદી રહેશે
 નહીં. ખુદા આપણા ભાઈઓને આ કામ કરવાની
 હીંમત આપે.

આ ચોપડી સુરત બસનપુરી ભાગોળ બાણ્યાળી પેઠામાં આવેલા
શ્રી " અંબિકા વિજય " શ્રી. પ્રેસમાં
દરગોવિન્દાસ દરહીસનદાએ છાપી.

